

Luonnonvara- ja
biotalouden
tutkimus 30/2020

Suomalainen metsänomistaja 2020

Heimo Karppinen, Harri Hänninen ja Paula Horne

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 30/2020

Suomalainen metsänomistaja 2020

Heimo Karppinen, Harri Hänninen ja Paula Horne

Luonnonvarakeskus, Helsinki 2020

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

SUOMEN METSÄSÄÄTIÖ

METSÄMIESTEN
SÄÄTIÖ

Viittausohje:

Karppinen, H, Hänninen, H. & Horne, P. 2020. Suomalainen metsänomistaja 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 30/2020. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 73 s.

Heimo Karppinen, ORCID ID, <https://orcid.org/0000-0001-8631-1843>

ISBN 978-952-326-960-6 (Painettu)

ISBN 978-952-326-961-3 (Verkkajulkaisu)

ISSN 2342-7647 (Painettu)

ISSN 2342-7639 (Verkkajulkaisu)

URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-961-3>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)

Kirjoittajat: Heimo Karppinen, Harri Hänninen ja Paula Horne

Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2020

Julkaisuvuosi: 2020

Kannen kuva: Kuvia Suomesta -kuvapankki

Painopaikka ja julkaisumyynti: PunaMusta Oy, <http://luke.juvenesprint.fi>

Alkusanat

Yksityismetsänomistuksen muutosta on seurattu vuodesta 1990 lähtien keskenään vertailukelpoisin kyselytutkimuksin. Tämän tutkimuksen aineisto on jo sarjassaan neljäs. Se kerättiin konsortiohankkeessa *Suomalainen metsänomistaja 2020: metsätalouden kannattavuus ja metsänomistajakunnan muutos*, jossa on mukana tutkijoita Helsingin yliopistosta, Luonnonvarakeskuksesta, Pellervon taloustutkimuksesta sekä Työtehoseurasta. <https://www.helsinki.fi/fi/tutkimusryhmat/metsanomistaja-2020>. Tämän tutkimusraportin lisäksi hanke julkaisee aineistosta useita raportteja tässä sekä muissa julkaisusarjoissa.

Tutkimusta ovat rahoittaneet maa- ja metsätalousministeriö, Suomen Metsäsäätiö ja Metsämiesten Säätiö. Suomen Metsäsäätiö on lisäksi erikseen tukenut hankkeen viestintää rahoittamalla Pohjoisranta BCW:n osallistumista. Tutkimuksen ohjausryhmässä ovat olleet edustettuina rahoittajien lisäksi metsätalouden keskeiset sidosryhmät. Ohjausryhmässä olivat seuraavat henkilöt: Sauli Brander (UPM), Janne Partanen (Stora-Enso), Juha Mäntylä (Metsä Group), Ari Eini (SMK), Juha Hakkarainen (MTK), Juha S. Niemelä (MMM), Kai Merivuori (Sahateollisuus ry), Paloma Hannonen (SLL), Anne Rautiainen (Suomen Latu), Liisa Mäkijärvi (SMS) ja Juha Mäkinen (MMS). Sittemmin Juha S. Niemelän tilalle on tullut Marja Kokkonen, Juha Mäkisen tilalle Ilari Pirttilä ja Liisa Mäkijärven tilalle Erno Järvinen. Ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut Juha Hakkarainen.

Tutkimuksen otoksen poimi Kai Blauberg Suomen metsäkeskuksen (SMK) tietojärjestelmästä, ja hän sekä Eetu Kotivuori ja Juha Väisänen poimivat otostiloille tiedot metsävaroista, metsänkäyttöilmoituksista ja julkisen tuen käytöstä.

Kiitämme tutkimuksen rahoittajia ja ohjausryhmän jäseniä sekä Metsäkeskusta arvokkaasta tuesta hankkeelle.

Helsingissä toukokuussa 2020

Heimo Karppinen, Harri Hänninen ja Paula Horne

Tiivistelmä

Heimo Karppinen¹⁾, Harri Hänninen²⁾ ja Paula Horne³⁾

¹⁾ Helsingin yliopisto, Latokartanonkaari 7, 00014 Helsingin yliopisto

²⁾ Luonnonvarakeskus, Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki

³⁾ Pellervon taloustutkimus PTT, Eerikinkatu 28, 00180 Helsinki

Tutkimusraportti tarjoaa ajantasaisen lähikuvan Suomen metsänomistajakunnasta. Raportissa kuvailaan metsänomistajien ja tilojen taustapiirteitä, metsänomistuksen tavoitteita sekä puunmyyntejä. Muutoksia kuvataan vertaamalla nykytilannetta vuosien 1999 ja 2009 tietoihin. Valtakunnallisen tulosten lisäksi alueittaisia tuloksia on esitetty liitteessä 2. Tutkimusaineisto kerättiin keväällä 2019 pääosin posti- ja verkkokyselyllä ja sitä täydennettiin Suomen metsäkeskuksen ja Digi- ja viestintäviraston tietojärjestelmistä saaduilla tiedolla. Kyselyyn vastasi 42,4 prosenttia kyselyn saaneista.

Päätöimisten maatalouden harjoittajien osuus on selvästi laskenut ja tilalla asuminen vähentynyt. Joka kymmenes metsänomistaja on enää päätöiminen maatalousyrittäjä, ja vain runsas kolmasosa asuu vakinaisesti tilallaan. Viime vuosikymmenellä palkansaajien osuus on kasvanut selvästi. Kaupungistumiskehitys on kuitenkin ollut odotettua hitaampaa. Kuolinpesien osuus metsätiloista on kulu- neen kymmenen vuoden aikana vähentynyt; enää joka kymmenes tila on kuolinpesän hallinnassa. Metsänomistajat ovat selvästi muuta väestöä vanhempia, keski-ikä on 62 vuotta. Ikäjakamaa ja eläkeläisten osuuden kehitystä tarkasteltaessa voidaan kuitenkin päätellä, että metsänomistajien ikään- tymiskehitys olisi taittumassa lähitulevaisuudessa. Naisten osuus metsänomistajista on 41 prosenttia, kun mukaan on luettu metsänomistus yksin, yhdessä puolison kanssa, yhtymän jäsenenä tai kuolin- pesän jäsenenä. Metsänomistajat ovat entistä koulutetumpia. Koulutustason nousu on ollut erityisen nopeaa kulu- neen kymmenen vuoden aikana. Kehityksen myötä myös metsänomistajakotitalouksien tulotaso on kohonnut ja se on tällä hetkellä korkeampi kuin kotitalouksilla keskimäärin. Metsänomis- tajien tavoitteet ovat muuttuneet yllättävään suuntaan 2000-luvulla: aineettomat tavoitteet eivät näyttäisi vahvistuneen. Sekä monitavoitteisten että virkistyskäyttäjien osuudet metsänomistajista ovat vähentyneet ja turvaa ja tuloja korostavien osuus noussut selvästi. Metsässä tekevien ja epätie- toisten osuudet ovat pysyneet lähes ennallaan. Puunhankinta-alueittaiset erot metsänomistajakun- nan ja metsätilojen rakenteessa olivat vähäisiä.

Yllä mainitut kehityssuunnat metsänomistajakunnan rakenteessa ja tavoitejakauksessa eivät näyttäisi heikentävän puun tarjontaa yksityismetsistä. Puumarkkinoilla on tapahtunut kuitenkin selkeä muu- tos: markkinoilla on yhä harvempi joukko metsänomistajia, mutta puukaupan koko on selvästi aiem- paa suurempi. Tämä viittaa myös leimikkokoon kasvuun, mikä nostaa puunkorjuun tehokkuutta.

Asiasanat: metsänomistusrakenne, metsänomistuksen tavoitteet, puukauppa, yksityismetsät

Sisällys

Alkusanat	3
Tiivistelmä	4
1. Johdanto	6
2. Aineisto	8
2.1. Perusjoukko ja otos.....	8
2.1.1. Perusjoukko.....	8
2.1.2. Otos.....	8
2.2. Aineiston hankinta	9
2.3. Kyselyaineiston edustavuus	12
2.3.1. Postikyselyn kato.....	12
2.3.2. Postikyselyn vertailu tilastotietoihin.....	15
2.3.3. Havaintojen painottaminen	15
2.4. Metsänomistajien tavoiteryhmät	16
2.5. Tulosten laskenta ja esittäminen	18
3. Metsänomistusrakenne	20
3.1. Omistajaryhmittäiset taustapiirteet	20
3.2. Tilakohtaiset taustapiirteet.....	31
3.3. Metsänomistusrakenteen ja tavoitteiden muutos 1999–2019	38
4. Puukauppa	42
4.1. Puukaupan yleisyys	42
4.2. Ainespuun myyntimäärä ja puukaupan koko	45
4.3. Hankintahakkuiden yleisyys, määrä ja kaupan koko	48
4.4. Puun myyntisuunnitelmat ja arvio puun hintakehityksestä	50
4.5. Energia- ja kotitarvepuu.....	53
4.6. Puukaupan kehitys 1996–2019	54
5. Johtopäätökset	55
Viitteet	57
Liite 1. Kyselylomake	59
Liite 2. Puunhinta-alueittaisia tuloksia	68

1. Johdanto

Yksityismetsät kattavat yli 60 prosenttia Suomen metsämaasta ja 52 prosenttia metsätalousmaasta. Yksityismetsät sijaitsevat pääosin maan eteläpuoliskossa ilmasto-oloiltaan suotuisilla kasvualueilla. Suurin osa yksityismetsistä on yksittäisten henkilöiden tai perheiden omistuksessa ja pienempi osa kuolinpesien ja yhtymien hallinnassa. Yksityismetsillä on tärkeä merkitys metsäteollisuuden puuhuololle: teollisuuden käyttämästä kotimaisesta raakapuusta noin 80 prosenttia tulee yksityismetsistä (Suomen metsätilastot 2018). Raakapuun ohella yksityismetsät tuottavat myös monia ekosysteemi-palveluja.

Metsänomistusrakenne on jatkuvassa muutoksessa. Sotien jälkeisen asutustoiminnan loppumisen jälkeen metsänomistajakuntaa muuttavina voimina ovat toimineet elinkeinorakenteen muuttuminen, alueellisten kehityserojen lisääntyminen ja maan sisäinen muuttoliike. Metsänomistuksen rakennemuutos kanavoituu perintömekanismiin – perimisen, sukulaiskauppojen ja lahjoitusten – kautta. Vain vähäinen osa metsätiloista vaihtaa omistajaa vapailla markkinoilla. Metsä pysyy yleensä suvun hallussa.

Tyypillisimmät piirteet metsänomistusrakenteen muutoksessa 1990-luvulta alkaen ovat olleet maanviljelijöiden osuuden pienentyminen, metsänomistajien muutto tilan ulkopuolelle ja kaupungistuminen, omistajien ikääntyminen sekä metsätilakorakenteen muutokset, toisaalta tilojen pirstoutuminen yhä pienemmiksi, toisaalta suurten metsätilojen yleistyminen (Hänninen ja Karppinen 2010). Myös metsänomistuksen tavoitteet ovat muuttuneet (Hänninen ym. 2011).

Suomessa yksityismetsänomistajakunnan rakenteen ja käyttäytymisen systemaattinen seuranta aloitettiin 1970-luvun puolivälissä (Järveläinen 1978). Seuraava askel oli vuosina 1980–1986 toteutettu, alueittain edennyt haastattelututkimus maan eteläpuoliskossa (Järveläinen 1988, Karppinen ja Hänninen 1990). Kolmas vaihe yksityismetsänomistajien seurantatutkimusten kehityksessä oli vuonna 1990 toteutettu valtakunnallinen postikysely (Ihalainen 1992), jota tarkennettiin Kaakkois-Suomessa metsänomistajien haastatteluilla ja metsien inventoinnilla (Ovaskainen ja Kuuluvainen 1994). Seuraavat valtakunnalliset metsänomistaja-aineistot kerättiin vuonna 1999 (Karppinen ym. 2002) ja vuonna 2009 (Hänninen ym. 2011).

Metsänomistajatutkimus on selvittänyt metsänomistajakunnan muutoksen, muun muassa kaupungistumisen ja ikääntymisen vaikutuksia puunmyyntikäyttäytymiseen ja metsien hoitoon sekä tuottanut rakenne-ennusteita (Hänninen ja Karppinen 2010). Vuonna 2009 kerätyn aineiston perusteella on tehty tutkimuksia, jotka ovat käsitelleet muun muassa metsänomistajien arvoja ja tavoitteita, naisten metsänomistusta, puun tarjontaa, taimikonhoitoa ja tilakoon kasvattamista (Suuriniemi ym. 2012, Karppinen ja Korhonen 2013, Kuuluvainen ym. 2014, Karppinen ja Berghäll 2015, Paaja 2015).

Metsänomistajatutkimus on osoittanut muun muassa metsänomistuksen aineettomien tavoitteiden korostumisen tai selkeiden tavoitteiden puuttumisen ja metsänomistajien ikääntymisen vähentävän puunmyyntejä. On myös havaittu naisten myyvän keskimäärin miehiä vähemmän ja päätoimisten maatalousyrittäjien olevan aktiivisempia puun myyjiä kuin muihin ammattiryhmiin kuuluvien metsänomistajien (Hänninen ja Karppinen 2010, Kuuluvainen ym. 2014).

Metsänomistajakunnan rakenteen lisäksi myös metsänomistajien toimintaympäristö on muuttunut monin tavoin 2010-luvulla. Vuonna 2014 voimaan tulleet metsälain muutokset lisäsivät metsänomistajien valinnanvapautta metsien hoidossa ja käytössä. Kansainväliset luonnonsuojeluun ja ilmasto-muutokseen liittyvät ohjelmat (IPCC ja IPBES), joihin Suomi on sitoutunut, sekä EU-tason ohjelmat ja lainsäädäntö toisaalta rajoittavat metsänomistajan päätöksentekoa. Tietoa metsänomistajien taustapiirteiden ja tavoitteiden muutoksesta ja niiden vaikutuksesta metsänomistajien käyttäytymiseen

voidaan hyödyntää niin julkisen metsä- ja ympäristöpolitiikan laadinnassa ja toimeenpanossa kuin metsänomistajille palveluja tarjoavien organisaatioiden, kuten Suomen metsäkeskuksen, metsänhoitoyhdistysten, metsäteollisuusyritysten, metsäpalveluyritysten ja rahalaitosten palvelujen sisällön kehittämisessä, kohdentamisessa sekä liiketoiminnan kehittämisessä.

Tämä raportti tarjoaa ajantasaisen lähikuvan metsänomistajakunnasta. Raportissa kuvaillaan metsänomistajien ja tilojen taustapiirteitä sekä metsänomistuksen tavoitteita. Metsänomistajien käyttäytymispiirteistä tarkastellaan puunmyyntejä. Muutoksia kuvataan vertaamalla nykytilannetta vuosien 1999 ja 2009 tietoihin (Karppinen ym. 2002, Hänninen ym. 2011). Valtakunnallisen tulosten lisäksi alueittaisia tuloksia on esitetty liitteessä 2.

2. Aineisto

2.1. Perusjoukko ja otos

2.1.1. Perusjoukko

Tutkimuksen perusjoukon muodostivat yhden maakunnan alueella saman tai samojen luonnollisten henkilöiden, kuolinpesien ja verotusyhtymien omistamat metsätilakokonaisuudet, joissa oli metsätalouden maata Etelä-Suomessa vähintään viisi hehtaaria, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnissa vähintään 10 hehtaaria ja Lapin maakunnassa vähintään 20 hehtaaria. Aiemmissä metsänomistajatutkimuksissa (Ihalainen 1992, Karppinen ym. 2002, Hänninen ym. 2011), joista kahteen jälkimmäiseen tässä saatuja tuloksia verrataan, perusjoukkoon luettiin vähintään viisi hehtaaria metsämaata käsittävät tilat koko maassa. Etelä-Suomessa metsämaan ja metsätalouden maan pinta-alat ovat likimain yhtä suuria, mutta pohjoiseen mentäessä metsämaan osuus metsätalouden maasta pienenee. Otostilojen poiminta tehtiin Suomen metsäkeskuksen tietojärjestelmästä, jossa kaikkia kiinteistöjä koskeva yhdenmukainen tieto käsitti vain metsätalouden maan, ei metsämaan pinta-alaa. Jotta tulokset olisivat vertailukelpoisia aiempien metsänomistajatutkimusten kanssa, tehtiin edellä esitetyt alueittaiset pinta-alarajaukset.

Osa metsänomistajista omistaa metsää useamman maakunnan alueella. Tässä tutkimuksessa heidän metsiään tarkastellaan kuitenkin vain sen maakunnan alueella, jossa sijaitsee pääosa heidän metsänomistuksestaan. Tällainen rajausta tehtiin myös aiemmissä metsänomistajatutkimuksissa, tosin niissä rajausta koski yhden kunnan aluetta. Tässä tehty määrittely kasvatti jonkin verran tutkimuksen perusjoukon tilakokoa verrattuna aiempiin tutkimuksiin. Toisaalta edellisessä metsänomistajatutkimuksessa (Hänninen ym. 2011) puolisoiden erikseen ja yhdessä omistamat tilat luettiin yhteen (elleivät puolisot olleet vaatineet erillisverotusta metsätilojen osalta). Nyt niitä käsiteltiin eri omistusyksiköinä, mikä puolestaan pienensi tilakokoa. Jos henkilö omisti metsää sekä yksin että kuolinpesän tai yhtymän jäsenenä, nämä luettiin eri tiloiksi kuten aiemminkin. Näin tehdyt perusjoukon rajaukset vastaavat kohtuullisen hyvin aiemmissä metsänomistajatutkimuksissa tehtyjä perusjoukon määrittelyjä.

Vuoden 2017 alussa näin määritellyjä metsätiloja oli perusjoukossa Manner-Suomen alueella Luonnonvarakeskuksen Verohallinnon tiedoista tuottaman tilaston mukaan 264 555 kappaletta (Yksityisten henkilöiden... 2019). Ahvenanmaa jätettiin tarkastelun ulkopuolelle.

2.1.2. Otos

Otoksen poimintaan ja kokoon vaikutti kaksi asiaa. Ensiksi aineistosta tuli pystyä laskemaan metsätalototuotantoa varten alueittaisia tuloksia metsänomistajien omatoimisesti tekemistä metsänhoitotöistä. Tilastotuotannossa käytettyä maakuntajakoa ei pidetty mahdollisena, sillä edustavien tulosten tuottaminen 18 maakunnalle olisi edellyttänyt hyvin suurta otoskokoa. Tilaston kannalta riittäväksi katsottiin tietojen tuottaminen seitsemälle puunhinta-alueelle (kuva 1). Toiseksi aiempien metsänomistajakyselyiden perusteella kyselyyn arvioitiin vastaavan noin kolmasosan otoksesta. Aiemman metsänomistaja-aineiston perusteella laskettiin taimikonhoitoalan (ha/5 v) ja hakkuumäärän (m³/ha/v) keskivirheet erilaisilla havaintomäärillä. Tulosten mukaan keskivirhe ei enää paljoakaan pienentynyt kasvatettaessa otosta 750 havainnon jälkeen. Kun vastauskato otetaan huomioon, tämä tarkoitti 2 250 metsätilan otosta puunhinta-aluetta kohti ja kaikkiaan 15 750 otostilaa. Tällöin aineiston laskentakelpoisen havaintomäärä arvioitiin olevan kaikkiaan noin 5 250.

Kuva 1. Otannassa ja liitteen 2 alueittaisissa tuloksissa käytetty puunhinta-aluejako.

Tutkimuksessa oli lisäksi kolme erityisteemaa, joiden kaikkien tietotarpeiden tyydyttäminen samalla kyselylomakkeella ei olisi ollut mahdollista. Lomakkeen pituuden pitämiseksi vastaajalle kohtuullisena, aineiston otos jaettiin kolmeen samansuuruiseen osaotokseen. Kunkin osaotoksen lomake sisälsi yhteisen perusosan lisäksi erilaisen loppuosan. Erityistavoitteilta ei edellytetty puunhinta-alueittain edustavia tuloksia. Kukin osaotos oli 1/3 koko otoksesta eli 5 250 metsätilaa. Osaotokset poimittiin Luonnonvarakeskuksessa perusotoksesta siten, että maakunnittain metsäalan suhteen suuruusjärjestykseen laitetuista otostiloista poimittiin joka kolmas kuhunkin osaotokseen.

2.2. Aineiston hankinta

Tutkimuksen aineisto kerättiin kyselylomakkeella. Lomakkeen kysymysten suunnittelua varten järjestettiin sidosryhmätyöpaja 24.10.2018, johon osallistui kaikkiaan 30 henkilöä sidosryhmistä ja tutkimushankkeesta. Työpajassa sidosryhmät toivat esille tärkeänä pitämiään tutkimusaiheita. Kyselylomaketta testattiin marras-joulukuun vaihteessa 2018 satunnaisesti valituilla metsänomistajilla ja Työtehoseuran metsänomistajakurssilaisilla.

Lopullinen kyselylomake oli 12-sivuinen sisältäen 8-sivuisen perusosan ja 4-sivuisen erityisosan. Perusosa oli samanlainen kaikille vastaajille, erityisosia oli kolme erilaista: 1) metsäpalveluiden käyttö, 2) metsätalouden hyväksyttävyyden ja ekosysteemipalvelut sekä 3) metsänhoito, hankintahakkuut ja työhyvinvointi. Lomakkeet käännettiin ruotsiksi. Liitteessä 1 on esitetty vain tutkimuksen perusosa, johon tässä raportissa esitettävät tulokset perustuvat.

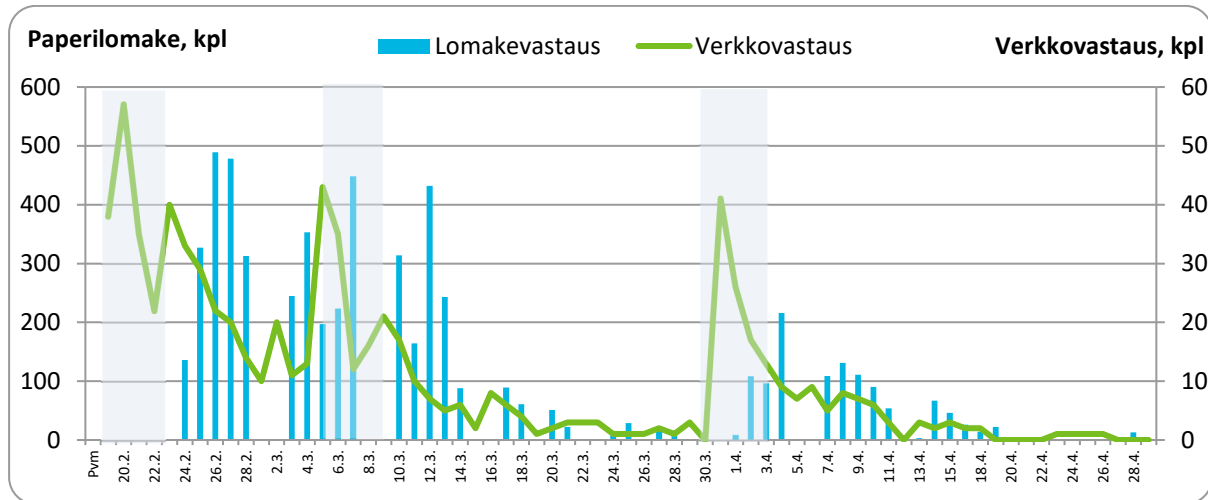
Otostilojen poiminta tehtiin maakunnittain Suomen metsäkeskuksen tietojärjestelmästä. Poiminnassa käytettiin ositettua systemaattista otantaa (Laaksonen 2013). Puunhinta-alueittainen otoskoko (á 2 250) jaettiin ensin alueen maakunnille yksityismetsien metsämaan pinta-alan suhteessa taulukossa 1 esitetyn mukaisesti. Tämän jälkeen maakunnan yksityismetsätilat järjestettiin metsätalouden maan pinta-alan suhteen suuruusjärjestykseen. Jokaisesta maakunnasta poimittiin taulukon 1 osoittama määrä otostiloja määräväliotannalla: $k=N/n$, jossa k =poimintaväli, N =kaikkien tilojen lukumäärä maakunnassa, n =otosmäärä maakunnassa. Poimintatapa tuottaa perusjoukkoa vastaavan tilakokoluokkarakenteen maakunnittain ja puunhinta-alueittain. Jos saman omistajan tiloja tuli otokseen myös toisen maakunnan alueelta, valittiin seuraavan omistajan tila. Otoksen poiminta tehtiin Suomen metsäkeskuksessa.

Taulukko 1. Puunhinta-alueittaisen otoskoon jako maakunnittaiseksi yksityismetsämaan pinta-alan suhteessa. Metsämaan ala perustuu Verohallinnon tilastotietokantaan (Laskennallinen maankäyttölajitilasto 2018).

Puun hinta-alue	Maakunta	Metsämaan ala, ha	Osuus, %	Laskettu otoskoko	Pyöristetty otoskoko
Etelä-Suomi	01 Uusimaa	336 966	21,1	474	500
	02 Varsinais-Suomi	383 929	24,0	540	500
	04 Satakunta	356 747	22,3	502	500
	05 Kanta-Häme	238 504	14,9	335	350
	07 Päijät-Häme	283 980	17,7	399	400
	Yhteensä	1 600 126	100	2 250	2 250
Keski-Suomi	06 Pirkanmaa	613 179	41,7	938	950
	13 Keski-Suomi	857 727	58,3	1 312	1 300
	Yhteensä	1 470 906	100	2 250	2 250
Savo-Karjala	11 Pohjois-Savo	885 835	55,1	1 240	1 250
	12 Pohjois-Karjala	721 654	44,9	1 010	1 000
	Yhteensä	1 607 489	100	2 250	2 250
Kymi-Savo	08 Kymenlaakso	256 031	18,3	413	450
	09 Etelä-Karjala	298 619	21,4	481	500
	10 Etelä-Savo	841 718	60,3	1 356	1 300
	Yhteensä	1 396 368	100	2 250	2 250
Etelä-Pohjanmaa	14 Etelä-Pohjanmaa	630 267	51,5	1 159	1 150
	15 Pohjanmaa	396 118	32,4	728	700
	16 Keski-Pohjanmaa	197 586	16,1	363	400
	Yhteensä	1 223 971	100	2 250	2 250
Kainuu-Pohjanmaa	17 Pohjois-Pohjanmaa	1 243 910	68,2	1 535	1 500
	18 Kainuu	579 924	31,8	715	750
	Yhteensä	1 823 834	100	2 250	2 250
Lappi	19 Lappi	1 291 673	100	2 250	2 250

Metsätilojen omistajien osoitteet saatiin Suomen metsäkeskuksen tietojärjestelmästä. Jos tilalla oli useampia omistajia, yhteystieto poimittiin heistä sille, jonka asiakasnumero oli pienin ja asiakkuus näin pitkäikäisin. Saatekirjeessä ja lomakkeella kyselyyn pyydettiin kuitenkin vastaamaan sitä omistajaa, joka pääasiassa hoiti tilan metsäasioita. Lomakkeen alussa vastaajaa pyydettiin tarkastamaan, oliko hänen omistamukseen lomakkeella ilmoitettu metsätalousmaan pinta-alatieto kyseisessä maakunnassa oikein ja tarvittaessa korjaamaan se. Lisäksi pyydettiin ilmoittamaan, mikäli vastaaja omisti metsää myös muissa maakunnissa samalla tai muulla omistussuhteella. Jos henkilö ei enää omistanut metsätilaa, häntä pyydettiin palauttamaan lomake ja merkitsemään tästä tieto lomakkeelle.

Kysely postitettiin helmikuun puolivälissä 2019. Kahden viikon kuluttua kaikille lähetettiin muistutus-kortti ja tästä kolmen viikon kuluttua uusi lomake siihen mennessä vastaamattomille henkilöille. Vastaajilla oli mahdollisuus täyttää kysely joko paperilomakkeella tai sähköisesti lomakkeella annetussa www-osoitteessa henkilökohtaisen salasanan avulla. Ne, jotka olivat ilmoittaneet Metsäkeskukselle asiointikielekseen ruotsin, saivat ruotsinkielisen lomakkeen. Saatekirje oli kaikille kaksikielinen, ja siinä luvattiin toimittaa pyydettyä lomake toisella kielellä. Ulkomailla asuville lomake lähetettiin vain yhden kerran. Sähköinen lomake oli vain suomenkielinen. KS-Konsultointi Oy postitti ja tallensi lomakkeet.

Kuva 2. Kyselylomakkeiden palautusmäärä ja verkossa annettujen vastausten määrä päivittäin. Rasterilla on merkitty ajanjakso, jolloin kyselylomake, muistutuskortti ja uusintakyselylomake olivat vastaajilla.

Vastaajia kannustettiin vastaamiseen paitsi tarjoamalla vaikutusmahdollisuutta myös palkinnoilla (viisi 250 euron lahjakorttia, Metsälehdin vuosikerta ja viisi metsäalan kirjaa), jotka arvottiin vastanneiden kesken. Tutkimusorganisaatiot (Helsingin yliopisto, Luonnonvarakeskus, Pellervon taloustutkimus ja Työteho-seura) ja sidosryhmät (mm. maa- ja metsätalousministeriö, Suomen metsäkeskus ja Pellervo) tiedottivat kukin käynnistyneestä kyselystä. Lisäksi kyselystä informoitiin metsäalan lehdissä ja Twitterissä kyselyn alkuvaiheessa. Kuvassa 2 on esitetty postitse ja sähköisesti saatujen vastausten määrä eri ajankohtina. Postitse palautetuissa vastauksissa on jakelusta ja viikonlopusta johtuvaa viivettä 4–7 vuorokautta, mutta verkkovastaukset ovat reaaliaikaisia. Muistutuskortin ja uusintalomakkeen lähetykset näkyvät vastausmäärän lisäyksenä.

Kaikkiaan 119 metsänomistajaa oli joko vastikään luopunut tilastaan tai kuollut. Osalle metsänomistajista (196) ei löydetty uutta osoitetta Postin palautettua lähetykset. Näiden kahden metsänomistajaryhmän ei katsottu kuuluvan tutkimuksen perusjoukkoon, joten otoskoko supistui 15 436 metsätilaan.

Kyselylomakkeita palautettiin kaikkiaan 6 558 eli palautusprosentti oli 42,5. Näistä kuitenkin 16 oli tyhjiä tai muutoin vajaita, joten käyttökelpoisia vastauksia saatiin kaikkiaan 6 542, joten käyttökelpoisen aineiston vastausprosentti oli 42,4 prosenttia. Tämä oli huomattavasti odotettua suurempi, mikä johtunee onnistuneesta tiedottamisesta metsänomistajakunnalle monella eri kanavalla kyselyn aikana ja ennen sitä. Sähköisesti lomakkeen palautti 11,8 % vastanneista.

Postikyselytietojen ohella aineistoon sisältyi metsänomistaja- ja tilakohtaisia tietoja Suomen metsäkeskuksen ja Digi- ja väestötietoviraston (aiemmin Väestörekisterikeskus) tietojärjestelmistä. Metsäkeskuksesta saatiin seuraavat tiedot: metsänomistajan asiointikieli, ulkomailla asuminen, tilan metsätalouden maan ala sen maakunnan alueella, jossa pääosa omistuksesta sijaitsi, metsätalouden maan pinta-ala muissa maakunnissa ja tilan omistusmuoto (perheomistus, kuolinpesä). Lisäksi Metsäkeskuksen tietojärjestelmistä saatiin tietoja tilan metsävaroista, metsänkäyttöilmoituksista ja julkisen tuen käytöstä vuosilta 2016–2018. Digi- ja väestötietoviraston rekistereistä saatiin omistajan syntymä- ja asuinkunta, ikä sekä omistajan sisarusten ja lasten lukumäärä. Tässä raportissa näitä rekisteritietoja hyödynnetään vain osittain.

2.3. Kyselyaineiston edustavuus

2.3.1. Postikyselyn kato

Kyselyaineiston edustavuuden selvittämiseksi kyselyyn vastanneiden ja vastaamattomien taustatieto- ja verrattiin Suomen metsäkeskuksesta ja Digi- ja väestötietovirastosta kaikille otostiloille saatuihin taustatietoihin (taulukko 2). Metsäpinta-alan jakauma ja metsäalan keskiarvo olivat lähes samat vastanneilla ja vastaamattomilla. Metsänomistamisessa otosmaakunnan ulkopuolella ei ollut niin ikään eroja näissä ryhmissä. Vastanneissa oli sen sijaan tilastollisesti merkitsevästi vähemmän kuolinpesien omistajia, tilan sijaintimaakunnan ulkopuolella asuvia, naisia ja ruotsinkielisiä. Lisäksi vastanneet olivat selvästi iäkkäämpiä kuin vastaamattomat.

Taulukko 2. Postikyselyyn vastanneiden ja vastaamattomien vertailu. Tiedot perustuvat Suomen metsäkeskusten ja Digi- ja väestötietoviraston rekisteritietoihin vuoden 2019 alussa (n= 15 419).

Taustapiirre	Vastasi	Ei vastannut	χ^2 -arvo	Merkitsevyys
	% omistajista/tiloista			
Tilan omistusmuoto				
Perhe- ja yhtymäomistus	93,7	88,3	129,361	0,000
Kuolinpesä	6,3	11,7		
Omistaja asuu tilan sijaintimaakunnassa				
Ei	22,1	20,7	4,476	0,033
Kyllä	77,9	79,3		
Omistajan metsätalouden maan ala otosmaakunnassa, ha				
5–9,9	15,7	15,8	2,960	0,565
10–19,9	22,4	22,3		
20–49,9	34,0	33,1		
50–99,9	16,8	16,8		
100–	11,1	11,9		
Omistaa metsää myös otosmaakunnan ulkopuolella				
Ei	96,3	93,6	0,033	0,863
Kyllä	3,7	3,7		
Omistajan ikä				
–44	9,3	17,3	500,246	0,000
45–54	12,2	20,1		
55–64	26,3	25,2		
65–74	34,3	21,7		
75–	17,9	15,7		
Omistaja ruotsinkielinen				
Ei	95,2	93,7	16,725	0,000
Kyllä	4,8	6,3		
Omistajan sukupuoli				
Nainen	26,0	28,1	8,857	0,003
Mies	74,0	71,9		
Keskiarvo	Vastasi	Ei vastannut	t-arvo	Merkitsevyys
Metsää maakunnassa, ha ¹	47,3	48,8	1,345	0,179
Metsää muualla, ha ^{1,2}	26,0	23,7	0,542	0,588
Metsänomistajan ikä, v ³	64,0	59,6	17,974	0,000

¹ Metsällä tarkoitetaan metsätalouden maata.

² Mukana ovat vain ne, jotka omistivat metsää myös muussa maakunnassa, n=573.

³ Kuolinpesien tieto koski kuollutta henkilöä, joten heidät poistettiin analyysistä, n=13 881.

Kadon tarkastelua syvennettiin haastatteleamalla puhelimitse 200 vastaamatta jättänyttä metsänomistajaa. Katohaastattelua varten omistajat kiintiöitiin maakunnan (18) ja metsätilan koon (4 luokkaa) mukaan sen perusteella, kuinka paljon kyselyyn vastaamattomia oli kussakin luokassa suhteessa otokseen. Kustakin maakunta-tilakoko -luokasta haastateltiin enintään niin monta henkilöä kuin kiintiö osoitti. Kun kiintiön haastattelumäärä täyttyi, siirryttiin toiseen luokkaan. Haastateltaviksi poimittiin yhteystiedot tuhannelta sellaiselta vastaamatta jättäneeltä otostilan omistajalta, jolla oli puhelinnumero. Katohaastattelun toteutti KS-Konsultointi Oy.

Katohaastattelussa tavoitetuista 200 henkilöstä kolme ei enää vuoden 2019 alussa omistanut tilaa, eikä näin kuulunut perusjoukkoon. Lopullinen haastateltavien määrä oli näin 197 (taulukko 3). Katohaastattelussa kävi ilmi, että merkittävä osa (11 %) omisti metsää samanaikaisesti usealla tavalla (yksin, yhdessä puolison kanssa tai osana kuolinpesää tai yhtymää). Tämä oli vaikeuttanut postikyselyyn vastaamista: vastaajalle ei ollut selvää, mitä metsätiloja kysely koski. Kyselyn taustatiedoissa oli kerrottu omistajan, tai omistajista yhden, jos heitä oli useampia, nimi, metsien sijaintimaakunta ja maakunnan alueella omistetun metsätalouden maan pinta-ala. Nämä tiedot eivät kuitenkaan osalle omistajista riittävästi yksilöineet tutkimuksen kohteena ollutta metsätilakokonaisuutta.

Katohaastattelun hallintatapaa koskevasta jakaumasta käy ilmi sama kuin rekisteriaineiston perusteella tehdystä vertailusta (taulukko 2): perheomistuksessa (yksin tai yhdessä puolison kanssa) olevien tilojen omistajat olivat vastanneet useammin kuin yhteisomistuksessa olevien tilojen omistajat. Ammattiaseman mukaan maa- ja metsätalousyrittäjät ja muut yrittäjät olivat vastanneet kyselyyn harvemmin ja palkansaajat useammin (taulukko 3). Maatalousyrittäjien muita heikompaan vastausmäärään, viittaisi sekin, että maaseudulla asuvat vastasivat postikyselyyn harvemmin kuin katohaastatteluun sekä se, että postikyselyyn vastanneilla oli peltoa vähemmän kuin katohaastatelluilla. Sen sijaan katohaastateltujen ja postikyselyyn vastanneiden ikäjakauma ja keski-ikä eivät poikenneet toisistaan tilastollisesti merkitsevästi.

Siinä, miten metsänomistajat olivat tehneet puukauppaa vuosina 2016–2018 ja paljonko he omistivat metsää (metsälajajakauma ja keskipinta-ala), ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa postikyselyyn vastanneiden ja katohaastateltujen välillä (taulukko 3).

Katohaastattelussa tiedusteltiin myös syytä vastaamatta jättämiselle (kuva 3). Selvästi useimmin, lähes kaksi viidesosaa mainitsi syyksi kyselyn vaikeuden. Kiireen ja ajanpuutteen ilmoitti syyksi kolmasosa ja yleisen epäluulon kyselyitä kohtaan joka viides haastatelluista. Korkean iän ja terveyssyiden vuoksi oli jättänyt vastaamatta hieman runsas kymmenesosa. Vajaa kymmenesosa ei ollut muistanut vastata, eikä osa muistanut edes saaneensa kyselyä. Toisin kuin kymmenen vuotta aiemmin (Hänninen ym. 2011), nyt korostuivat vastaamattomuuden syinä lomakkeen vaikeus ja korkea ikä, sen sijaan kiire ja ajanpuute mainittiin syynä yhtä usein nyt kuin aiemmin.

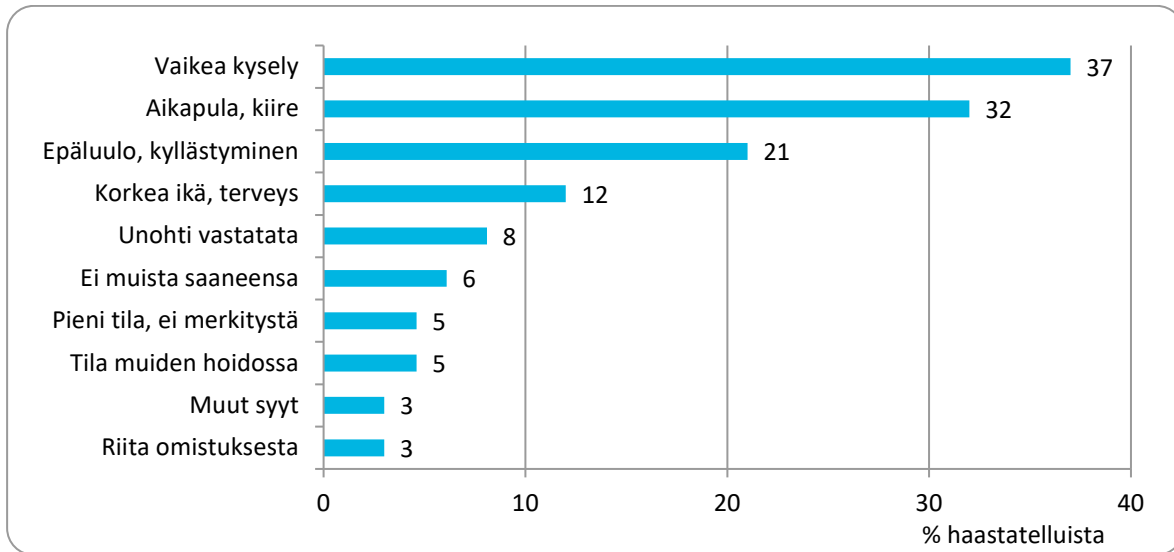
Katoanalyysin tulokset ovat osin samansuuntaiset kuin kymmenen vuotta aiemmin (Hänninen ym. 2011). Silloinkin todettiin maatalousyrittäjien ja maaseudulla asuvien vastanneen muita harvemmin ja iäkkäiden muita useammin. Sen sijaan yhteisomistustilojen omistajien vastaaminen ei Metsänomistaja 2010 -aineistossa poikennut perheomistustilojen omistajista toisin kuin nyt.

Katohaastattelun tuloksiin tulee kuitenkin suhtautua osin varauksella, sillä on todennäköistä, että maatalousyrittäjät, maaseudulla asuvat ja iäkkäät ihmiset tavoitettiin puhelimitse virka-aikana useammin kuin työpaikalla olevat, joilla ei välttämättä ole mahdollisuutta tai halua vastata yksityispuhelimien työaikana.

Taulukko 3. Postikyselyyn ja katohaastatteluun vastanneiden vertailu.

Tausta- tai käyttäytymispiirre	Kysely	Katohaas- tattelu	χ^2 -arvo	Merkitsevyys
	% omistajista/tiloista			
Tilan omistusmuoto (n=6 731)				
Perheomistus	82,7	75,9	722,205	0,000
Yhtymä	9,2	6,3		
Kuolinpesä	8,1	6,8		
Useita omistusmuotoja	-	11,0		
Ammattiasema (n=6 658)				
Palkansaaja	33,4	24,7	20,600	0,001
Maa- ja metsätalousyrittäjä	8,3	14,7		
Muu yrittäjä	5,5	10,0		
Eläkeläinen	51,0	49,5		
Muu ¹⁾	1,8	1,1		
Omistaa peltoa (n=6 742)				
Peltoa alle 1 ha	57,7	51,5	3,088	0,079
Peltoa vähintään 1 ha	42,5	48,5		
Omistajan/vastaajan sukupuoli (n=6 484)				
Mies	75,8	78,1	0,519	0,499
Nainen	24,2	21,9		
Asuinympäristö (n=6 559)				
Maaseutumainen	53,2	65,5	13,551	0,001
Taajama/kirkonkylä	17,6	16,5		
Kaupunkimainen	29,2	18,0		
Omistajan/vastaajan ikä (n=6 579)				
-49	13,0	10,8	1,226	0,542
50-74	68,3	68,0		
75-	18,8	21,1		
Teki puukaupan 2016-2018 (n=6 483)				
Ei	52,4	47,1	2,089	0,160
Kyllä	47,6	52,9		
Keskiarvo	Kysely	Katohaastattelu	t-arvo	Merkitsevyys
Metsää, ha (n=6 739)	50,7	54,8	0,847	0,397
Peltoa, ha (n=2 983)	15,2	22,8	3,283	0,001
Omistajan/vastaajan ikä (n=6 579)	64,0	64,7	0,711	0,477

¹⁾ Työtön, opiskelija, kotona tms.

Kuva 3. Haastateltavien mainitsemat syyt postikyselyyn vastaamatta jättämiselle, % haastatelluissa (n=197).

2.3.2. Postikyselyn vertailu tilastotietoihin

Osasta taustamuuttujia oli käytettävissä tilastotietoja, joihin kyselyyn vastanneita voitiin verrata. Tällaisia olivat päätoimisten maatalousyrittäjien ja yhteisomistustilojen määrää koskevat tiedot.

Kyselylomakkeella vastaajaa pyydettiin arvioimaan pääasiallisen toimentulonsa mukainen ammatti-asema. Varsinkin maatalouden harjoittajien kohdalla ei aina ole yksiselitteistä, mikä on päätoimi, sillä monet ovat monitoimiyrittäjiä ja moni työskentelee myös tilansa ulkopuolella. Päätoimiseksi maa- ja metsätalousyrittäjäksi ilmoitti itsensä kyselyyn vastanneista 8,6 prosenttia ja pää- tai sivutoimiseksi 14,6 prosenttia. Tästä voidaan laskea, että kyselyyn vastanneista maa- ja metsätalouden harjoittajista 58,9 prosenttia oli päätoimisia. Maa- ja puutarhataloudessa vuonna 2016 työskennelleistä henkilöistä päätoimisia oli 58,3 prosenttia, mikä vastaa hyvin tässä tutkimuksessa saatua tulosta (Maatalous- ja puutarhayrityksissä...2016). Toisaalta Luonnonvarakeskuksen maatalous- ja puutarhayritysten rakennetilaston (Maatalous- ja puutarhayritysten... 2020) mukaan maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä Manner-Suomessa oli vuonna 2016 kaikkiaan 49 297. Kun tämä suhteutetaan Luonnonvarakeskuksen metsämaan omistustilaston vähintään kaksi hehtaaria metsää omistavien metsätilakokonaisuuksien määrään, saadaan maatilojen osuudeksi 14,3 prosenttia (Yksityisten henkilöiden... 2019), mikä taas on lähes sama kuin aineistosta laskettu pää- ja sivutoimisten maa- ja metsätalouden harjoittajien osuus.

Yhteisomistustilojen määrää verrattiin Luonnonvarakeskuksen metsämaan omistustilaston tuloksiin. Tilaston mukaan vuonna 2016 vähintään viisi hehtaaria metsämaata käsittäviä metsätilakokonaisuuksista 15,9 prosenttia oli yhtymien ja 11,2 prosenttia kuolinpesien omistuksessa (Metsätilakokonaisuudet... 2019). Osuudet ovat selvästi suuremmat kuin tässä saatu osuudet: yhtymät 9,2 ja kuolinpesät 8,1 prosenttia. Varsinkin yhtymien osuus on kyselyaineistossa aliarvio.

2.3.3. Havaintojen painottaminen

Katoanalyysin ja tilastovertailujen perusteella päätoimisten maa- ja metsätalouden harjoittajien osuus on oikeaa suuruusluokkaa, mikä viittaa siihen, että myös palkansaajien ja eläkeläisten osuudet olisivat oikeansuuntaisia. Sen sijaan yhteisomistustiloja, kuolinpesiä ja varsinkin yhtymiä aineistossa oli liian vähän verrattuna tilastotietoihin. Vastanneiden vertailu rekisteritietoihin osoitti myös selkeästi, että iäkkäät olivat vastanneet useammin kuin nuoremmat, alle 55-vuotiaat (taulukko 2). Näiden poikkeavuuksien takia havaintoja painotettiin laskennassa hallintatavan ja ikäjakautuman suhteen.

Otanta-asetelman mukaan jokaiselta puunhinta-alueelta poimittiin yhtä suuri otos (2 250 tilaa), jotta kullekin alueelle voitiin laskea riittävän tarkkoja estimaatteja. Perusjoukon koko kuitenkin vaihteli puunhinta-alueittain, esimerkiksi Lapissa otostilojen määrä suhteessa perusjoukon kokoon oli aivan liian suuri. Tämä vuoksi tehtiin ensin asetelmapaino, jolla tehtiin otantasuhdekorjaus (Laaksonen 2013). Asetelmapainoa varten selvitettiin yksityishenkilöiden omistamien metsälöiden määrä puunhinta-alueittain metsämaan omistustilastosta (Yksityisten henkilöiden... 2019), joka jaettiin alueella vastanneiden määrällä (otospaino). Alueittaiset otospainot skaalattiin jakamalla ne koko maata koskevalla otospainolla, jolloin painojen summaksi tuli yksi.

Hallintatapaa koskeva paino laskettiin myös puunhinta-alueittain, koska perheomistuksen, yhtymien ja kuolinpesien osuudet vaihtelivat puunhinta-alueittain. Näiden osuudet perusjoukossa saatiin metsämaan omistustilastosta (Yksityisten henkilöiden... 2019). Perusjoukon hallintatavoittainen tilojen jakauma jaettiin vastanneiden tilojen hallintatavoittaisella jakaumalla puunhinta-alueittain. Kuten edellä, myös tämä paino skaalattiin ykköseen.

Metsänomistajien ikäjakauma ei juuri vaihdellut alueittain, joten ikäpaino laskettiin koko maalle otoksen poiminnan yhteydessä saadun ikätiedon avulla. Kuolinpesille, joilla henkilötieto oli kuolleesta henkilöstä, painokertoimeksi oletettiin yksi.

Lopullinen painokerroin saatiin kertomalla kaikki painot keskenään. Näin saatua lukumääräpainoa käytettiin metsänomistajien ja tilojen lukumääräosuuksia ja keskiarvoja laskettaessa. Metsäpinta-alan osuuksia ja hehtaarikohtaisia keskiarvoja laskettaessa käytettiin metsäalapainoa, joka saatiin kertomalla tilaa koskeva lukumääräpaino tilan metsäalalla. Tämä skaalattiin ykköseksi jakamalla lukumääräpaino koko aineiston metsäpinta-alan keskiarvolla, joten keskivirheiden laskentaan ei tullut virhettä.

2.4. Metsänomistajien tavoiteryhmät

Metsänomistajia pyydettiin arvioimaan kaikkiaan 25 erilaisen tavoitteen merkitystä oman metsänomistuksensa kannalta (liite 2). Vertailtavuuden vuoksi tavoiteryhmien muodostamisessa käytettiin kuitenkin vain 22 väitettä, joita oli käytetty aikaisemmin (Karppinen ym. 2002, Hänninen ym. 2011). Näin on mahdollista tarkastella metsänomistajien tavoitteiden muuttumista 2000-luvulla.

Tavoiteväittämät liittyivät kuuteen aihealueeseen. Virkistykseen ja vapaa-aikaan liittyvät tavoitteet koskivat metsän merkitystä asuin- tai vapaa-ajan ympäristönä ja metsän tarjoamaa mahdollisuutta lenkkeilyyn ja muuhun ulkoiluun. Lisäksi selvitettiin marjastus-, sienestys- ja metsästysmahdollisuuksien merkitystä. Metsänomistajilta tiedusteltiin myös, miten tärkeänä he pitivät mahdollisuutta tehdä itse metsätöitä. Puuntuotantoon ja puunmyyntituloihin liittyen vastaajia pyydettiin arvioimaan säännöllisten puunmyyntitulojen ja metsästä saatavien työtulojen merkitystä, metsän merkitystä suurten hankintojen rahoituksessa sekä kotitarvepuiden saannin tärkeyttä. Metsäluontoon ja -maisemaan liittyen metsänomistajilta tiedusteltiin luonnon monimuotoisuuden vaalimisen merkitystä omissa metsissä ja metsän merkityksestä luonnonsuojelun kohteena. Arviota pyydettiin myös metsämaise- man kauneuden merkityksestä. Taloudellinen turvallisuus käsitti metsän merkityksen luotonsaannin helpottajana sekä metsän tarjoaman turvan vanhuuden tai yllättävien tilanteiden varalle. Arviota pyydettiin myös metsän merkityksestä inflaatiolta suojattuna varallisuutena ja perintönä omaisille. Metsän tunnearvoja selvitettiin tiedustelemalla metsämaan omistamisen itseisarvoa (esim. sukutila) ja metsän merkitystä yhdyssiteenä kotiseutuun. Lisäksi tiedusteltiin metsän merkitystä hiljentymis- ja mietiskelypaikkana. Metsäomaisuus rahan sijoituskohteena rinnasti metsän muihin sijoitusvaihtoehtoihin. Tämän ohella selvitettiin, minkä merkityksen vastaajat antoivat asuin- ja huvilatonttien taloudelliselle arvolle.

Tutkimuksessa pyrittiin viiden ryhmän ratkaisuun, johon oli päädytty aikaisemmillä kerroilla (Favada ym. 2009, Hänninen ym. 2011, tosin Karppinen ym. 2002 vain neljä ryhmää). Viiden ryhmän tarkastelu on osoittautunut toimivaksi mm. puun tarjonnan selittämisessä (Favada ym. 2009, Kuuluvainen ym. 2014). Kuten aikaisemminkin, tavoitteet tiivistettiin aluksi kolmeen ulottuvuuteen pääkomponenttianalyysillä: tulkinta perustui alkuperäisten muuttujien eri pääkomponenteilla saamiin korkeimpiin latauksiin (Lewis-Beck 1994, Nummenmaa ym. 1997, Hair ym. 1998).

Tavoitteet voitiin jakaa seuraaviin kolmeen ulottuvuuteen: taloudellinen turvallisuus ja myyntitulot, aineettomat tavoitteet sekä työtilaisuudet ja ulkoilu (taulukko 4). Taloudellinen turvallisuus ja myyntitulot -pääkomponentille latautuivat voimakkaimmin taloudelliseen turvallisuuteen ja metsään sijoituskohteena liittyvät väittämät ja säännölliset myynti- ja työtulot. Myös metsän pitäminen perintönä sai kohtalaisen latauksen. Aineettomat tavoitteet -ulottuvuudella saivat sen sijaan voimakkaimmat lataukset metsäluontoon ja -maisemaan ja metsän tunnearvoihin tavoitteet. Virkistykseen, vapaa-aikaan ja asuinympäristöön liittyvät tavoitteet latautuivat hieman heikommin ulottuvuudelle. Mahdollisuus metsänhoitotöiden tekemiseen ja kotitarvepuun saanti latautuivat voimakkaimmin kolmannelle pääkomponentille (työtilaisuudet ja ulkoilu). Myös metsä asuinympäristönä sekä mahdollisuus ulkoiluun, marjastukseen ja metsästykseen latautuivat kohtalaisesti ulottuvuudelle. Hankintatyötulot saivat pienemmän latauksen.

Taulukko 4. Metsänomistuksen tavoitteet. Pääkomponenttianalyysi. Varimax rotaatio (alle 0,25 lataukset merkitty asteriskilla).

Tavoiteväittämät (tarkemmin liite 1)	Taloudellinen turvallisuus ja myyntitulot	Aineettomat tavoitteet	Työtilaisuudet ja ulkoilu
Vanhuuden turva	0,824	*	*
Poikkeustilanteet	0,765	*	*
Suuret hankinnat	0,758	*	*
Säännölliset myyntitulot	0,717	*	0,296
Inflaatio suoja	0,695	*	*
Sijoituskohteet	0,692	*	*
Luotonsaannin turva	0,663	*	*
Työtulot	0,616	*	0,428
Perintö	0,515	0,356	*
Tonttien/mökkikalstojen arvonnousu	0,422	*	*
Maiseman kauneus	*	0,776	*
Luonnonsuojelu	*	0,722	*
Mietiskely	*	0,704	0,350
Monimuotoisuus	*	0,701	0,260
Kotiseutujuuret	*	0,614	*
Omistuksen itseisarvo	0,333	0,553	*
Metsänhoitotyöt	*	*	0,657
Kotitarvepuu	*	*	0,638
Asuinympäristö	*	0,505	0,608
Ulkoilu	*	0,574	0,580
Marjastus	*	0,502	0,564
Metsästys	*	*	0,535
Ominaisarvo	4,869	3,992	2,769
Selitysosuus	22 %	18 %	13 %
n=6 041			

Metsänomistajat luokiteltiin ryhmittelyanalyysillä edellä mainittujen kolmen tavoiteulottuvuuden suhteen viiteen ryhmään (esim. Hartigan 1975, Hair ym. 1998, Toivonen 1999). Taulukossa 5 on esitetty pääkomponenttipistemäärien ryhmittäiset keskiarvot ja hajonnat. Ryhmien tulkinta perustuu ryhmäkeskiarvoihin. Ensimmäinen ryhmä koostui metsänomistajista, joille hyvin monet tavoitteet olivat tärkeitä. Monitavoitteisten ryhmään kuuluville olivat tärkeitä oman metsän tarjoamat taloudelliset hyödyt – taloudellinen turvallisuus ja myyntitulot, työtilaisuudet ja ulkoilu ja aineettomat tavoitteet. Toinen ryhmä, virkistyskäyttäjät painottivat selkeästi metsänomistuksen aineettomia näkökohtia, kuten luonnon- ja maisemansuojelua sekä ulkoilumahdollisuuksia. Metsän merkitys työtilaisuuksien ja ulkoilun kannalta korostui metsässä tekevien (aik. metsästä elävät) keskuudessa, vaikkei metsä liene monellekaan tärkein tulonlähde. Turvaa ja tuloja korostaville (aik. taloudellista turvaa korostavat) olivat tärkeitä paitsi metsän tuoma taloudellinen turvallisuus ja merkitys sijoituskohteena, myös säännölliset puunmyyntitulot. Viides ryhmä, epätietoiset, ei tunnu asettavan erityisiä tavoitteita metsänomistukselleen. Tavoiteryhmittelyä käytettiin taustapiirteiden tavoin luokittelijana ristiintaulukoinneissa.

Taulukko 5. Metsänomistajien tavoiteryhmät (K-means clustering).

Tavoiteryhmä	n	Osuus	Taloudellinen turvallisuus ja myyntitulot	Aineettomat tavoitteet	Työtilaisuudet ja ulkoilu
Pääkomponenttipistemuuhtujan keskiarvo (keskihajonta)					
Monitavoitteiset	1 731	28,7	0,732 (0,625)	0,511 (0,590)	0,577 (0,533)
Virkistyskäyttäjät	1 229	20,3	- 0,678 (0,780)	1,017 (0,593)	-0,559 (0,833)
Metsässä tekevät	1 245	20,6	-0,674 (0,846)	-0,600 (0,763)	0,875 (0,538)
Turvaa ja tuloja korostavat	1 192	19,7	0,782 (0,509)	-0,629 (0,742)	-0,646 (0,888)
Epätietoiset	644	10,7	-0,818 (0,559)	-0,989 (0,743)	-0,981 (0,755)
Yhteensä	6 041	100,0			
F-testisuure			1721,086	1783,661	1519,849
P-arvo			0,000	0,000	0,000

2.5. Tulosten laskenta ja esittäminen

Metsänomistajien ja tilojen taustapiirteitä kuvataan prosenttiosuuksin ja keskiarvoin. Puunmyyntejä kuvataan prosenttiosuuksien ohella kuutiometreinä. Hakkuita kuvaavat määrätiedot on laskettu pääsääntöisesti vuotuisina keskiarvoina kolmelta vuodelta (2016–18). Jos omistaja oli saanut tilan haltuunsa vuoden 2016 jälkeen, jakajana käytettiin kuitenkin kolmen vuoden sijaan hallinta-aikaa. Tulosten laskennassa käytettiin tilan metsäalatietaa Suomen metsäkeskuksen rekisteristä saatua metsätalousmaan alaa, ellei vastaaja ollut korjannut tietoa.

Tulokset on esitetty siten, että ne ovat mahdollisimman vertailukelpoisia Luonnonvarakeskuksen (Metsäntutkimuslaitoksen) valtakunnallisten metsänomistajatutkimusten (Ihalainen 1992, Karppinen ym. 2002, Hänninen ym. 2011) kanssa. Tulokset raportoidaan koko maata koskien ja omistajaa sekä tilaa kuvaavien seuraavien taustatekijöiden suhteen: metsänomistajan ammattiasema, asuinympäristö, ikä, sukupuoli, metsätilan koko, tilan hallinta- ja saantotapa sekä metsänomistuksen tavoitteet. Liitteessä 2 on esitetty tuloksia puunhinta-alueittain.

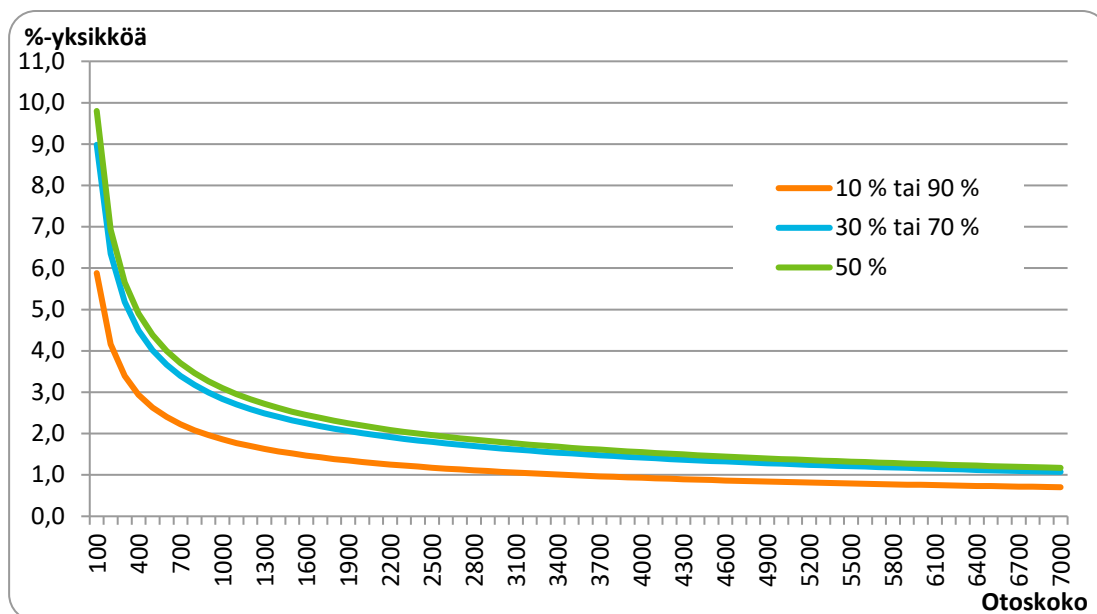
Ammattiaseman perusteella metsänomistajat luokiteltiin palkansaajiin, maa- ja metsätalousyrittäjiin, yrittäjiin, eläkeläisiin ja muihin eli työelämän ulkopuolella oleviin (hoitovapaalla olevat, opiskelijat, varusmiehet ja työttömät). Maatalousyrittäjillä tarkoitetaan tässä päätoimisia maanviljelijöitä tai metsätalousyrittäjiä.

Metsänomistajien asuinympäristöä kuvattiin kolmella luokalla: kaupunkimainen ympäristö, taajama tai kirkonkylä ja maaseutumainen ympäristö. Kuntamuotona kaupunki voi sisältää näitä kaikkia, joten vastaajan annettiin itse määrittellä asuinseutunsa luonne.

Metsänomistajan iällä tarkoitetaan tässä kyselylyyn vastanneen, tilan metsäasioita pääasiassa hoitavan henkilön ikää. Vastaava pätee myös metsänomistajan sukupuoleen. Iän perusteella metsänomistajat luokiteltiin viiteen luokkaan: alle 44-vuotiaisiin, 45–54-vuotiaisiin, 55–64-vuotiaisiin, 65–74-vuotiaisiin ja yli 75-vuotiaisiin. Tilat luokiteltiin metsätalousmaan alan mukaan viiteen luokkaan: 5–9,9 ha, 10–19,9 ha, 20–49,9 ha, 50–99,9 ha ja vähintään 100 ha.

Hallintatavalla tarkoitetaan tutkimuksessa jakoa perhemetsälöihin, jolloin henkilö omisti tilan yksin tai yhdessä puolison kanssa, sekä yhtymiin ja kuolinpesiin. Saantotavalla kuvattiin sitä, miten metsätila on tullut nykyisen omistajan haltuun. Vaihtoehtoja oli kuusi: perintö, lahja, osto vanhemmilta, osto sukulaisilta, osto markkinoilta tai usea tapa. Aikaisemmassa tutkimuksessa kaksi ensimmäistä vaihtoehtoa sekä ostot vanhemmilta tai sukulaisilta oli ryhmitetty yhteen. Tulokset on esitetty myös metsänomistajien tavoiteryhmittäin. Tavoiteryhmät ja niiden muodostaminen on kuvattu luvussa 2.4.

Koska tulokset perustuvat otantaan, niihin sisältyy otantavirhettä. Otannasta aiheutuvaa epätarkkuutta arvioidaan estimaatin keskivirheen avulla. Keskivirheen suuruuteen vaikuttavat sekä otoksen koko että tarkastelun kohteena olevan ominaisuuden vaihtelu, muuttujan varianssi. Taulukoissa ei kuitenkaan tilanpuutteen vuoksi esitetä prosenttijakaumille ja keskiarvoille keskivirheitä. Suhteellisten osuuksien otantavirheen arvioimiseksi kuvaan 4 on laskettu osuuksien keskivirheet (virhemarginaalit) erilaisilla havaintomäärillä. Prosenttilukujakaumalle on tyypillistä, että jakauman ääripäissä olevat luvut – pienet ja suuret prosenttiluvut – ovat varmempia kuin keskivaiheilla olevat luvut. Tämän vuoksi luotettavuus riippuu paitsi havaintomäärästä myös itse prosenttiluvun suuruudesta. Keskivirheellä tarkoitetaan sitä, että 95 prosentin todennäköisyydellä otoksesta laskettu osuus poikkeaa osuudesta perusjoukossa enintään ilmoitetun lukuarvon verran suuntaan tai toiseen. Kuten kuvasta havaitaan, tässä tutkimuksessa aineiston koko on niin suuri, että keskivirhe on pääsääntöisesti alle kaksi prosenttiyksikköä. Tutkimuksessa esitetyille keskiarvoille on laskettu myös 95 prosentin luottamusvälit.

Kuva 4. Suhteellisen osuuden virhemarginaali (keskivirhe) havaintomäärän ja prosenttiosuuden suhteen.

3. Metsänomistusrakenne

3.1. Omistajaryhmittäiset taustapiirteet

Ammattiasema

Ammattiasemaltaan suurimman metsänomistajaryhmän, eläkeläisten osuus metsänomistajista oli 47 prosenttia (taulukko 6). Eläkeläiset omistivat keskimääräistä yleisemmin pieniä alle 20 hehtaarin tiloja, joten heidän osuutensa metsäalasta oli lukumääräosuutta pienempi eli 41 prosenttia. Eläkeläiset olivat keskimääräistä useammin kuolinpesän jäseniä. Heissä oli myös keskimääräistä harvemmin monitavoitteisia, metsässä tekeviä tai turvaa ja tuloja korostavia mutta keskimääräistä enemmän virkistyskäyttäjiä ja epätietoisia.

Toiseksi suurin metsänomistajaryhmä oli palkansaajat, joiden osuus metsänomistajista oli 37 prosenttia. Palkansaajat asuivat hieman keskimääräistä harvemmin maaseudulla ja hieman yleisemmin taajamissa tai kaupungeissa. Yhtymämuotoinen omistus oli palkansaajilla selvästi keskimääräistä yleisempää. Heissä oli myös keskimääräistä useammin metsässä tekeviä ja turvaa ja tuloja korostavia.

Päätoimisia maa- tai metsätalousyrittäjiä oli vain kymmenesosa metsänomistajista. Pää- ja sivutoimisuuden rajanveto ei tosin ole aina aivan yksiselitteistä (tarkemmin luku 2.3.2). Maa- tai metsätalousyrittäjät omistivat keskimääräistä suurempia metsätiloja ja heidän osuutensa metsäalasta oli 15 prosenttia. Maa- tai metsätalousyrittäjistä runsas kymmenesosa oli päätoimisia metsätalousyrittäjiä. Jatkossa maa- tai metsätalousyrittäjistä käytetään ilmaisua maatalousyrittäjät, vaikka kaikki heistä eivät harjoitakaan maataloutta päätoimisesti. Jos lasketaan mukaan myös sivutoimiset maatalouden harjoittajat, maatalousyrittäjien osuus on kaikkiaan 14 prosenttia metsänomistajista ja 23 prosenttia metsämaan pinta-alasta. Päätoimisissa maatalousyrittäjissä oli selvästi useammin maaseudulla asuvia kuin muissa metsänomistajissa. Kuolinpesämuotoinen omistus oli sen sijaan keskimääräistä harvinaisempaa. Heissä oli myös keskimääräistä hieman useammin monitavoitteisia ja toisaalta harvemmin epätietoisia ja etenkin virkistyskäyttäjiä.

Muiden yrittäjien metsänomistuksella tarkoitetaan muita kuin maa- tai metsätalousyrittäjiä. Metsänomistus on tässä tutkimuksessa rajattu perhe-, yhtymä- tai kuolinpesämuotoiseen omistukseen, joten yrittäjien yritystensä (avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö tai osakeyhtiö) kautta omistamat metsätilat on jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Muita yrittäjiä oli metsänomistajista kuusi prosenttia ja osuus oli yhtä suuri metsäalasta.

Ammattiasemaltaan muita metsänomistajia ovat muun muassa opiskelijat, työttömät ja hoitovapaalla olevat. Heitä oli vain pari prosenttia metsänomistajista. Kuolinpesämuotoinen metsänomistus oli keskimääräistä tavallisempaa ryhmään kuuluvien tiloilla.

Asuminen

Metsänomistajista yli kolmasosa asui tilallaan vakinaisesti (taulukko 7). Tilalla asuminen oli sitä yleisempää, mitä suuremmasta tilasta oli kyse. Tilalla asuvat metsänomistajat omistivatkin lähes puolet yksityismetsien alasta. Neljä viidestä maatalousyrittäjästä asui tilallaan vakinaisesti. Jos maatalousyrittäjät asuivat tilan ulkopuolella, asuinpaikan etäisyys tilalle oli selvästi lyhyempi kuin muihin ammattiryhmiin kuuluvilla (taulukko 8). Palkansaajat ja muut yrittäjät pitivät tilaansa asuinpaikkanaan keskimääräistä harvemmin. Tilalla asuvissa oli sen sijaan keskimääräistä useammin monitavoitteisia ja keskimääräistä harvemmin epätietoisia ja virkistyskäyttäjiä.

Taulukko 6. Metsänomistajien ammattiasema vuonna 2019. Osuus metsänomistajien lukumäärästä ja suluissa osuus yksityismetsien pinta-alasta.

	Palkansaaja	Maatalous- yrittäjä	Muu yrittäjä	Eläkeläinen	Muu	Yht.
% metsänomistajista (% metsäalasta)						
Asuinympäristö (n=6 346)						
Maaseutumainen	33 (30)	15 (24)	6 (6)	44 (38)	2 (2)	100
Taajama tai kirkonkylä	41 (41)	2 (3)	6 (8)	49 (46)	2 (2)	100
Kaupunkimainen	44 (49)	1 (1)	5 (6)	49 (42)	2 (1)	100
Omistajan ikä, vuotta (n=6 365)						
-44	80 (78)	9 (14)	7 (5)	2 (1)	3 (2)	100
45-54	73 (66)	14 (23)	7 (8)	2 (1)	3 (2)	100
55-64	57 (48)	12 (20)	10 (12)	16 (16)	5 (5)	100
65-74	9 (8)	5 (9)	3 (3)	82 (79)	0 (0)	100
75-	5 (3)	5 (9)	2 (3)	89 (85)	0 (0)	100
Omistajan sukupuoli (n=6 274)						
Mies	37 (36)	10 (17)	6 (7)	45 (39)	2 (1)	100
Nainen	39 (41)	4 (6)	4 (3)	50 (46)	3 (4)	100
Metsäala, ha (n=6 469)						
5-9,9	34 (34)	3 (3)	7 (7)	54 (54)	2 (2)	100
10-19,9	37 (37)	4 (4)	5 (5)	52 (52)	1 (1)	100
20-49,9	38 (38)	8 (8)	5 (5)	46 (46)	2 (2)	100
50-99,9	40 (39)	14 (15)	5 (5)	39 (40)	2 (2)	100
100-	35 (34)	19 (20)	7 (8)	37 (36)	2 (2)	100
Tilan hallinta (n=6 471)						
Perheomistus	36 (36)	10 (18)	6 (6)	47 (39)	2 (1)	100
Yhtymä	47 (40)	7 (10)	6 (7)	39 (41)	2 (2)	100
Kuolinpesä	33 (34)	3 (2)	6 (9)	55 (51)	4 (4)	100
Tavoiteryhmä (n=6 012)						
Monitavoitteiset	37 (35)	13 (20)	6 (5)	42 (38)	2 (2)	100
Virkistyskäyttäjät	37 (40)	2 (2)	5 (5)	54 (50)	2 (3)	100
Metsässä tekevät	40 (36)	10 (16)	7 (9)	40 (37)	3 (3)	100
Turvaa ja tuloja korostavat	41 (41)	11 (16)	6 (7)	40 (35)	2 (1)	100
Epätietoiset	38 (40)	4 (6)	5 (4)	52 (49)	1 (2)	100
Kaikki (n=6 471)	37 (37)	9 (15)	6 (6)	47 (41)	2 (2)	100

Muulla tilan sijaintikunnassa asui hieman yli neljäsosa metsänomistajista ja tilan sijaintikunnan ulkopuolella 37 prosenttia metsänomistajista. Tilalla tai tilan sijaintikunnassa asuvia ”lähimetsänomistajia” oli siten 62 prosenttia metsänomistajista, mikä vastasi kahta kolmasosaa metsäalasta. Muualla tilan sijaintikunnassa asuvien etäisyys metsätaltaan oli keskimäärin noin 28 kilometriä (taulukko 8).

Tilan sijaintikunnan ulkopuolella Suomessa asuvien ”etämetsänomistajien” etäisyys tilalleen oli keskimäärin 205 kilometriä. Neljä viidestä asui kaupunkimaisessa ympäristössä ja yhtymämuotoinen omistus oli yleistä. Tilan sijaintikunnan ulkopuolella asuvissa oli keskimääräistä enemmän naisia ja epätietoisin ja virkistyskäyttäjiin kuuluvia. Tilan ulkopuolella asuvat viettivät tilallaan keskimäärin 49 vuorokautta vuodessa: suurilla tiloilla vietettiin enemmän aikaa kuin pienillä.

Taulukko 7. Metsänomistajien tilalla asuminen vuonna 2019.

	Asuu vakinaisesti tilalla	Asuu muualla tilan sijaintikunnassa	Asuu tilan sijaintikunnan ulkopuolella	Yht.
% metsänomistajista (% metsäalasta)				
Ammattiasema (n=6352)				
Palkansaaja	27 (31)	27 (23)	46 (46)	100
Maatalousyrittäjä	81 (85)	13 (8)	7 (7)	100
Muu yrittäjä	28 (32)	31 (30)	41 (38)	100
Eläkeläinen	35 (41)	29 (26)	36 (33)	100
Muu	33 (37)	33 (34)	34 (29)	100
Asuinympäristö (n=6287)				
Maaseutumainen	63 (71)	23 (17)	14 (13)	100
Taajama tai kirkonkylä	7 (9)	53 (54)	41 (38)	100
Kaupunkimainen	1 (1)	20 (17)	79 (82)	100
Omistajan ikä, vuotta (n=6284)				
-44	34 (39)	22 (19)	44 (42)	100
45-54	33 (45)	30 (22)	37 (34)	100
55-64	35 (43)	27 (23)	39 (34)	100
65-74	38 (45)	27 (22)	36 (33)	100
75-	37 (45)	29 (26)	34 (29)	100
Omistajan sukupuoli (n=6224)				
Mies	40 (47)	26 (21)	34 (32)	100
Nainen	24 (28)	29 (28)	47 (44)	100
Metsäala, ha (n=6386)				
5-9,9	25 (25)	32 (33)	43 (42)	100
10-19,9	29 (29)	31 (31)	41 (41)	100
20-49,9	36 (36)	27 (27)	37 (37)	100
50-99,9	44 (44)	23 (23)	33 (33)	100
100-	50 (50)	19 (18)	31 (32)	100
Tilan hallinta (n=6383)				
Perheomistus	40 (50)	26 (21)	34 (29)	100
Yhtymä	19 (29)	29 (24)	51 (48)	100
Kuolinpesä	30 (29)	32 (34)	38 (38)	100
Tavoiteryhmä (n=5921)				
Monitavoitteiset	50 (57)	25 (20)	25 (23)	100
Virkistyskäyttäjät	20 (20)	26 (22)	54 (58)	100
Metsässä tekevät	41 (45)	31 (30)	28 (26)	100
Turvaa ja tuloja korostavat	32 (39)	25 (19)	44 (41)	100
Epätietoiset	18 (20)	30 (25)	52 (55)	100
Kaikki (n=6386)	35 (44)	27 (23)	37 (34)	100

Kolmasosalla metsätiloista ei ollut lainkaan rakennuksia (taulukko 8). Vakituinen asuinrakennus oli 38 prosentilla tiloista ja vapaa-ajan asuinrakennus joka viidennellä tilalla. Vajaalla kymmenesosalla tiloista oli molemmat rakennukset. Vakainainen asuinrakennus oli keskimääräistä yleisempi suuremmilla tiloilla ja kesämökki virkistyskäyttäjien tiloilla. Selvästi yli puolella epätietoisien tiloista ja kahdella viidestä turvaa ja tuloja korostavien tiloista ei ollut lainkaan rakennuksia.

Taulukko 8. Tilan rakennukset ja tilan sijaintikunnan ulkopuolella asuvien asuinpaikan etäisyys tilalta sekä tilan ulkopuolella asuvien tilalla viettämä aika vuodessa vuonna 2019.

	Rakennuksen tyyppi					Tilan ulkopuolella asuvat		
	Vakitui- nen	Vapaa- ajan	Asuin- ja vapaa- ajan	Ei ra- ken- nuksia	Yht.	Etäisyys tilalle		Tilalla vietetty aika
						1)	2)	
	% metsänomistajista (% metsäalasta)					km		vrk/v
Ammattiasema (n=6372)						(n=1709)	(n=2315)	(n=3991)
Palkansaaja	33 (40)	20 (21)	6 (9)	41 (31)	100	33	209	45
Maatalousyrittäjä	71 (70)	2 (2)	17 (21)	10 (8)	100	12	122	71
Muu yrittäjä	30 (39)	19 (16)	7 (11)	44 (34)	100	23	225	50
Eläkeläinen	36 (40)	23 (22)	8 (12)	33 (26)	100	26	202	52
Muu	35 (37)	14 (17)	9 (10)	42 (36)	100	30	179	52
Asuinympäristö (n=6274)						(n=1693)	(n=2316)	(n=3950)
Maaseutumainen	57 (60)	7 (8)	12 (16)	24 (16)	100	16	170	55
Taajama tai kir- konkylä	21 (25)	29 (29)	4 (5)	48 (41)	100	26	167	51
Kaupunkimainen	12 (18)	36 (35)	3 (7)	48 (40)	100	60	227	44
Omistajan ikä, vuotta (n=6301)						(n=1678)	(n=2283)	(n=3931)
-44	39 (46)	16 (15)	9 (15)	36 (24)	100	29	199	52
45-54	40 (53)	15 (12)	6 (8)	39 (26)	100	30	209	52
55-64	36 (41)	20 (20)	8 (12)	35 (26)	100	31	202	45
65-74	38 (43)	20 (19)	8 (13)	33 (25)	100	27	204	55
75-	37 (44)	21 (19)	8 (12)	33 (26)	100	26	211	40
Omistajan sukupuoli (n=6212)						(n=1658)	(n=2264)	(n=3872)
Mies	41 (47)	17 (16)	9 (13)	33 (24)	100	28	201	48
Nainen	29 (34)	26 (25)	5 (7)	39 (34)	100	29	214	51
Metsäala, ha (n=6406)						(n=1715)	(n=2324)	(n=4007)
5-9,9	29 (28)	23 (22)	4 (3)	45 (46)	100	19	145	45
10-19,9	31 (31)	20 (20)	5 (5)	44 (43)	100	30	175	36
20-49,9	39 (39)	19 (19)	8 (8)	34 (34)	100	30	211	49
50-99,9	47 (47)	16 (16)	11 (11)	26 (26)	100	30	255	65
100-	48 (49)	18 (18)	15 (16)	19 (18)	100	37	286	70
Tilan hallinta (n=6404)						(n=1714)	(n=2324)	(n=4007)
Perheomistus	39 (46)	18 (15)	8 (13)	35 (26)	100	28	192	42
Yhtymä	30 (40)	24 (22)	7 (10)	40 (28)	100	35	233	54
Kuolinpesä	43 (44)	25 (26)	9 (10)	24 (20)	100	22	217	79
Tavoiteryhmä (n=5956)						(n=1583)	(n=2207)	(n=3790)
Monitavoitteiset	47 (51)	19 (16)	13 (17)	21 (15)	100	29	181	70
Virkistyskäyttäjät	27 (32)	30 (30)	6 (6)	38 (32)	100	34	234	47
Metsässä tekevät	43 (45)	20 (21)	7 (9)	31 (25)	100	23	173	63
Turvaa ja tuloja korostavat	35 (42)	14 (14)	7 (11)	43 (32)	100	30	200	38
Epätietoiset	23 (26)	14 (15)	4 (9)	59 (50)	100	28	209	24
Kaikki	38 (45)	19 (18)	8 (12)	35 (26)	100	28	205	49
n	6 406					1 715	2 324	4 007

1) Asuu muualla tilan sijaintikunnassa.

2) Asuu tilan sijaintikunnan ulkopuolella.

Vaikka tilallaan vakinaisesti asui vain noin kolmasosa metsänomistajista, maaseudulla haja-asutusalueella asui vielä yli puolet omistajista (taulukko 9). Heidän tilansa olivat keskimääräistä suurempia. Kaupunkimaisessa ympäristössä asui miltei kolmasosa omistajista ja noin viidesosa taajamassa tai kirkonkylässä. On huomattava, että metsänomistajien maaseutujuuret ovat vielä tukevat: peräti neljä viidestä nykyisestä omistajasta oli kotoisin maaseudun haja-asutusalueelta.

Lähes kaikki maatalouden harjoittajat asuivat haja-asutusalueella. Myös keskimääräistä enemmän monitavoitteisia ja metsässä tekeviä metsänomistajia ja toisaalta keskimääräistä vähemmän epätietoisia ja virkistyskäyttäjiä asui maaseudulla haja-asutusalueella. Kaupunkimaisessa ympäristössä asui keskimääräistä enemmän naisia sekä virkistyskäyttäjiin ja epätietoisiin kuuluvia.

Taulukko 9. Metsänomistajien asuinympäristö vuonna 2019.

	Maaseutumainen haja-asutusalue	Taajama tai kirkon- kylä	Kaupunkimainen ympäristö	Yht.
% metsänomistajista (% metsäalasta)				
Ammattiasema (n=6 346)				
Palkansaaja	47 (48)	19 (18)	34 (34)	100
Maatalousyrittäjä	94 (95)	5 (3)	2 (2)	100
Muu yrittäjä	55 (55)	19 (21)	26 (24)	100
Eläkeläinen	50 (55)	19 (19)	31 (27)	100
Muu	53 (63)	21 (18)	26 (19)	100
Omistajan ikä, vuotta (n=6 267)				
-44	55 (56)	15 (14)	30 (31)	100
45-54	57 (63)	18 (13)	25 (23)	100
55-64	53 (61)	19 (17)	29 (22)	100
65-74	52 (57)	18 (17)	31 (26)	100
75-	52 (57)	17 (17)	30 (25)	100
Omistajan sukupuoli (n=6 205)				
Mies	56 (61)	17 (16)	27 (23)	100
Nainen	43 (48)	20 (20)	37 (33)	100
Metsäala, ha (n=6366)				
5-9,9	48 (48)	20 (20)	33 (32)	100
10-19,9	47 (47)	18 (18)	35 (35)	100
20-49,9	54 (54)	18 (18)	28 (28)	100
50-99,9	58 (58)	16 (16)	26 (26)	100
100-	63 (63)	16 (15)	22 (22)	100
Tilan hallinta (n=6 365)				
Perheomistus	56 (62)	17 (15)	27 (23)	100
Yhtymä	43 (53)	19 (16)	38 (31)	100
Kuolinpesä	47 (50)	23 (23)	30 (27)	100
Tavoiteryhmä (n=5 917)				
Monitavoitteiset	65 (69)	16 (16)	19 (15)	100
Virkistyskäyttäjät	34 (32)	20 (18)	46 (50)	100
Metsässä tekevät	62 (66)	17 (17)	21 (18)	100
Turvaa ja tuloja korostavat	51 (55)	17 (15)	32 (30)	100
Epätietoiset	40 (42)	19 (18)	41 (40)	100
Kaikki (n=6 366)	53 (59)	18 (16)	29 (25)	100

Sukupuoli ja ikä

Kyselyssä pyydettiin, että siihen vastaisi omistajista hän, joka pääasiassa hoitaa tilan metsäasioita. Puolisoiden omistaessa metsää yhdessä metsätilan hoidosta vastaa useimmiten mies. Vaikka nainen omistaisi tilan yksin, puoliso on saattanut vastata kyselyyn ja on näin luokiteltu tilan hoidosta vastaavaksi. Taulukossa 10 esitetyt tulokset eivät tämän vuoksi kuvaa täsmällisesti metsänomistajien sukupuolijakaumaa. Muunsukupuolisten osuus jäi niin pieneksi, että ryhmä jätettiin raportoimatta.

Aineiston perusteella voitiin kuitenkin laskea, kuinka suuri osuus metsänomistajista oli naisia, jotka omistivat metsää joko yksin, yhdessä puolison kanssa, yhtymän jäsenenä tai kuolinpesän jäsenenä. Naisten osuudeksi metsänomistajista tuli näin laskien 41 prosenttia. Osuus on hieman pienempi kuin aikaisempi, vuoden 2009 aineistoon perustuva arvio (Karppinen ja Hänninen 2017). Ero selittyyneen aikaisempaa tarkemmilla lähtötiedoilla naisten ja miesten lukumäärästä.

Taulukko 10. Metsänomistajien sukupuoli vuonna 2019.

	Mies	Nainen	Yht.
	% metsänomistajista (% metsäalasta)		
Ammattiasema (n=6 274)			
Palkansaaja	74 (79)	26 (21)	100
Maatalousyrittäjä	89 (92)	11 (8)	100
Muu yrittäjä	84 (91)	16 (9)	100
Eläkeläinen	73 (78)	27 (22)	100
Muu	61 (59)	39 (41)	100
Asuinympäristö (n=6 205)			
Maaseutumainen	80 (84)	20 (15)	100
Taajama tai kirkonkylä	72 (77)	28 (23)	100
Kaupunkimainen	68 (75)	31 (25)	100
Omistajan ikä, vuotta (n=6 257)			
-44	76 (85)	24 (15)	100
45-54	76 (79)	24 (21)	100
55-64	76 (82)	24 (18)	100
65-74	75 (81)	25 (19)	100
75-	72 (76)	28 (24)	100
Metsäala, ha (n=6 303)			
5-9,9	68 (68)	32 (32)	100
10-19,9	71 (71)	29 (29)	100
20-49,9	76 (76)	24 (24)	100
50-99,9	78 (78)	22 (22)	100
100-	85 (87)	15 (13)	100
Tilan hallinta (n=6 302)			
Perheomistus	78 (83)	22 (17)	100
Yhtymä	74 (83)	26 (17)	100
Kuolinpesä	55 (57)	45 (43)	100
Tavoiteryhmä (n=5 858)			
Monitavoitteiset	79 (84)	21 (16)	100
Virkistyskäyttäjät	58 (63)	42 (37)	100
Metsässä tekevät	85 (89)	15 (11)	100
Turvaa ja tuloja korostavat	78 (83)	22 (17)	100
Epätietoiset	73 (75)	26 (25)	100
Kaikki (n=6 302)	75 (81)	25 (19)	100

Metsätilan hoidosta vastaava henkilö oli kolmessa tapauksessa neljästä mies (taulukko 10). Miehet olivat keskimääräistä useammin maatalousyrittäjiä tai muita yrittäjiä, kun taas naiset kuuluivat keskimääräistä useammin ryhmään muut metsänomistajat. Miehet vastasivat keskimääräistä suurempien tilojen hoidosta ja naiset vastaavasti keskimääräistä pienemmistä tiloista. Naiset asuivat keskimääräistä useammin kaupungeissa. Kuolinpesämuotoinen omistus oli naisilla selvästi yleisempää kuin miesten hoitaessa tilan asioita. Naiset olivat keskimääräistä useammin virkistyskäyttäjiä ja miehet taas etenkin metsässä tekeviä.

Metsänomistajien keski-ikä oli 62 vuotta ja peräti puolet oli täyttänyt 65 vuotta (taulukko 11). Eläkeläismetsänomistajien keski-ikä oli 72 vuotta. Ammattiasemaryhmältään nuorimpia olivat palkansaajat ja ryhmään muut (opiskelijat, työttömät ja hoitovapaalla olevat) kuuluvat (keskimäärin 52 vuotta). Suurimmat metsätilat olivat keskimääräistä nuorempien omistajien hallussa. Nuorempien, alle 45-vuotiaiden, tilat olivat vain harvoin kuolinpesämuotoisessa omistuksessa mutta keskimääräistä useammin yhtymäomistuksessa. Keski-ikältään vanhimpia olivat virkistyskäyttäjät ja epätietoiset (keskimäärin 64 vuotta).

Koulutus ja tulot

Ammattitutkinto puuttui hieman yli neljäsosalta metsänomistajista (taulukko 12). Niin ikään noin neljäsosalla oli ammattikoulutasoinen tutkinto. Myös opisto- tai ammattikorkeakoulututkinto oli noin joka neljännellä metsänomistajalla ja yliopistotasoinen tutkinto lähes viidesosalla. Maatalousyrittäjillä ja eläkeläisillä oli vähiten koulutusta. Sen sijaan palkansaajista neljäsosalla oli akateeminen tutkinto yliopistosta. Kaupungeissa asuvista peräti joka kolmas oli hankkinut yliopistotasaisen koulutuksen. Metsänomistajien ammatillinen koulutus oli selvästi ikäsidonnaista. Ilman tutkintoa oli alle 45 vuotiaissa vain seitsemän prosenttia, kun 75 vuotta täyttäneistä vain puolella oli jonkinasteinen ammatillinen koulutus. Naiset olivat miehiä koulutetumpia. Vähintään opistotasoinen tutkinto oli 57 prosentilla naismetsänomistajista. Tavoiteryhmistä virkistyskäyttäjät olivat koulutetuimpia: ryhmään kuuluvista 60 prosentilla oli vähintään opistotasoinen tutkinto.

Metsänomistajia pyydettiin kyselyssä arvioimaan kotitaloutensa bruttotulot (koko perheen tulot ennen veroja) vuodelta 2018. Tulot voivat koostua palkoista, palkkioista, eläkkeistä, yrittäjätuloista, maataloustulosta ja -tuista, työmarkkinatuesta sekä pääomatuloista. Vastaajia pyydettiin jättämään kuitenkin puunmyyntitulot pois laskelmasta. Kuolinpesän tai yhtymän jäseniltä tuloja ei tiedusteltu. Tuloja tarkasteltaessa on lisäksi hyvä ottaa huomioon, että vuonna 2018 yksityismetsien bruttokantorahatulot olivat huomattavan suuret, noin 2,3 miljardia euroa (Kantorahatulot. SVT: Luonnonvarakeskus).

Metsänomistajakotitalouksien bruttotulot ilman puunmyyntituloja olivat viidesosalla tiloista alle 20 000 € ja neljäsosalla yli 70 000 € (taulukko 13). Eläkeläisten osuus pientuloisimmissa ryhmissä oli luonnollisesti suuri. Palkansaajia ja muita yrittäjiä oli keskimääräistä enemmän yli 100 000 € vuodessa ansaitsevien keskuudessa. Suurimmassa tuloluokassa oli myös varsin paljon kaupungeissa asuvia. Kuten ammatillinen koulutus, myös tulostaso oli selvästi ikäsidonnaista. Yli 75-vuotiaista vain seitsemän prosenttia ansaitsi yli 70 000 € vuodessa ja alle 45-vuotiaista vain viisi prosenttia alle 20 000 € vuodessa.

Taulukko 11. Metsänomistajien ikäjakauma ja keski-ikä vuonna 2019.

	Alle 45- vuotias	45–54- vuotias	55–64- vuotias	65–74- vuotias	Yli 74- vuotias	Yht.	Keski- ikä
	% metsänomistajista (% metsäalasta)						vuotta
Ammattiasema (n=6 365)							(n=6366)
Palkansaaja	26 (30)	28 (28)	36 (34)	8 (7)	2 (1)	100	52
Maatalousyrittäjä	13 (13)	24 (24)	33 (35)	20 (20)	10 (8)	100	58
Muu yrittäjä	15 (12)	18 (19)	43 (48)	18 (15)	6 (7)	100	57
Eläkeläinen	0 (0)	1 (0)	8 (10)	58 (61)	33 (29)	100	72
Muu	17 (14)	25 (20)	56 (65)	2 (2)	1 (0)	100	52
Asuinympäristö (n=6 267)							(n=6266)
Maaseutumainen	13 (14)	15 (17)	23 (27)	32 (30)	17 (13)	100	62
Taajama tai kirkonkylä	11 (12)	15 (13)	25 (28)	33 (33)	17 (15)	100	63
Kaupunkimainen	13 (18)	12 (14)	23 (23)	34 (32)	18 (14)	100	63
Omistajan sukupuoli (n=6 257)							(n=6257)
Mies	12 (15)	14 (15)	24 (27)	33 (31)	17 (13)	100	62
Nainen	12 (11)	14 (17)	23 (24)	33 (31)	19 (17)	100	63
Metsäala, ha (n=6 396)							(n=6395)
5-9,9	13 (12)	12 (12)	22 (22)	33 (33)	21 (22)	100	63
10-19,9	9 (9)	14 (14)	22 (22)	35 (35)	20 (20)	100	64
20-49,9	12 (13)	14 (14)	23 (24)	34 (33)	17 (17)	100	63
50-99,9	14 (14)	17 (17)	24 (24)	31 (31)	14 (15)	100	61
100-	16 (16)	15 (16)	28 (29)	30 (29)	11 (10)	100	60
Tilan hallinta (n=6 394)							n=(6393)
Perheomistus	12 (14)	14 (16)	23 (26)	33 (30)	18 (14)	100	63
Yhtymä	18 (18)	17 (16)	23 (23)	31 (34)	11 (10)	100	59
Kuolinpesä	5 (6)	12 (13)	25 (32)	35 (32)	22 (18)	100	66
Tavoiteryhmä (n=5 945)							(n=5943)
Monitavoitteiset	14 (14)	16 (17)	25 (28)	32 (30)	13 (11)	100	60
Virkistyskäyttäjät	9 (11)	13 (14)	22 (23)	36 (33)	21 (19)	100	64
Metsässä tekevät	14 (15)	16 (15)	28 (30)	33 (33)	9 (8)	100	60
Turvaa ja tuloja korostavat	17 (19)	16 (18)	23 (25)	30 (28)	15 (11)	100	61
Epätietoiset	8 (10)	15 (16)	21 (21)	36 (38)	20 (16)	100	64
	(n=6 395)						(n=6395)
Kaikki	12 (14)	14 (16)	23 (26)	33 (31)	17 (14)	100	62

Taulukko 12. Metsänomistajien koulutus vuonna 2019.

	Ei ammatti- koulutusta	Ammattikou- lututkinto	Opisto- tai am- mattikorkea- koulututkinto	Yliopisto- tutkinto	Yht.
% metsänomistajista (% metsäalasta)					
Ammattiasema (n=6 222)					
Palkansaaja	11 (11)	26 (24)	37 (35)	26 (30)	100
Maatalousyrittäjä	36 (33)	43 (42)	16 (20)	5 (6)	100
Muu yrittäjä	21 (26)	35 (30)	30 (27)	14 (17)	100
Eläkeläinen	41 (42)	24 (26)	21 (19)	14 (14)	100
Muu	28 (22)	29 (26)	28 (42)	15 (11)	100
Asuinympäristö (n=6 125)					
Maaseutumainen	35 (33)	33 (34)	23 (22)	10 (11)	100
Taajama tai kirkonkylä	26 (25)	26 (27)	34 (34)	14 (15)	100
Kaupunkimainen	17 (17)	17 (15)	32 (29)	34 (39)	100
Omistajan ikä, vuotta (n=6 153)					
-44	7 (8)	30 (28)	37 (33)	26 (32)	100
45-54	8 (7)	34 (32)	35 (37)	24 (23)	100
55-64	20 (23)	31 (33)	31 (28)	18 (16)	100
65-74	38 (40)	24 (25)	24 (20)	15 (15)	100
75-	53 (53)	19 (19)	15 (15)	12 (12)	100
Omistajan sukupuoli (n=6 063)					
Mies	30 (29)	30 (30)	25 (25)	15 (17)	100
Nainen	25 (24)	19 (18)	33 (32)	24 (27)	100
Metsäala, ha (n=6 248)					
5-9,9	28 (28)	26 (26)	29 (30)	17 (17)	100
10-19,9	29 (29)	27 (27)	27 (27)	17 (17)	100
20-49,9	29 (29)	26 (26)	28 (28)	17 (18)	100
50-99,9	26 (27)	28 (28)	27 (27)	19 (19)	100
100-	28 (28)	29 (29)	24 (24)	19 (20)	100
Tilan hallinta (n=6 248)					
Perheomistus	29 (28)	29 (30)	26 (25)	16 (16)	100
Yhtymä	22 (25)	23 (22)	30 (27)	25 (26)	100
Kuolinpesä	32 (29)	24 (25)	28 (27)	17 (19)	100
Tavoiteryhmä (n=5 819)					
Monitavoitteiset	31 (29)	32 (33)	25 (23)	13 (16)	100
Virkistyskäyttäjät	23 (22)	18 (15)	31 (29)	29 (35)	100
Metsässä tekevät	26 (27)	33 (33)	28 (28)	13 (12)	100
Turvaa ja tuloja korostavat	26 (25)	25 (26)	30 (29)	19 (21)	100
Epätietoiset	23 (22)	25 (25)	30 (29)	22 (24)	100
Kaikki (n=6 249)	28 (28)	27 (28)	27 (26)	18 (19)	100

Taulukko 13. Metsänomistajien kotitalouksien bruttotulot vuonna 2018 ilman puunmyyntituloja. (Yhtymät ja kuolinpesät eivät ole mukana.)

	Alle 20 000 €	20 000– 40 000 €	40 000– 70 000 €	70 000– 100 000 €	Yli 100 000 €	Yht.
% metsänomistajista (% metsäalasta)						
Ammattiasema (n=4330)						
Palkansaaja	5 (6)	16 (15)	36 (36)	24 (22)	19 (21)	100
Maatalousyrittäjä	21 (18)	26 (24)	33 (33)	13 (17)	8 (8)	100
Muu yrittäjä	10 (5)	21 (22)	31 (29)	20 (16)	18 (27)	100
Eläkeläinen	27 (27)	37 (35)	25 (24)	7 (9)	4 (6)	100
Muu	30 (27)	36 (35)	20 (24)	7 (9)	7 (6)	100
Asuinympäristö (n=4265)						
Maaseutumainen	22 (20)	30 (27)	29 (30)	13 (15)	7 (9)	100
Taajama tai kirkonkylä	14 (11)	28 (24)	33 (32)	15 (19)	10 (13)	100
Kaupunkimainen	11 (10)	22 (19)	31 (30)	18 (16)	19 (26)	100
Omistajan ikä, vuotta (n=4278)						
-44	5 (5)	18 (13)	37 (38)	23 (23)	18 (20)	100
45-54	7 (9)	16 (18)	32 (32)	25 (22)	21 (20)	100
55-64	12 (13)	20 (20)	35 (35)	19 (18)	14 (15)	100
65-74	20 (20)	38 (33)	29 (27)	8 (12)	6 (8)	100
75-	37 (35)	35 (36)	21 (19)	5 (5)	2 (6)	100
Omistajan sukupuoli (n=4231)						
Mies	17 (15)	27 (24)	31 (32)	15 (16)	11 (13)	100
Nainen	20 (21)	31 (30)	26 (23)	13 (15)	10 (12)	100
Metsäala, ha (n=4347)						
5-9,9	16 (16)	30 (30)	31 (30)	13 (14)	10 (11)	100
10-19,9	18 (19)	30 (30)	31 (30)	13 (13)	8 (8)	100
20-49,9	18 (18)	28 (27)	29 (30)	14 (14)	11 (11)	100
50-99,9	18 (18)	27 (27)	28 (28)	15 (15)	12 (12)	100
100-	15 (14)	22 (21)	33 (32)	17 (17)	14 (16)	100
Tavoiteryhmä (n=4084)						
Monitavoitteiset	17 (15)	30 (29)	28 (29)	16 (17)	9 (11)	100
Virkistyskäyttäjät	14 (15)	27 (21)	31 (34)	16 (16)	13 (15)	100
Metsässä tekevät	15 (17)	28 (24)	36 (39)	12 (10)	9 (10)	100
Turvaa ja tuloja korostavat	16 (12)	25 (21)	30 (30)	16 (19)	13 (18)	100
Epätietoiset	15 (19)	27 (23)	30 (25)	14 (14)	14 (19)	100
Kaikki (n=5357)	18 (16)	28 (25)	30 (30)	14 (16)	11 (13)	100

Tavoiteryhmät

Runsas neljäsosa metsänomistajista kuului monitavoitteisten ryhmään, jossa korostettiin taloudellisten tavoitteiden ohella myös metsän tarjoamia aineettomia hyötyjä (taulukko 14). Virkistyskäyttäjiin, metsässä tekeviin ja turvaa ja tuloja korostaviin kuului kuhunkin viidesosa metsänomistajista. Tavoitteidensa suhteen epätietoinen oli joka kymmenes metsänomistaja.

Monitavoitteisten osuus yksityismetsien alasta oli lähes kaksi viidesosaa eli heidän metsätilansa olivat keskimääräistä selvästi suurempia. Myös turvaa ja tuloja korostavat omistivat lukumääräosuutaan enemmän metsää. Virkistyskäyttäjien osuus metsämaan alasta oli selvästi ja epätietoisten sekä metsässä tekevien jonkin verran lukumääräosuutta pienempi.

Monitavoitteisia metsänomistajia oli selvästi keskimääräistä enemmän maatalousyrittäjien keskuudessa. Myös turvaa ja tuloja korostavat olivat varsin usein maatalousyrittäjiä. Virkistyskäyttäjiä oli suhteellisen paljon eläkeläisissä. Monitavoitteiset asuivat keskimääräistä useammin maaseudulla ja virkistyskäyttäjät kaupungeissa. Monitavoitteisten osuus laski ja virkistyskäyttäjien sekä epätietoisten osuus kasvoi omistajan ikääntyessä. Yli 75-vuotiaat kuuluivat keskimääräistä useammin epätietoisin. Naisten osuus oli selvästi keskimääräistä suurempi virkistyskäyttäjissä ja keskimääräistä pienempi metsässä tekevien ja monitavoitteisten keskuudessa.

Monitavoitteisten ja turvaa ja tuloja korostavien osuus kasvoi metsälököön kasvaessa. Monitavoitteisten omistuksessa oli selvästi yli 40 prosenttia yli 100 hehtaarin metsälököstä. Virkistyskäyttäjien ja epätietoisten suhteellinen osuus sen sijaan pieneni metsälököön kasvaessa. Kuolinpesämuotoiseen omistajuuteen näyttää liittyvän keskimääräistä harvemmin monitavoitteisuus ja yleisemmin virkistystavoitteiden korostuminen.

Taulukko 14. Metsänomistajien tavoiteryhmät vuonna 2019.

	Monitavoitteiset	Virkistyskäyttäjät	Metsässä tekevät	Turvaa ja tuloja korostavat	Epätietoiset	Yht.
% metsänomistajista (% metsäalasta)						
Ammattiasema (n=6 012)						
Palkansaaja	27 (36)	19 (14)	21 (17)	21 (27)	11 (7)	100
Maatalousyrittäjä	42 (51)	4 (2)	23 (18)	25 (26)	5 (3)	100
Muu yrittäjä	29 (32)	17 (10)	25 (25)	20 (29)	9 (4)	100
Eläkeläinen	26 (37)	25 (17)	18 (17)	18 (22)	13 (8)	100
Muu	29 (39)	20 (18)	28 (27)	16 (10)	8 (6)	100
Asuinympäristö (n=5 917)						
Maaseutumainen	35 (45)	13 (7)	24 (20)	19 (23)	8 (5)	100
Taajama tai kirkonkylä	26 (37)	23 (15)	20 (18)	19 (22)	12 (8)	100
Kaupunkimainen	18 (23)	31 (26)	15 (12)	22 (29)	15 (11)	100
Omistajan ikä, vuotta (n=5 945)						
-44	31 (37)	14 (9)	22 (18)	26 (32)	7 (4)	100
45-54	30 (39)	17 (11)	22 (17)	21 (26)	11 (7)	100
55-64	29 (41)	19 (11)	24 (20)	19 (23)	10 (5)	100
65-74	27 (37)	22 (14)	21 (19)	18 (22)	12 (8)	100
75-	24 (37)	28 (21)	13 (11)	20 (22)	15 (9)	100
Omistajan sukupuoli (n=5 858)						
Mies	30 (40)	16 (10)	23 (19)	21 (25)	11 (6)	100
Nainen	24 (32)	34 (26)	12 (10)	18 (23)	11 (9)	100
Metsäala, ha (n=6 052)						
5-9,9	17 (17)	32 (31)	23 (23)	11 (12)	17 (17)	100
10-19,9	21 (21)	26 (25)	22 (22)	16 (17)	15 (15)	100
20-49,9	28 (29)	19 (18)	22 (22)	21 (22)	11 (10)	100
50-99,9	37 (38)	13 (13)	17 (17)	26 (26)	6 (6)	100
100-	44 (47)	9 (8)	16 (15)	27 (26)	4 (4)	100
Tilan hallinta (n=6 052)						
Perheomistus	29 (39)	19 (12)	21 (17)	21 (26)	11 (6)	100
Yhtymä	29 (42)	20 (13)	20 (17)	19 (21)	12 (7)	100
Kuolinpesä	19 (21)	29 (22)	21 (23)	18 (22)	13 (12)	100
Kaikki (n=6 053)	28 (38)	20 (13)	21 (18)	20 (24)	11 (7)	100

3.2. Tilakohtaiset taustapiirteet

Metsätilan koko

Metsätilojen keskikoko oli 48 hehtaaria (taulukko 15). Metsätila tarkoittaa tässä tutkimuksessa omistajan tai samojen omistajien yhden maakunnan alueella omistamaa metsätilakokonaisuutta (ks. luku 2.1.1). Metsätalousmaahan kuuluu hyväkasvuisen metsämaan lisäksi myös kitu- ja joutomaat. Aikaisemmassa tutkimuksessa (Hänninen ym. 2011) keskikoko, 35 hehtaaria, oli laskettu vain metsämaasta, joten tulokset eivät ole suoraan vertailukelpoisia (tarkemmin luku 2.1.1.). Kolmasosalla metsänomistajista tilakoko oli 20–49,9 hehtaaria, mihin myös tilojen keskikoko sijoittuu. Tätä pienempiä tiloja oli lähes 40 prosentilla metsänomistajista. Pienimmät, alle 20 hehtaarin tilat kattavat kuitenkin vain vajaan kymmenyksen metsäalasta, ja lähes puolet metsäalasta on yli 100 hehtaarin tiloilla.

Tilan keskikoko vaihtelee metsänomistajan ammattiaseman mukaan. Maatalousyrittäjien tilakoko oli selvästi muita ammattiryhmiä suurempi, 83 hehtaaria. Heistä vain kuudesosalla metsätilan koko oli pienempi kuin 20 hehtaaria. Eläkeläisten omistamien metsätilojen keskikoko oli vain noin puolet maatalousyrittäjien metsätilojen keskikoosta.

Maaseutumaisessa asuinympäristössä asuvat omistivat enemmän metsää kuin kirkonkylässä, taajamassa tai kaupungissa asuvat. Tämä selittyy ainakin osittain maaseudulla asuvien maatalousyrittäjien muita suuremmilla metsätiloilla.

Vanhimmalla ikäluokalla, 75-vuotiailla tai iäkkäämmillä, metsätilojen keskikoko oli selvästi muita ikäluokkia pienempi, 39 hehtaaria, ja he omistivat muita ikäryhmiä useammin alle 20 hehtaarin tiloja. Nuorin ikäryhmä, alle 45-vuotiaat, omisti suurimpia tiloja, keskikoko 56 hehtaaria. He omistivat muita ikäluokkia yleisimmin isoimpia tiloja, mutta toisaalta varsin usein myös aivan pieniä tiloja.

Naiset omistivat selvästi pienempiä metsätiloja kuin miehet. Erityisesti suurimpien metsätilojen omistajuus oli harvinaista naisen keskuudessa.

Tilan keskikoko oli hallintatavan mukaan suurin yhtymillä, 63 hehtaaria, ja pienin kuolinpesillä (43 ha). Yhtymistä 38 prosentilla tilan koko oli vähintään 50 hehtaaria, kun muilla hallintaryhmillä suurimpien tilojen osuus oli 25–28 prosenttia.

Tavoiteryhmittäin tarkasteltuna metsätilojen keskikoossa oli suuria eroja. Monitavoitteisilla tilan keskikoko oli keskimääräistä selvästi suurempi, 67 hehtaaria. Myös turvaa ja tuloja korostavilla tilan keskikoko ja suurten tilojen osuus olivat muita ryhmiä suurempia. Virkistyskäyttäjät ja epätietoiset omistivat puolestaan selvästi keskimääräistä vähemmän metsää. Yli puolet heidän tiloistaan olivat alle 20 hehtaaria.

Taulukko 15. Metsätilojen kokojakauma ja keskokoko vuonna 2019 (metsäala tarkoittaa metsätalouden maata).

	5-9,9 ha	10-19,9 ha	20-49,9 ha	50-99,9 ha	Yli 100 ha	Yht.	Metsäala. ha
% metsänomistajista (% metsäalasta)							
Ammattiasema (n=6 469)							(n=6 471)
Palkansaaja	14 (2)	23 (7)	34 (23)	18 (27)	11 (42)	100	48
Maatalousyrittäjä	6 (1)	11 (2)	30 (12)	28 (24)	25 (61)	100	83
Muu yrittäjä	18 (3)	22 (6)	30 (17)	15 (19)	15 (56)	100	54
Eläkeläinen	18 (3)	26 (9)	33 (25)	14 (24)	9 (39)	100	42
Muu	16 (2)	15 (5)	41 (28)	16 (23)	12 (42)	100	48
Asuinympäristö (n=6 366)							(n=6 366)
Maaseutumainen	14 (2)	20 (5)	34 (20)	19 (24)	14 (48)	100	54
Taajama tai kirkonkylä	18 (3)	23 (8)	33 (24)	16 (24)	10 (42)	100	45
Kaupunkimainen	17 (3)	27 (9)	31 (24)	15 (26)	9 (38)	100	42
Omistajan ikä, vuotta (n=6 396)							(n=6 395)
-44	16 (2)	17 (4)	33 (19)	19 (24)	16 (50)	100	56
45-54	13 (2)	22 (6)	32 (20)	20 (28)	13 (45)	100	53
55-64	14 (2)	21 (6)	33 (20)	18 (23)	14 (50)	100	54
65-74	15 (2)	24 (8)	34 (23)	16 (25)	11 (42)	100	46
75-	19 (4)	27 (10)	33 (26)	14 (26)	8 (34)	100	39
Omistajan sukupuoli (n=6 303)							(n=6 302)
Mies	14 (2)	22 (6)	33 (20)	18 (24)	13 (48)	100	52
Nainen	20 (4)	27 (10)	32 (27)	15 (29)	7 (30)	100	37
Tilan hallinta (n=6 541)							(n=6 541)
Perheomistus	16 (3)	24 (8)	33 (23)	17 (25)	11 (41)	100	46
Yhtymä	12 (1)	19 (4)	32 (16)	21 (23)	17 (55)	100	63
Kuolinpesä	17 (3)	24 (8)	34 (25)	14 (23)	11 (43)	100	43
Tavoiteryhmä (n=6 052)							(n=6 053)
Monitavoitteiset	9 (1)	16 (4)	33 (16)	23 (24)	19 (55)	100	67
Virkistyskäyttäjät	24 (5)	28 (13)	31 (31)	11 (24)	5 (28)	100	32
Metsässä tekevät	17 (3)	24 (8)	35 (27)	14 (23)	10 (39)	100	42
Turvaa ja tuloja korostavat	8 (1)	18 (4)	35 (20)	22 (27)	16 (48)	100	60
Epätietoiset	23 (6)	31 (14)	32 (31)	10 (23)	5 (26)	100	30
(n=6 543)							(n=6 543)
Kaikki	16 (2)	23 (7)	33 (22)	17 (25)	12 (44)	100	48

Metsäomistus muilla paikkakunnilla

Tutkimuskysely kohdistui yhdessä maakunnassa samalla omistussuhteella olevaan metsätilaan tai metsätiloihin. Vastaajilta kysyttiin myös, omistavatko he metsää samalla omistussuhteella toisessa maakunnassa tai muulla omistussuhteella samassa tai muissa maakunnissa. Metsänomistajista neljä prosenttia omisti metsää samalla omistussuhteella myös toisessa maakunnassa ja muulla omistussuhteella, joko samassa tai eri maakunnassa, metsää omisti 11 prosenttia (taulukko 16).

Omistaja- ja tilakohtaiset erot samalla omistussuhteella muissa maakunnissa omistetun metsän suhteen olivat vähäisiä. Sen sijaan muulla omistussuhteella joko samassa tai toisessa maakunnassa metsää omistavien kesken taustatekijöissä oli joitakin eroja. Palkansaajilla ja muilla yrittäjillä sekä yhtymillä oli keskimääräistä useammin metsää useammalla omistussuhteella, kun taas eläkeläisillä muita

harvemmin. Tätä tukee myös tarkastelu iän suhteen – mitä iäkkäämpi omistaja, sitä harvemmin hän omisti useammalla omistussuhteella metsää.

Taulukko 16. Muu metsänomistus vuonna 2019.

	Omistaa metsää <u>samalla omistussuhteella</u> toisessa maakunnassa	Omistaa metsää <u>muulla omistussuhteella</u> samassa tai toisessa maakunnassa
	% metsänomistajista (% metsäalasta)	
Ammattiasema	(n=6 472)	(n=6 470)
Palkansaaja	4 (5)	15 (20)
Maatalousyrittäjä	5 (6)	9 (9)
Muu yrittäjä	6 (7)	14 (21)
Eläkeläinen	4 (7)	7 (9)
Muu	4 (4)	10 (17)
Asuinympäristö	(n=6 367)	(n=6 367)
Maaseutumainen	4 (6)	11 (13)
Taajama tai kirkonkylä	5 (5)	11 (15)
Kaupunkimainen	4 (5)	11 (16)
Omistajan ikä, vuotta	(n=6 396)	(n=6 396)
-44	5 (6)	15 (22)
45-54	3 (5)	14 (15)
55-64	3 (4)	12 (15)
65-74	4 (7)	9 (12)
75-	4 (6)	6 (5)
Omistajan sukupuoli	(n=6 302)	(n=6 302)
Mies	4 (5)	11 (15)
Nainen	3 (5)	9 (9)
Metsäala, ha	(n=6 543)	(n=6 542)
5-9,9	3 (3)	8 (9)
10-19,9	3 (3)	9 (9)
20-49,9	4 (4)	11 (11)
50-99,9	4 (4)	12 (11)
100-	7 (8)	15 (17)
Tilan hallinta	(n=6 541)	(n=6 541)
Perheomistus	4 (6)	8 (10)
Yhtymä	5 (8)	20 (26)
Kuolinpesä	2 (2)	10 (12)
Tavoiteryhmä	(n=6054)	(n=6054)
Monitavoitteiset	4 (6)	11 (12)
Virkistyskäyttäjät	4 (5)	9 (13)
Metsässä tekevät	3 (4)	11 (16)
Turvaa ja tuloja korostavat	6 (8)	13 (16)
Epätietoiset	3 (3)	10 (10)
Kaikki	4 (6)	11 (14)
n	6 543	6 543

Peltomaan omistus

Hieman yli puolella metsätiloista ei ollut lainkaan peltoa tai sitä oli alle hehtaari (taulukko 17). Niillä tiloilla, joilla oli peltoa, sitä oli keskimäärin 17 hehtaaria. Vähintään 20 hehtaaria omistavien metsänomistajien lukumääräosuus oli 13 prosenttia, mutta tällaisten tilojen osuus metsämaan alasta oli yli viidesosa. Pellon määrä oli luonnollisesti selvästi yhteydessä maatalousyrittäjyyteen: pellon keskipinta-ala oli heillä 37 hehtaaria. Peltoa oli keskimääräistä enemmän maaseudulla asuvilla, alle 55-vuotiailla, turvaa ja tuloja korostavilla metsänomistajilla sekä suurilla metsätiloilla.

Taulukko 17. Peltomaan kokojakauma kaikilla tiloilla ja peltoalan keskikoko peltoa omistavilla vuonna 2019.

	Alle 1 ha	1–4,9 ha	5–9,9 ha	10–19,9 ha	Yli 20 ha	Yht.	Peltoa
	% metsänomistajista (% metsäalasta)						ha
Ammattiasema (n= 5891)							(n=2953)
Palkansaaja	56 (46)	13 (14)	8 (8)	10 (13)	12 (19)	100	17
Maatalousyrittäjä	11 (10)	4 (4)	8 (6)	19 (14)	58 (65)	100	37
Muu yrittäjä	55 (49)	14 (11)	13 (14)	12 (17)	6 (10)	100	11
Eläkeläinen	55 (47)	17 (16)	11 (12)	11 (14)	6 (12)	100	10
Muu	61 (63)	14 (9)	7 (7)	11 (15)	7 (5)	100	10
Asuinympäristö (n=5800)							(n=2895)
Maaseutumainen	37 (28)	15 (13)	12 (11)	16 (17)	20 (32)	100	20
Taajama tai kirkonkylä	63 (56)	14 (13)	9 (10)	8 (11)	6 (11)	100	11
Kaupunkimainen	72 (62)	13 (15)	6 (7)	6 (8)	3 (8)	100	10
Omistajan ikä, vuotta (n=5819)							(n=2923)
-44	52 (38)	12 (11)	5 (5)	10 (11)	22 (36)	100	26
45-54	47 (34)	12 (12)	9 (10)	11 (12)	21 (32)	100	24
55-64	50 (40)	14 (11)	10 (10)	12 (16)	14 (23)	100	17
65-74	54 (46)	15 (15)	10 (10)	12 (14)	9 (16)	100	13
75-	55 (47)	17 (17)	12 (14)	10 (13)	6 (10)	100	10
Omistajan sukupuoli (n=5747)							(n=2882)
Mies	50 (39)	15 (14)	10 (10)	12 (14)	15 (24)	100	18
Nainen	60 (54)	13 (11)	10 (10)	9 (12)	7 (14)	100	13
Metsäala, ha (n=5942)							(n=2977)
5-9,9	64 (64)	17 (17)	10 (11)	6 (6)	3 (3)	100	9
10-19,9	60 (59)	16 (16)	9 (9)	10 (10)	5 (5)	100	10
20-49,9	52 (52)	14 (13)	10 (10)	12 (13)	12 (12)	100	14
50-99,9	42 (42)	12 (12)	10 (10)	14 (14)	22 (23)	100	23
100-	33 (32)	14 (13)	10 (10)	15 (15)	29 (30)	100	29
Tilan hallinta (n=5942)							(n=2977)
Perheomistus	52 (41)	13 (12)	10 (9)	11 (14)	14 (25)	100	18
Yhtymä	59 (45)	14 (15)	7 (8)	9 (12)	11 (20)	100	19
Kuolinpesä	42 (37)	22 (21)	14 (18)	16 (16)	7 (9)	100	10
Tavoiteryhmä (n=5553)							(n=2764)
Monitavoitteiset	40 (30)	15 (13)	11 (10)	16 (18)	18 (30)	100	19
Virkistyskäyttäjät	62 (57)	17 (19)	9 (7)	8 (9)	4 (8)	100	10
Metsässä tekevät	50 (45)	15 (15)	10 (11)	11 (13)	13 (17)	100	16
Turvaa ja tuloja korostavat	54 (43)	11 (10)	8 (10)	9 (11)	18 (26)	100	23
Epätietoiset	65 (59)	13 (14)	9 (9)	8 (7)	6 (11)	100	13
Kaikki	52 (41)	14 (13)	10 (10)	11 (14)	13 (22)	100	17
n	5 944						2 977

Tilan hallintatapa ja osakkaiden määrä yhteisomistustiloilla

Noin kolme neljästä tilasta oli perheomistuksessa, ja niiden osuus metsäalasta oli alle 70 prosenttia (taulukko 18). Yhtymämuotoisessa omistuksessa oli 17 prosenttia tiloista ja kuolinpesien omistuksessa 11 prosenttia metsätiloista. Yhtymissä oli keskimäärin 2,5 ja kuolinpesissä 3,7 osakasta.

Palkansaajilla yhtymämuotoinen metsänomistus oli tavallista yleisempää mutta ryhmään muut (työtömät, opiskelijat, hoitovapaalla olevat ym.) kuuluvilla omistaminen kuolinpesien osakkaina. Maatalousyrittäjillä taas perheomistus oli merkittävästi keskimääräistä yleisempää. Yhtymien osakkaista tilan hoidosta pääasiallisesti vastaavat asuivat keskimääräistä useammin kaupungeissa, perhemetsätilojen omistajat taas maaseutumaisessa ympäristössä.

Taulukko 18. Tilan hallintatapa ja osakkaiden määrä yhteisomistustiloilla vuonna 2019.

	Perheomistus	Yhtymä	Kuolinpesä	Yht.	Yhtymissä	Kuolinpesissä
	% metsänomistajista (% metsäalasta)				osakkaiden lukumäärä	
Ammattiasema (n=6 471)					(n=1 061)	(n=669)
Palkansaaja	69 (67)	22 (24)	10 (9)	100	2,4	3,4
Maatalousyrittäjä	82 (83)	14 (16)	3 (2)	100	2,5	(n=15)
Muu yrittäjä	70 (61)	18 (25)	12 (14)	100	2,6	4,0
Eläkeläinen	73 (65)	14 (22)	13 (13)	100	2,6	3,8
Muu	64 (52)	15 (27)	21 (21)	100	(n=18)	(n=26)
Asuinympäristö (n=6 365)					(n=1 041)	(n=659)
Maaseutumainen	76 (72)	14 (20)	10 (8)	100	2,5	3,7
Taajama tai kirkonkylä	67 (63)	19 (23)	14 (14)	100	2,5	3,6
Kaupunkimainen	67 (62)	22 (28)	11 (11)	100	2,5	3,6
Omistajan ikä, vuotta (n=6 394)					(n=1 050)	(n=666)
-44	69 (68)	26 (28)	5 (4)	100	2,3	3,3
45-54	70 (69)	20 (23)	10 (8)	100	2,3	3,3
55-64	71 (67)	17 (20)	12 (12)	100	2,6	3,8
65-74	72 (66)	17 (24)	12 (10)	100	2,6	3,7
75-	75 (70)	11 (17)	14 (13)	100	2,7	3,7
Omistajan sukupuoli (n=6 302)					(n=1 027)	(n=651)
Mies	75 (70)	17 (23)	8 (7)	100	2,5	3,7
Nainen	63 (59)	18 (19)	20 (22)	100	2,4	3,6
Metsäala, ha (n=6 541)					(n=1 070)	(n=680)
5-9,9	74 (75)	14 (13)	12 (12)	100	2,2	3,6
10-19,9	74 (74)	14 (14)	12 (11)	100	2,5	3,5
20-49,9	72 (72)	17 (17)	12 (11)	100	2,5	3,7
50-99,9	70 (70)	21 (21)	9 (9)	100	2,6	3,6
100-	65 (63)	25 (28)	11 (10)	100	2,5	4,3
Tavoiteryhmä (n=6 052)					(n=1 000)	(n=603)
Monitavoitteiset	75 (70)	18 (25)	7 (5)	100	2,5	3,6
Virkistyskäyttäjät	67 (61)	18 (22)	16 (17)	100	2,4	3,4
Metsässä tekevät	73 (66)	17 (22)	11 (13)	100	2,6	4,0
Turvaa ja tuloja korostavat	74 (72)	17 (19)	9 (9)	100	2,5	3,6
Epätietoiset	69 (60)	18 (22)	13 (18)	100	2,4	4,0
Kaikki	72 (68)	17 (22)	11 (10)	100	2,5	3,7
n	6 541				1 070	680

Nuorimmat metsänomistajat olivat keskimääräistä useammin osakkaina yhtymässä, kun taas perheomistus yleistyi iän myötä. Naiset olivat miehiä useammin kuolinpesän osakkaita. Virkistyskäyttäjät ja epätietoiset omistivat muita tavoiteryhmiä useammin metsää kuolinpesän osakkaina.

Metsätilojen koon suhteen metsätilan hallintapa ei juuri vaihdellut. Yli sadan hehtaarin metsätiloilla yhtymämuotoinen omistus oli kuitenkin keskimääräistä yleisempää. Kuolinpesissä oli osakkaita keskimääräistä enemmän yli sadan hehtaarin metsätiloilla, ja yhtymissä osakkaita oli keskimääräistä vähemmän alle kymmenen hehtaarin metsätiloilla.

Tilan saantotapa ja keskimääräinen hallinta-aika

Perintönä metsätilan oli saanut 46 prosenttia metsänomistajista ja lahjana seitsemän prosenttia. Metsäalasta puolet oli siirtynyt perintönä tai lahjana nykyisille omistajille. Ostona vanhemmilta tai sukulaisilta tilansa oli hankkinut 28 prosenttia ja vapailta markkinoilta 12 prosenttia (taulukko 19).

Palkansaajat olivat saaneet tilansa keskimääräistä useammin perintönä, kun taas maatalousyrittäjät olivat yleisimmin ostaneet tilansa vanhemmilta. Muut yrittäjät kuin maatalousyrittäjät olivat tavannaista useammin ostaneet tilansa vapailta markkinoilta.

Maaseudulla asuvat olivat keskimääräistä useammin ostaneet metsätilansa vanhemmilta, kun taas kaupunkimaisessa ympäristössä asuvat olivat harvemmin hankkineet metsänsä tällä tavoin. Suurin vaihtelu tilan saantotavassa omistajien ikäluokkien mukaan oli tilansa lahjana saaneissa: yli 65-vuotiaat olivat saaneet tilansa lahjana selvästi muita ikäluokkia harvemmin. Toisaalta pidempi elinikä oli mahdollistanut useamman saantotavan vuosien varrella. Miehet olivat selvästi naisia useammin hankkineet metsää omistukseensa joko ostoina vanhemmilta tai markkinoilta.

Virkistyskäyttäjät ja epätietoiset olivat keskimääräistä useammin saaneet tilansa perintönä, kun taas monitavoitteiset ja tuloja ja turvaa korostavat olivat ostaneet tilansa keskimääräistä useammin vanhemmiltaan. Metsässä tekevien keskuudessa tilan osto markkinoilta oli keskimääräistä yleisempää. Yllättävää on, että myös epätietoiset olivat keskimääräistä useammin ostaneet tilansa markkinoilta.

Mitä suurempi tila oli, sitä useammin se oli ostettu vanhemmilta. Perhe-omistuksessa olevat tilat oli saatu keskimääräistä useammin ostona vanhemmilta tai sukulaisilta ja yhteisomistuksessa olevat tilat perintönä tai lahjana.

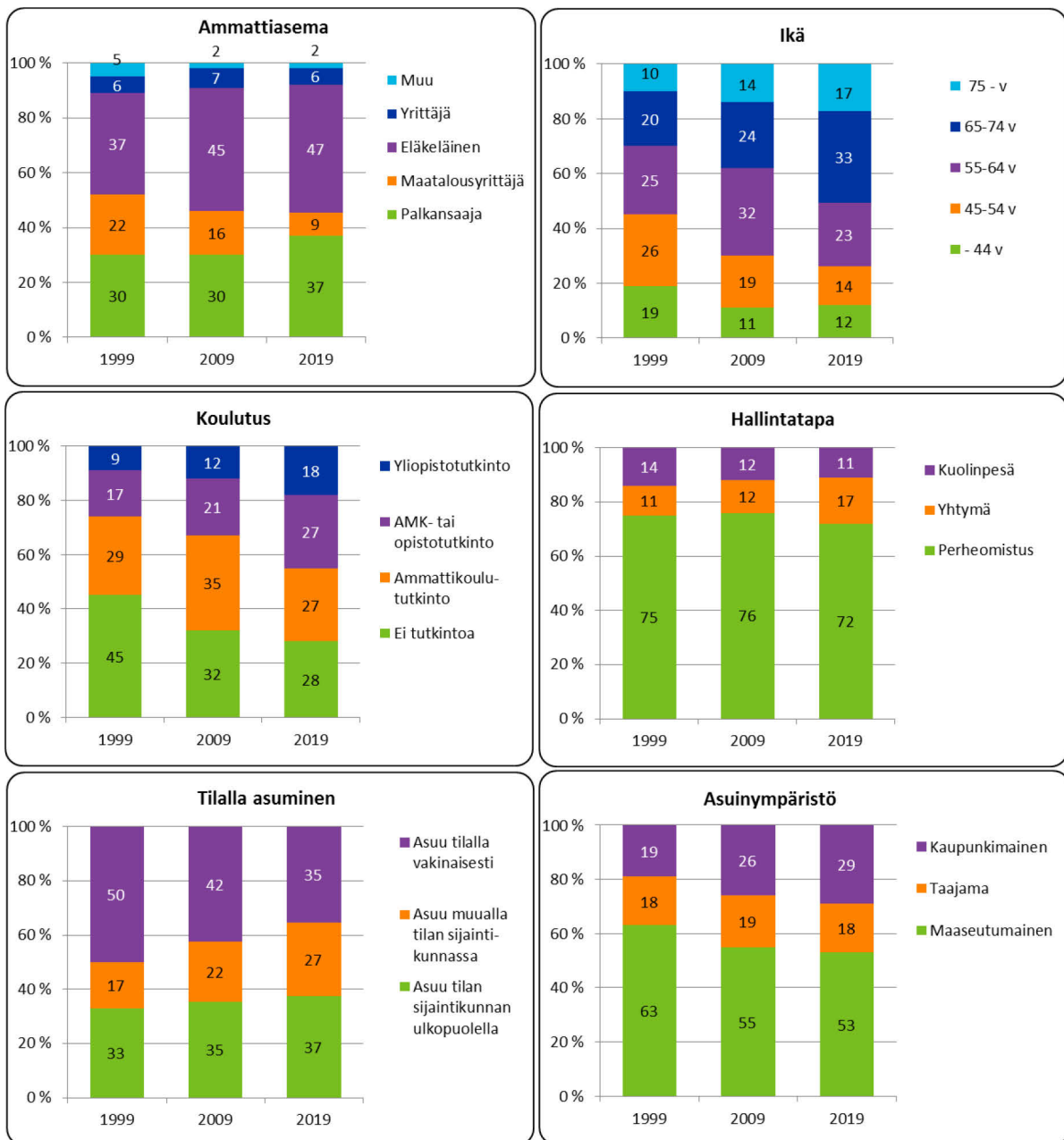
Metsänomistajat olivat hallinneet tilaansa keskimäärin 22 vuotta. Hallinta-ajan pituus lisääntyi luonnollisesti iän myötä. Se oli keskimääräistä pitempi myös, jos metsänomistaja oli ammattiasemaltaan maatalousyrittäjä, eläkeläinen tai asui maaseutumaisessa ympäristössä.

Taulukko 19. Tilan saantotapa ja keskimääräinen hallinta-aika vuonna 2019.

	Perintö	Lahja	Osto vanhemmilta	Osto sukulaisilta	Osto markkinoilta	Uusea tapa	Yht.	Hallinta-aika	
	% metsänomistajista (% metsäalasta)							vuotta	
Ammattiasema (n=6 343)								(n=6138)	
Palkansaaaja	59 (60)	9 (8)	13 (16)	7 (5)	9 (7)	3 (4)	100	15	
Maatalousyrittäjä	13 (11)	3 (5)	61 (61)	6 (4)	9 (11)	9 (9)	100	27	
Muu yrittäjä	28 (30)	11 (8)	19 (18)	10 (10)	26 (25)	6 (8)	100	19	
Eläkeläinen	44 (39)	4 (3)	19 (24)	10 (10)	14 (13)	9 (11)	100	27	
Muu	58 (55)	10 (8)	11 (11)	9 (8)	11 (9)	2 (9)	100	14	
Asuinympäristö (n=6 240)								(n=6038)	
Maaseutumainen	38 (35)	5 (5)	29 (33)	9 (7)	13 (11)	7 (10)	100	24	
Taajama tai kirkonkylä	52 (50)	7 (7)	13 (17)	9 (7)	14 (12)	6 (8)	100	19	
Kaupunkimainen	57 (55)	10 (8)	9 (13)	8 (7)	11 (12)	5 (4)	100	19	
Omistajan ikä, vuotta (n=6 267)								(n=6070)	
-44	48 (47)	10 (8)	20 (28)	6 (4)	13 (9)	3 (4)	100	9	
45-54	46 (44)	12 (10)	22 (27)	6 (5)	10 (8)	5 (7)	100	14	
55-64	46 (41)	9 (8)	22 (27)	9 (8)	10 (11)	5 (6)	100	20	
65-74	47 (41)	3 (2)	21 (26)	9 (9)	13 (12)	8 (10)	100	25	
75-	43 (41)	2 (1)	19 (21)	11 (10)	16 (16)	10 (12)	100	35	
Omistajan sukupuoli (n=6 178)								(n=5986)	
Mies	41 (39)	6 (5)	23 (28)	9 (7)	14 (13)	7 (9)	100	23	
Nainen	61 (59)	8 (7)	12 (16)	7 (7)	8 (7)	5 (5)	100	20	
Metsäala, ha (n=6 408)								(n=6189)	
5-9,9	47 (48)	8 (7)	13 (12)	9 (9)	18 (18)	6 (5)	100	21	
10-19,9	48 (49)	8 (8)	17 (17)	9 (9)	12 (12)	6 (6)	100	22	
20-49,9	48 (48)	6 (6)	20 (21)	8 (8)	12 (12)	6 (6)	100	22	
50-99,9	44 (45)	5 (5)	26 (26)	9 (10)	9 (9)	7 (7)	100	22	
100-	39 (37)	5 (6)	29 (30)	5 (5)	12 (12)	9 (10)	100	22	
Tilan hallinta (n=6 403)								(n=6188)	
Perheomistus	40 (36)	6 (5)	24 (31)	9 (8)	13 (12)	7 (8)	100	23	
Yhtymä	51 (46)	11 (10)	12 (18)	7 (5)	12 (10)	7 (10)	100	17	
Kuolinpesä	77 (77)	1 (1)	7 (9)	5 (5)	7 (5)	3 (3)	100	22	
Tavoiteryhmä (n=5 940)								(n=5777)	
Monitavoitteiset	41 (38)	6 (5)	28 (33)	8 (7)	10 (9)	7 (8)	100	22	
Virkistyskäyttäjät	58 (60)	9 (6)	11 (11)	8 (7)	9 (10)	5 (6)	100	21	
Metsässä tekevät	39 (37)	6 (5)	21 (26)	10 (9)	18 (14)	7 (9)	100	20	
Turvaa ja tuloja korostavat	44 (38)	7 (8)	24 (27)	7 (6)	13 (13)	6 (8)	100	22	
Epätietoiset	53 (57)	7 (6)	13 (11)	9 (7)	15 (14)	4 (5)	100	20	
Kaikki	46 (42)	7 (6)	20 (26)	8 (7)	12 (11)	6 (8)	100	22	
n								6 406	6 189

3.3. Metsänomistusrakenteen ja tavoitteiden muutos 1999–2019

Väestön ja elinkeinorakenteen kehitys Suomessa heijastuu myös metsänomistajakuntaan. Väestön ikääntyminen näkyy metsänomistajien keski-ikänsä nousuna. Metsänomistajat olivat vuonna 1999 keskimäärin 57-vuotiaita, 2009 60-vuotiaita ja 2019 62-vuotiaita. Vanhimpien ikäluokkien, yli 65-vuotiaiden, osuuden kasvu on ollut suoraviivaista kuluneen 20 vuoden aikana (kuva 5). Nuorin ikäluokka, alle 45-vuotiaat, on vakiintunut runsaaseen kymmeneen prosenttiin. Vaikuttaa siltä, että ikääntymiskehitys on taittumassa lähitulevaisuudessa. Tähän viittaa myös se, että eläkeläisten osuus ei ole paljoakaan kasvanut viimeisen vuosikymmenen aikana. Vuosien 1999–2009 kehitykseen verrattuna eläkeläisten osuus näyttäisi tasaantuvan vajaaseen puoleen omistajista (kuva 5).

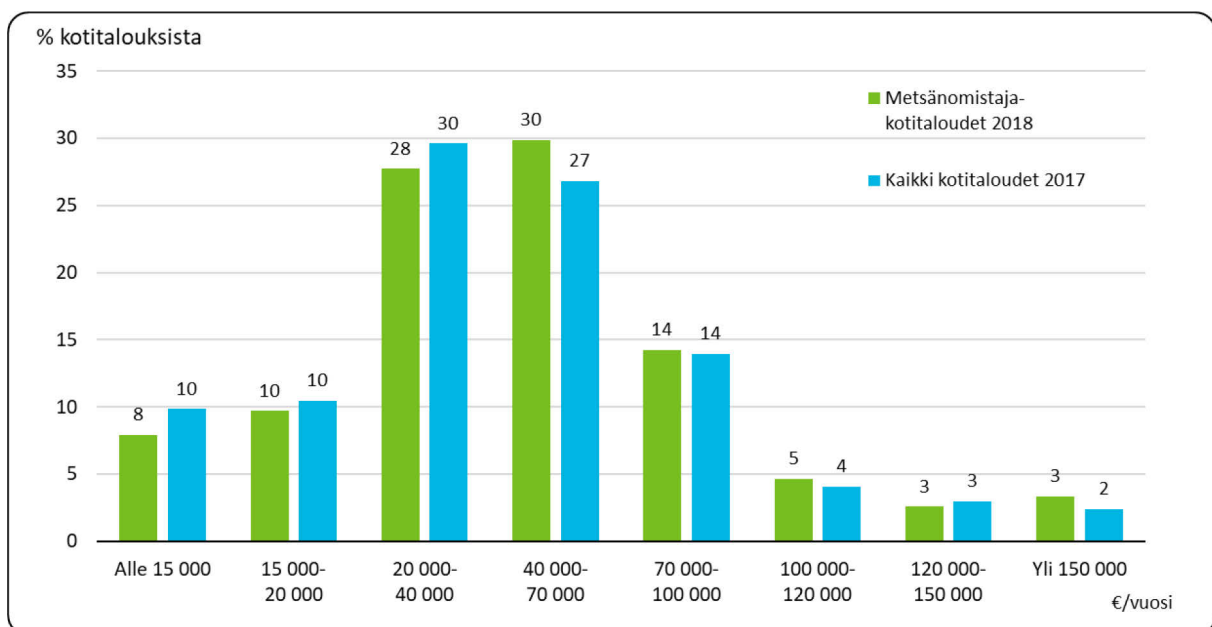

Kuva 5. Metsänomistusrakenteen kehitys 1999–2019, % metsänomistajista tai tiloista. (Lähteet: Karppinen ym. 2002, Hänninen ym. 2011).

Päätoimisten maatalousyrittäjien osuus on odotetusti pudonnut tasaisesti vuodesta 1999 ja on enää vajaa kymmenesosa metsänomistajista. Vaikka niiden tilojen osuus, joihin kuuluu korkeintaan hehtaari peltoa, on kymmenessä vuodessa kasvanut, on keskimääräinen peltoala lisääntynyt (ks. Hänninen ym. 2011, taulukko 17). Kehitys kuvastaa maatalouden rakennemuutoksen etenemistä ja tilojen koon kasvamista. Suomessa oli noin 47 600 maatalous- ja puutarhayritystä vuonna 2018 (Maatalous- ja puutarhayritysten... 2020). Palkansaajien osuus on sen sijaan lisääntynyt selvästi vuosina 2009–2019, peräti seitsemällä prosenttiyksiköllä. Muiden yrittäjien kuin maatalousyrittäjien osuus on vakiintunut kuuden prosentin tasolle kuluneina vuosikymmeninä. Ryhmään muut (työttömät, opiskelijat ym.) kuuluvien metsänomistajien osuus on pysynyt kahdessa prosentissa.

Metsänomistajat ovat entistä koulutetumpia. Opisto-, ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinto on jo lähes puolella omistajista, kun vastaava osuus vuonna 1999 oli noin neljäsosa. Koulutustason nousu on ollut erityisen nopeaa kuluneen kymmenen vuoden aikana. Sekä yliopistotutkinnon että opisto- tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus on noussut kuudella prosenttiyksiköllä kymmenessä vuodessa.

Koulutustason nousu heijastuu myös tulotasoon. Metsänomistajakotitalouksien nimellisarvoiset bruttotulot ilman puunmyyntituloja ovat selvästi kasvaneet vuodesta 2007. Tuolloin yli 40 000 hankkivien metsänomistajakotitalouksien osuus oli 43 prosenttia (Hänninen ym. 2011, 28), kun vastaava osuus vuonna 2018 oli 55 prosenttia. Tulokset eivät ole täysin vertailukelpoisia, sillä vuoden 2007 tiedot perustuvat verottajalta saatuihin toteutuneisiin verotustietoihin, mutta vuoden 2018 tiedot metsänomistajien omaan arvioon. Vuoden 2018 tietoja verrattiin myös Tilastokeskuksen tulonjakotilastosta vuodelle 2017 saatuun kotitalouksien bruttotulojakaumaan (kuva 6). Metsänomistajakotitalouksista alle 40 000 euron tulot olivat 43 prosentilla, kun kaikista kotitalouksista vastaava osuus oli 50 prosenttia. Tämä viittaisi siihen, että metsänomistajakotitaloudet olisivat paremmin tienaavia kuin kotitaloudet keskimäärin.

Kuva 6. Metsänomistajakotitalouksien bruttotulot vuonna 2018 verrattuna kaikkien kotitalouksien bruttotuloihin vuonna 2017. Yhteisomistustilojen (kuolinpesät ja yhtymät) omistajat eivät ole mukana tarkastelussa. (Lähde: Pienituloisuus 2017).

Perheomistuksessa olevien metsätilojen osuus on vakiintunut noin kolmeen neljäsosaan tiloista. Kuo- linpesämuotoisten tilojen osuus on vuodesta 1999 vähentynyt 14 prosentista 11 prosenttiin. Yhty- mien osuus on sen sijaan lisääntynyt viimeisten kymmenen vuoden aikana 17 prosenttiin. Metsän- omistajakyselystä laskettu tilan hallintatavan jakauma vastaa hyvin rekisteritietoihin perustuvaa tilas- totietoa (Metsätilakokonaisuudet... 2019).

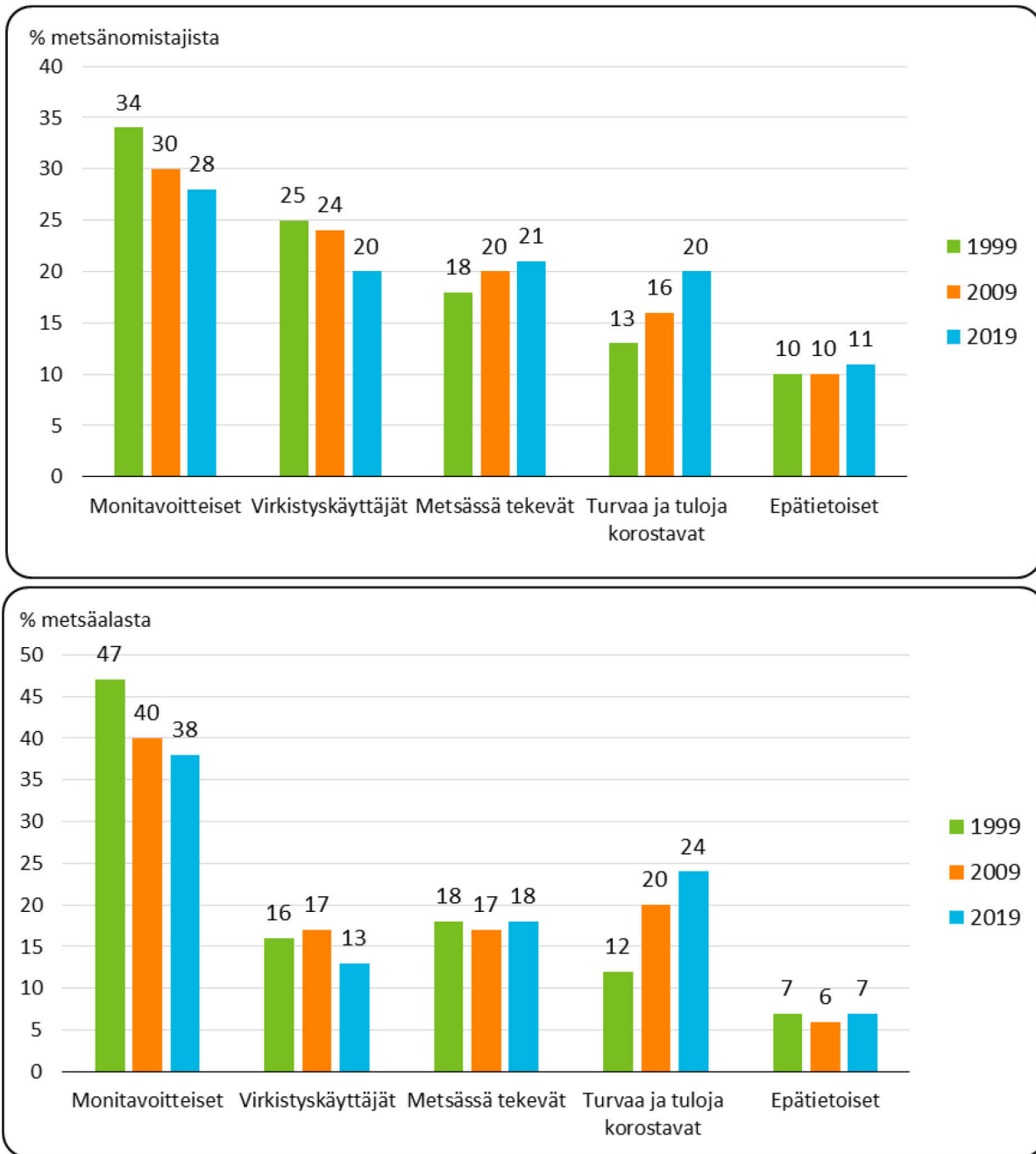
Perintönä tai lahjana tilan oli saanut haltuunsa runsas puolet (53 %), kun kymmenen vuotta aiemmin osuus oli 45 prosenttia (Hänninen ym. 2011). Perintönä tai lahjana saatujen tilojen osuus voi olla vieläkin suurempi, sillä kuusi prosenttia vastasi saaneensa tilan usealla eri tavalla. Metsätilan pääosan hankkiminen vapailta markkinoilta on tullut aikaisempaa harvinaisemmaksi, mikä ei välttämättä tar- koita markkinoilta ostamisen vähentyneen. Kyse saattaa olla siitä, että osa tilasta on saatu perintönä mutta sitä laajennetaan kaupilla.

Metsänomistajat asuvat entistä useammin muualla kuin tilallaan. Kaksikymmentä vuotta sitten tilal- laan asui puolet metsänomistajista, mutta osuus on tasaisesti vähentynyt ja tällä hetkellä vain noin joka kolmas asuu vakinaisesti tilallaan (kuva 5). Erityisen paljon on yleistynyt muualla tilan sijainti- kunnassa asuminen. Tämä saattaa osaltaan selittyä kymmenen vuoden kuluessa tapahtuneilla kunta- liitoksilla. Nyt samassa kunnassa muttei tilalla asuu noin neljäsosa omistajista ja tilan sijaintikunnan ulkopuolella 37 prosenttia metsänomistajista. Vakituisesti metsätilalla asumisen muutos on ollut vastakkaisuuntaista kuin kaupungistumiskehitys mutta huomattavasti nopeampaa. Metsänomistuk- sen siirtyminen kaupunkeihin on ollut yllättävän hidasta viime vuosikymmenen aikana: maaseudun haja-asutusalueella asuu vielä yli puolet omistajista.

Metsänomistajien tavoiteryhmien kehityksen tarkastelua vaikeuttaa se, ettei vuoden 1999 tavoite- ryhmittely ole täsmälleen samanlainen kuin vuosien 2009 ja 2019 ryhmittelyt. Ryhmittelyratkaisut eroavat vuoden 1999 tuloksesta siten, että myös ulkoilumahdollisuudet korostuvat työtilaisuuksien ohella metsässä tekevien tavoitteissa. Ryhmien nimiä on tässä raportissa hieman muutettu (katso luku 2.4).

Metsänomistajien tavoitteet ovat muuttuneet yllättävään suuntaan 2000-luvulla (kuva 7). Olisi voinut olettaa virkistystavoitteiden ja muiden niin sanottujen aineettomien tavoitteiden vahvistuvan. Kui- tenkin sekä monitavoitteisten että virkistyskäyttäjien osuudet metsänomistajista ovat laskeneet ja turvaa ja tuloja korostavien osuus on selvästi noussut. Metsässä tekevien ja epätietoisien osuudet ovat pysyneet lähes ennallaan.

Suurimmat muutokset metsäalaosuuksissa kuluneen kymmenen vuoden kuluessa ovat virkistyskäyt- täjien pinta-alaosuuden selvä lasku ja turvaa ja tuloja korostavien metsäalaosuuden nousu. Muiden tavoiteryhmien metsäalaosuudet ovat muuttuneet vain vähän vuosina 2009–2019.

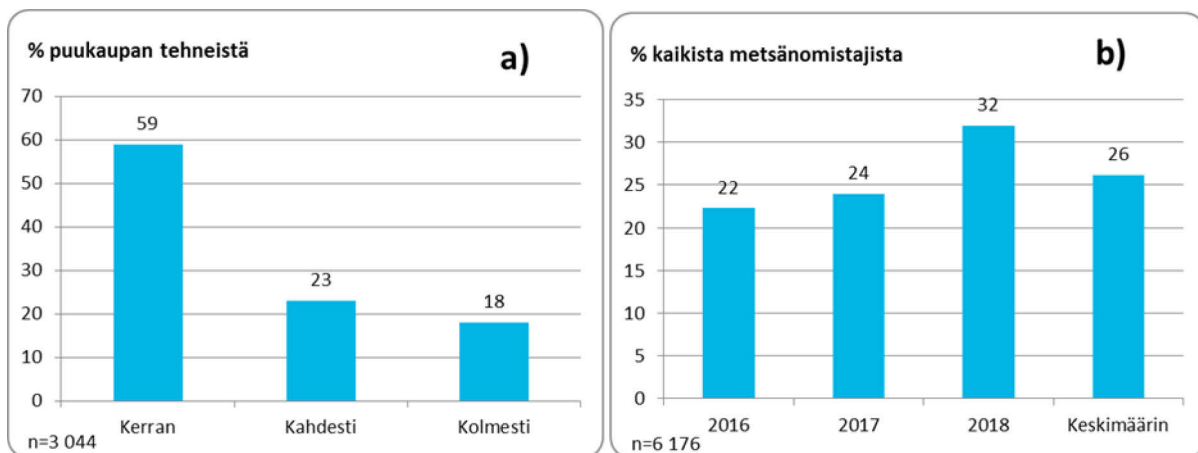

Kuva 7. Metsänomistajien tavoitteiden kehitys 1999–2019. Tavoiteeryhmien osuudet metsänomistajista ja yksityismetsien pinta-alasta. (Lähde: Hänninen ym. 2011).

4. Puukauppa

4.1. Puukaupan yleisyys

Metsänomistajista hieman vajaa puolet oli tehnyt vuosina 2016–2018 ainakin yhden puukaupan (taulukko 20). Heistä yli puolet oli tehnyt puukaupan vain yhtenä vuonna, lähes joka neljäs kahtena vuonna ja lähes viidesosa jokaisena kolmena vuonna (kuva 8a). Kantohintojen voimakas nousu 2018 sai metsänomistajia runsaasti markkinoille: jakson alussa, vuonna 2016, kauppoja solmi noin viidesosa metsänomistajista mutta 2018 kolmasosa (kuva 8b). Keskimäärin joka neljäs metsänomistaja oli vuoden aikana markkinoilla. Puuta myyneet omistivat lähes kaksi kolmasosaa yksityismetsien pinta-alasta.

Kuva 8. Puukaupan yhden, kaksi tai kolme kertaa tehneiden osuus puukaupan tehneistä (a) ja vuoden aikana puukaupan tehneiden osuus kaikista metsänomistajista (b).

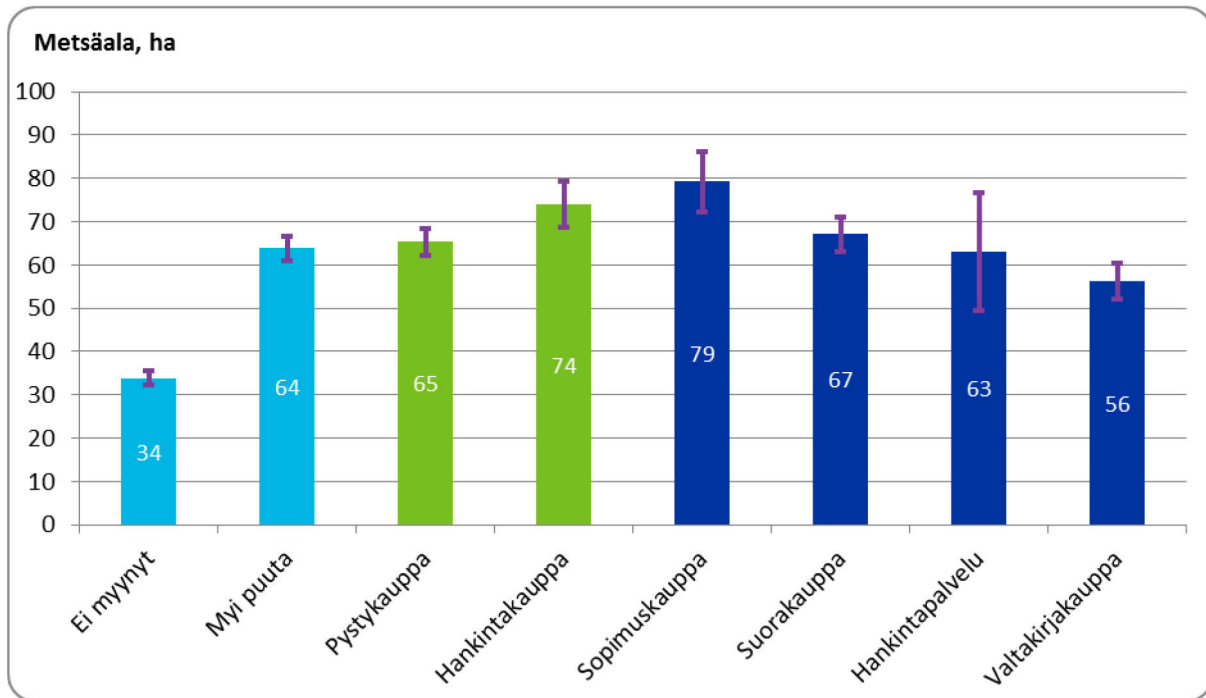
Maatalousyrittäjät olivat selvästi muita ammattiryhmiä aktiivisempia puukaupassa: 70 prosenttia heistä oli tehnyt kaupan, kun muissa ammattiryhmissä kaupan tehneitä oli hieman alle puolet (taulukko 20). Maaseudulla asuvat tekivät puukauppaa useammin kuin kaupungeissa asuvat, ja miehet yleisemmin kuin naiset. Perheet ja erityisesti yhtymät tekivät puukauppaa yleisemmin kuin kuolinpesät, ja nuoremmat yleisemmin kuin iäkkäämmät. Monitavoitteiset sekä tuloja ja turvaa korostavat tekivät puukauppaa useammin kuin virkistyskäyttäjät ja epätietoiset.

Taulukossa 20 on esitetty myös metsänomistajien puukaupoissaan käyttämät puukauppatavat. Puukaupan tehneistä metsänomistajista pystykaupalla puuta oli myynyt runsas neljä viidesosaa ja hankintakaupalla runsas kolmannes. Suoraan puunostajan kanssa puukaupan oli tehnyt yli puolet puukaupan tehneistä, ja valtakirjan metsänhoitoyhdistykselle oli antanut kolmasosa. Metsäyhtiön sopimusasiakkaana kaupan oli tehnyt joka neljäs kauppa tehneistä metsänomistajista. Hankintapalveluna puukaupan oli teettänyt viisi prosenttia metsänomistajista.

Suurten metsätilojen omistajat ja maatalousyrittäjät tekivät muita selvästi useammin hankintakauppaa, kun taas kaupunkilaiset, naiset ja kuolinpesät tekivät kaupan muita yleisemmin valtakirjalla. Monitavoitteiset ja metsässä tekevät solmivat hankintakauppoja yleisemmin kuin muita tavoitteita korostavat, virkistyskäyttäjät ja epätietoiset suosivat puolestaan valtakirjakauppaa.

Taulukko 20. Vähintään yhden puukaupan vuosina 2016–2018 tehneet metsänomistajat ja heidän käyttämänsä puukauppatavat. Metsänomistaja on voinut tehdä puukauppaa useammalla tavalla, joten osuudet eivät ole summautuvia.

	Puukaupan tehneistä teki						
	Teki puukaupan	pystykaupan	hankintakaupan	suorakaupan	sopimuskaupan	valtakirjakaupan	hankintapalveluna
	% metsänomistajista/tiloista						
Ammattiasema							
Palkansaaja	49	86	36	52	23	34	7
Maatalousyrittäjä	70	83	51	65	26	23	3
Muu yrittäjä	49	78	41	49	19	31	7
Eläkeläinen	45	86	35	55	17	35	4
Muu	46	83	38	49	19	26	2
Asuinympäristö							
Maaseutumainen	53	83	36	59	20	29	5
Taajama tai kirkonkylä	46	85	51	53	26	33	4
Kaupunkimainen	42	89	41	45	17	43	6
Omistajan ikä, vuotta							
-44	53	88	45	60	22	29	9
45–54	53	85	37	52	28	27	5
55–64	51	82	40	52	22	35	6
65–74	49	85	38	55	18	34	4
75–	39	88	30	54	14	36	3
Omistajan sukupuoli							
Mies	53	84	40	57	21	30	5
Nainen	35	89	27	41	20	45	4
Metsäala, ha							
5-9,9	27	79	37	53	14	34	8
10-19,9	35	80	34	50	13	38	6
20-49,9	51	86	34	54	18	34	5
50-99,9	65	87	41	57	26	31	4
100-	72	88	47	59	28	27	5
Tilan hallinta							
Perheomistus	49	84	39	56	20	32	6
Yhtymä	53	87	36	53	22	34	4
Kuolinpesä	35	85	32	47	18	40	5
Tavoiteryhmä							
Monitavoitteiset	65	85	45	59	27	27	5
Virkistyskäyttäjät	32	86	26	45	12	46	6
Metsässä tekevät	50	78	43	57	15	32	5
Turvaa ja tuloja korostavat	59	89	32	55	19	34	6
Epätietoiset	33	86	29	46	16	41	4
Kaikki	48	85	38	55	20	33	5
n	6071–6294	2 884–2 994					

Kuva 9. Metsätalouden maan alan keskiarvo (ha) erilaisia puukauppatapoja käyttäneillä. Vaalean sinisellä kaikki metsänomistajat (n=6 291), vihreät ja tumman siniset kuvaavat vain puuta eri tavoilla myyneitä (n=3 045). Jana pylvään päässä kertoo keskiarvon luottamusvälin 95 prosentin luottamustasolla.

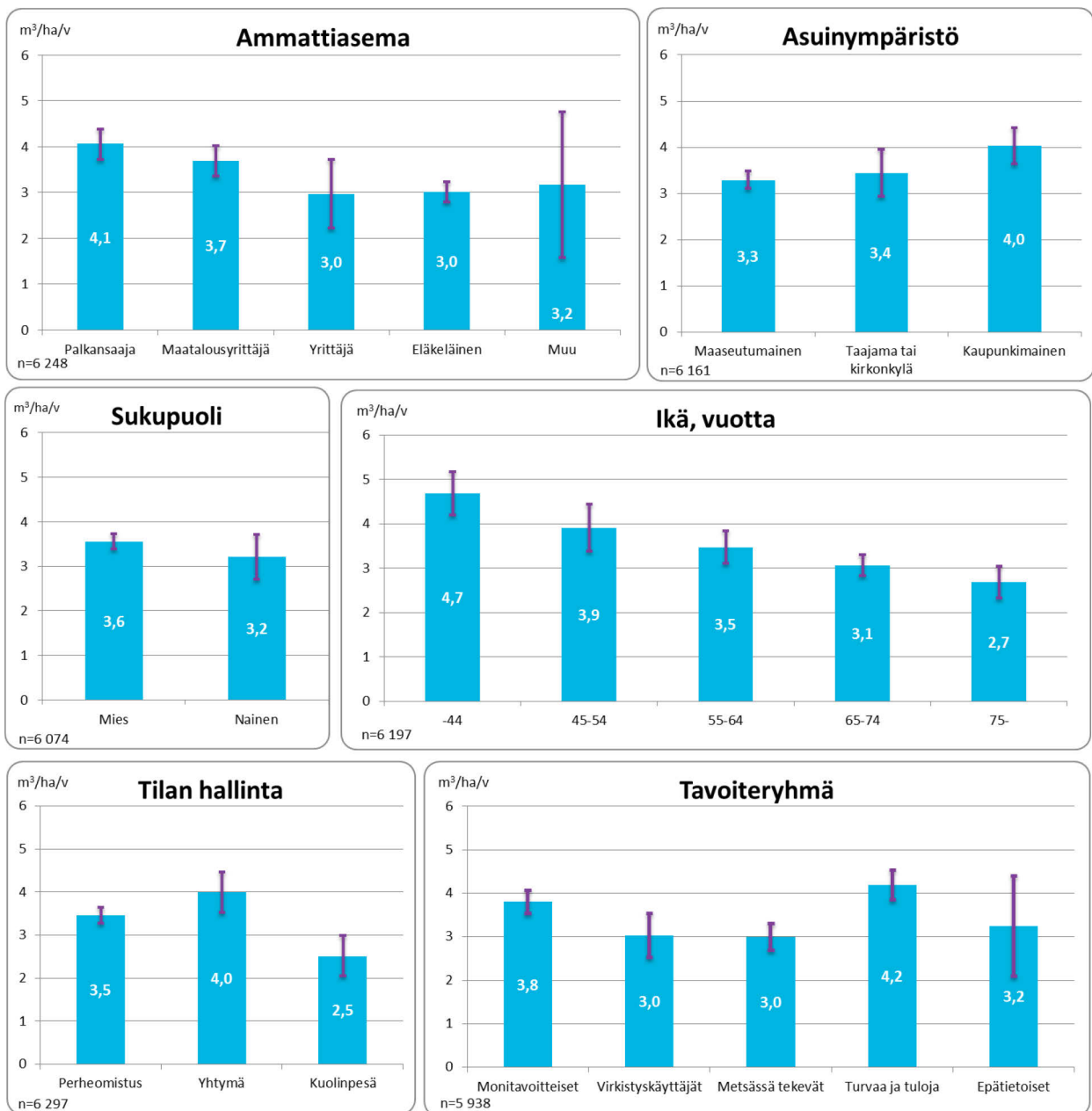
Puukauppatapoja tarkasteltaessa on huomattava, että metsänomistaja on voinut tehdä kolmen vuoden aikana useampia puukauppoja ja käyttää niissä erilaisia kauppatapoja. Esimerkiksi pystykauppoja tehneistä runsas neljäosa oli tehnyt myös hankintakauppaa, toisaalta hankintakauppaa tehneistä 62 prosenttia oli tehnyt myös pystykauppaa. Suoraan puunostajien kanssa kauppa tehneistä kymmenesosa oli tehnyt myös valtakirjakaupan ja samoin joka kymmenes metsäyhtiön sopimusasiakkaina kauppa tehneistä kahdeksan prosenttia oli tehnyt hankintapalvelukaupan.

Puukaupan tehneillä oli metsää keskimäärin 64 hehtaaria, lähes kaksi kertaa enemmän kuin niillä, jotka eivät olleet tehneet puukauppaa (kuva 9). Hankintakauppaa tehneet omistivat tilastollisesti merkitsevästi enemmän metsää kuin pystykauppaa tehneet. Metsäyhtiöiden sopimusasiakkaina kauppoja tehneet omistivat puolestaan enemmän metsää kuin suorakaupalla ja varsinkin metsänhoitoyhdistyksen kautta valtakirjakaupalla puuta myyneet.

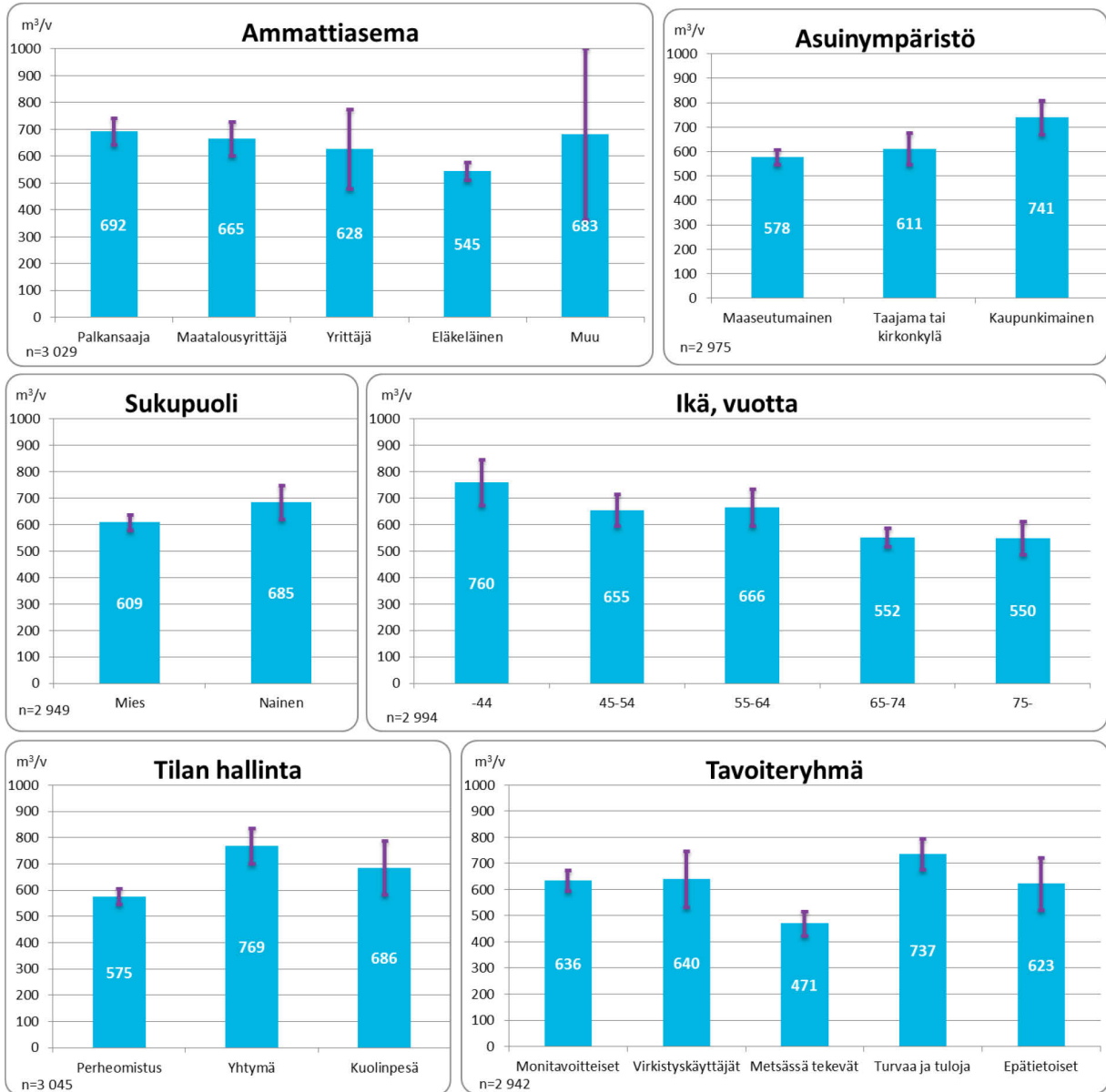
4.2. Ainespuun myyntimäärä ja puukaupan koko

Vuosina 2016–2018 metsänomistajat myivät puuta keskimäärin 3,5 kuutiometriä hehtaaria kohden vuodessa. Jos tarkastellaan pelkästään puuta myyneitä, myyntimäärä oli vastaavasti 5,5 kuutiometriä ja puukaupan koko oli 620 kuutiometriä vuodessa.

Palkansaajat myivät puuta hehtaaria ja vuotta kohden keskimäärin enemmän kuin muut ammattiryhmät (kuva 10). Luottamusvälitarkastelun perusteella ero on tosin tilastollisesti merkitsevä vain suhteessa eläkeläisiin ja yrittäjiin. Myös maatalousyrittäjät myivät puuta tilastollisesti merkitsevästi enemmän kuin eläkeläiset. Erot vuotuisen puukaupan koon suhteen olivat täsmälleen samanlaiset (kuva 11): suurimpia puukauppoja olivat tehneet palkansaajat ja pienimpiä eläkeläiset.

Kuva 10. Vuotuinen ainespuun myyntimäärä (m³/ha/v) taustatekijöittäin kaikilla metsänomistajilla vuosina 2016–2018. Jana pylvään päässä kertoo keskiarvon luottamusvälin 95 prosentin luottamustasolla.

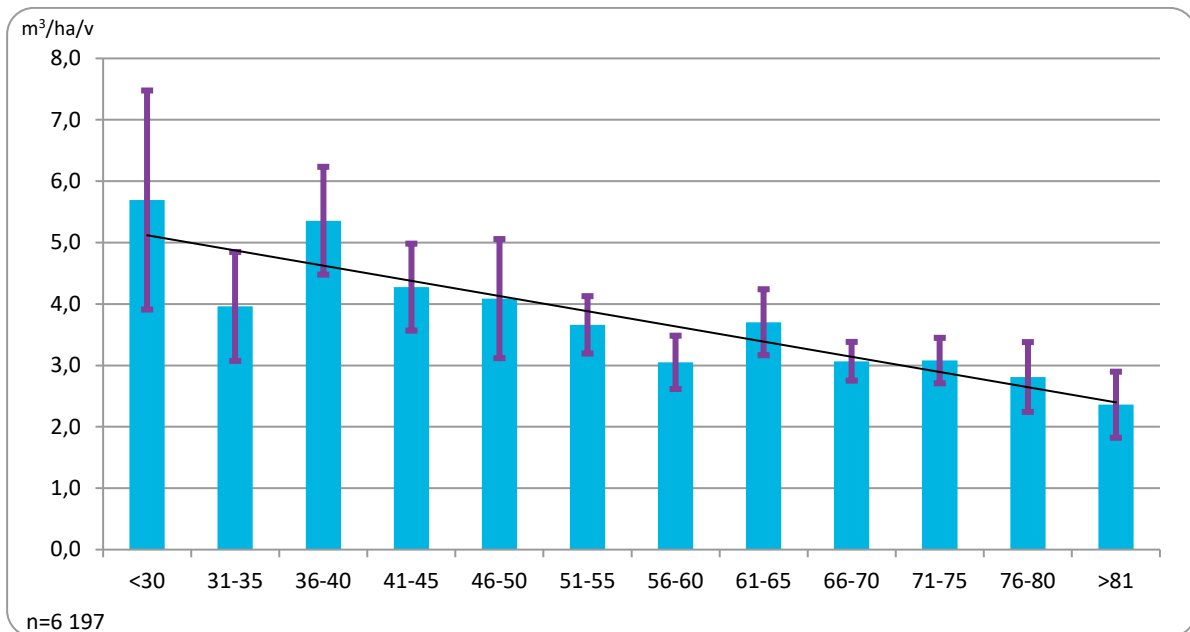
Kuva 11. Vuotuinen puukaupan koko ainespuuta vuosina 2016–2018 myyneillä. Vuotuinen puukauppa voi koostua useasta erillisestä puukaupasta eri toimijoiden kanssa.

Vaikka kaupunkilaismetsänomistajista puukaupan oli tehnyt keskimääräistä pienempi osuus, he käyttivät metsiään muita intensiivisemmin: sekä myyntimäärä hehtaaria kohden että puukaupan koko olivat tilastollisesti merkitsevästi suurempia kuin maaseudulla asuvilla metsänomistajilla.

Kuolinpesistä oli puumarkkinoilla selvästi pienempi osuus kuin perheiden ja yhtymien omistamista metsätiloista. Myös hehtaariohtainen myyntimäärä oli kuolinpesillä tilastollisesti merkitsevästi pienempi kuin perhe- ja yhtymätiloilla. Puukaupan koossa ei sen sijaan ollut eroja hallintatavan suhteen.

Naiset tekivät puukauppoja harvemmin kuin miehet, mutta puukaupamäärissä sukupuolten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa.

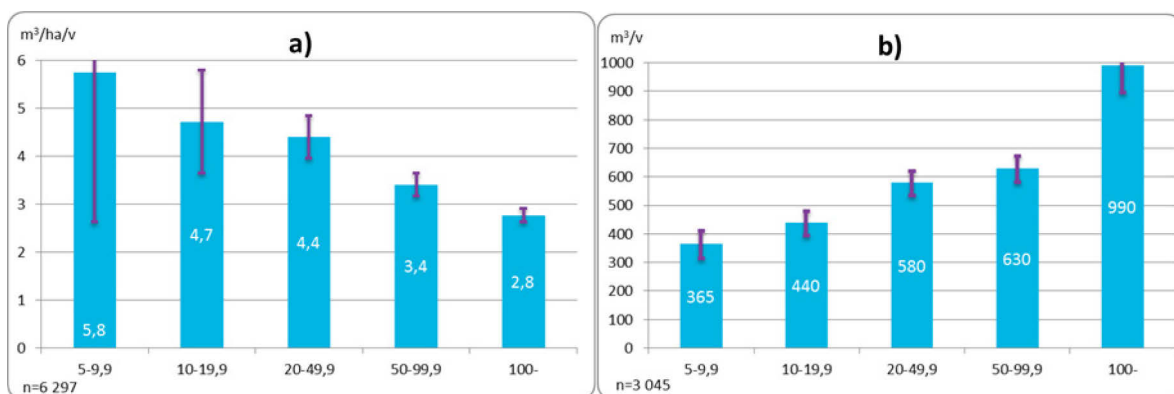
Monitavoitteiset sekä taloutta ja turvaa korostavat olivat muita runsaslukuisemmin puumarkkinoilla (taulukko 20). He myös myivät puuta hehtaaria ja vuotta kohden tilastollisesti merkitsevästi enemmän kuin muihin tavoiteryhmiin kuuluvat metsänomistajat (kuva 10). Puukaupan koossa ainoa ero tavoiteryhmien välillä oli metsässä tekevien muita selvästi pienempi kaupan koko (kuva 11).

Kuva 12. Puun ainesmyyntimäärä (m³/ha/v) vuosina 2016–2018 ja sen lineaarinen trendi metsänomistajien 5-vuotiskäluokittain.

Puumarkkinoille tulleiden osuus väheni iän myötä, mutta selvempi vähennys tapahtui vasta yli 75-vuotiaissa (taulukko 20). Metsien puunkäyttölinen tehokkuus sen sijaan lasi voimakkaasti iän lisääntyessä, erityisen selvästi yli 65-vuotiailla (kuva 10). Myös puukaupan koko pieneni selvästi iän ylittäessä 65 vuotta. Kuvassa 12 on tarkasteltu viisivuotisjaksoittain metsänomistajan iän ja hehtaarikohdaisen myyntimäärän yhteyttä: hakkuiden keskiarvo laskee selvästi iän lisääntyessä, mutta varsinkin alle 50-vuotiailla keskiarvon luottamusväli on suuri, mikä kuvaa omistajakohtaisen vaihtelun olevan suurta. Myyntimäärien lineaarinen iän myötä laskeva kehitys näkyy kuitenkin selvästi.

Vaikka puukaupan todennäköisyys lisääntyikin selvästi metsätilakoon kasvaessa, niin hehtaarikohdaiset myyntihakkuut, metsien käytön tehokkuus puolestaan väheni metsäalan lisääntyessä (kuva 13). Sen sijaan puukaupan koko kasvoi metsäalan lisääntyessä. Metsäalaltaan alle kahdenkymmenen hehtaarin metsätiloilla hehtaarikohdaisen hakkuiden keskivirheet ovat kuitenkin suuria, mikä näkyy suurena luottamusvälinä. Pienellä metsätilalla harvoin tapahtuvat hakkuut voivat olla hyvinkin voimakkaita.

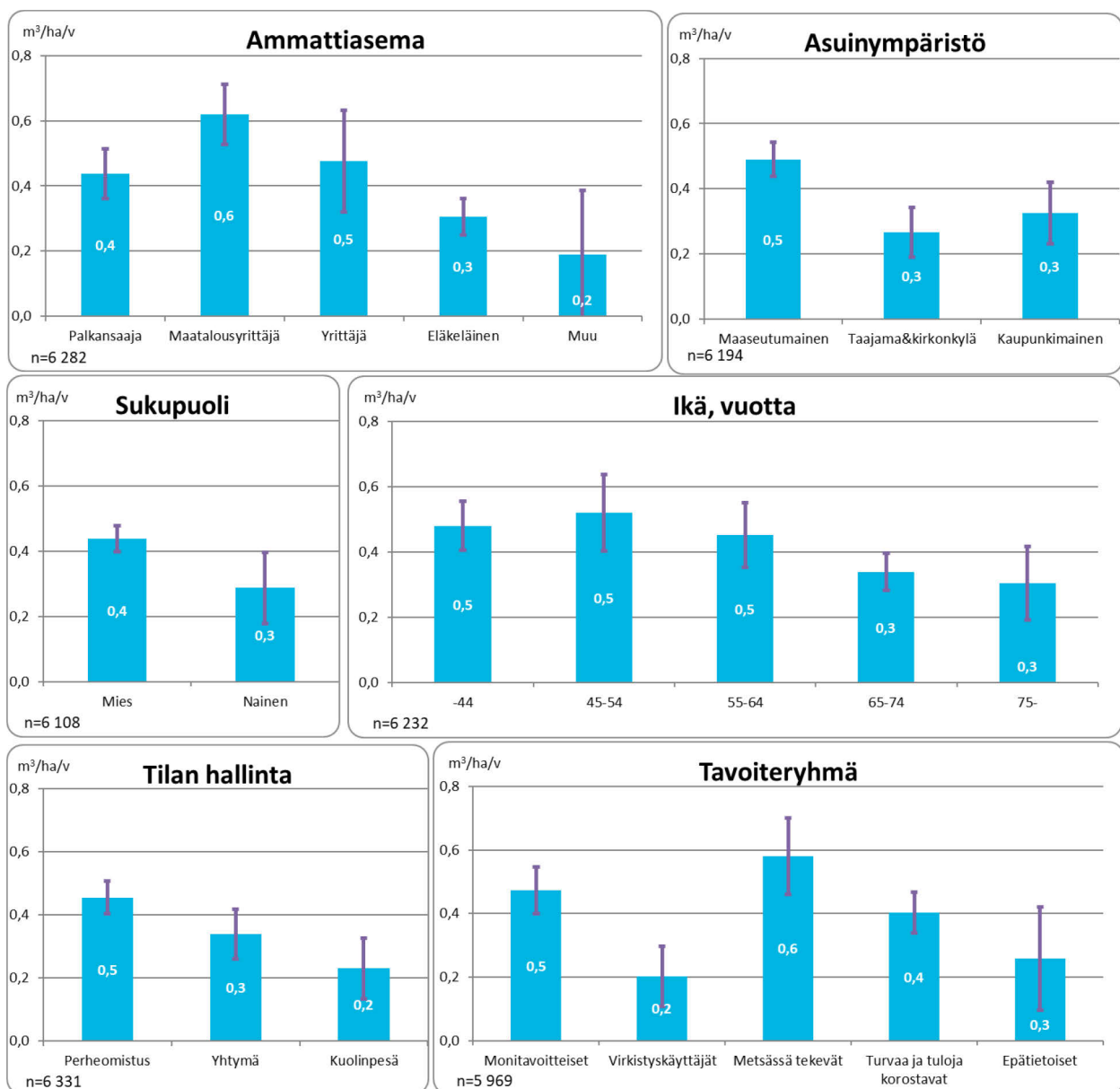

Kuva 13. Vuotuinen hehtaarikohdainen ainespuun myyntimäärä kaikilla metsänomistajilla (a) ja puukaupan koko puuta myyneillä (b) tilan metsäalan kokoluokissa.

4.3. Hankintahakkuiden yleisyys, määrä ja kaupan koko

Kaikista metsänomistajista joka kuudes oli tehnyt vähintään yhden hankintakaupan kolmen vuoden (2016–2018) aikana. Maatalousyrittäjistä joka kolmas oli tehnyt hankintakaupan, kun taas eläkeläisistä vain 12 prosenttia. Maaseudulla asuvista hankintakaupan oli tehnyt joka viides, kaupungissa asuvista vajaa kymmenesosa. Nuoret, alle 45-vuotiaat olivat hankintakaupoilla aktiivisimpia, heistä joka viides tehnyt hankintakauppaa. Iäkkäimmistä, yli 75-vuotiaista vajaa kymmenesosa oli tehnyt hankintakaupan.

Hankintakauppaa tehtiin sitä useammin, mitä enemmän oli metsää. Alle 20 hehtaaria omistavista hankintakaupan oli tehnyt vajaa kymmenesosa, 20–50 hehtaaria omistavista joka kuudes, 50–100 hehtaaria omistavista joka viides ja yli sata hehtaaria omistavista miltei kolmasosa. Naiset (7 %) olivat tehneet hankintakaupan selvästi harvemmin kuin miehet (18 %), samoin kuolinpesät (9 %) verrattuna perheiden ja yhtymien omistamiin tiloihin.

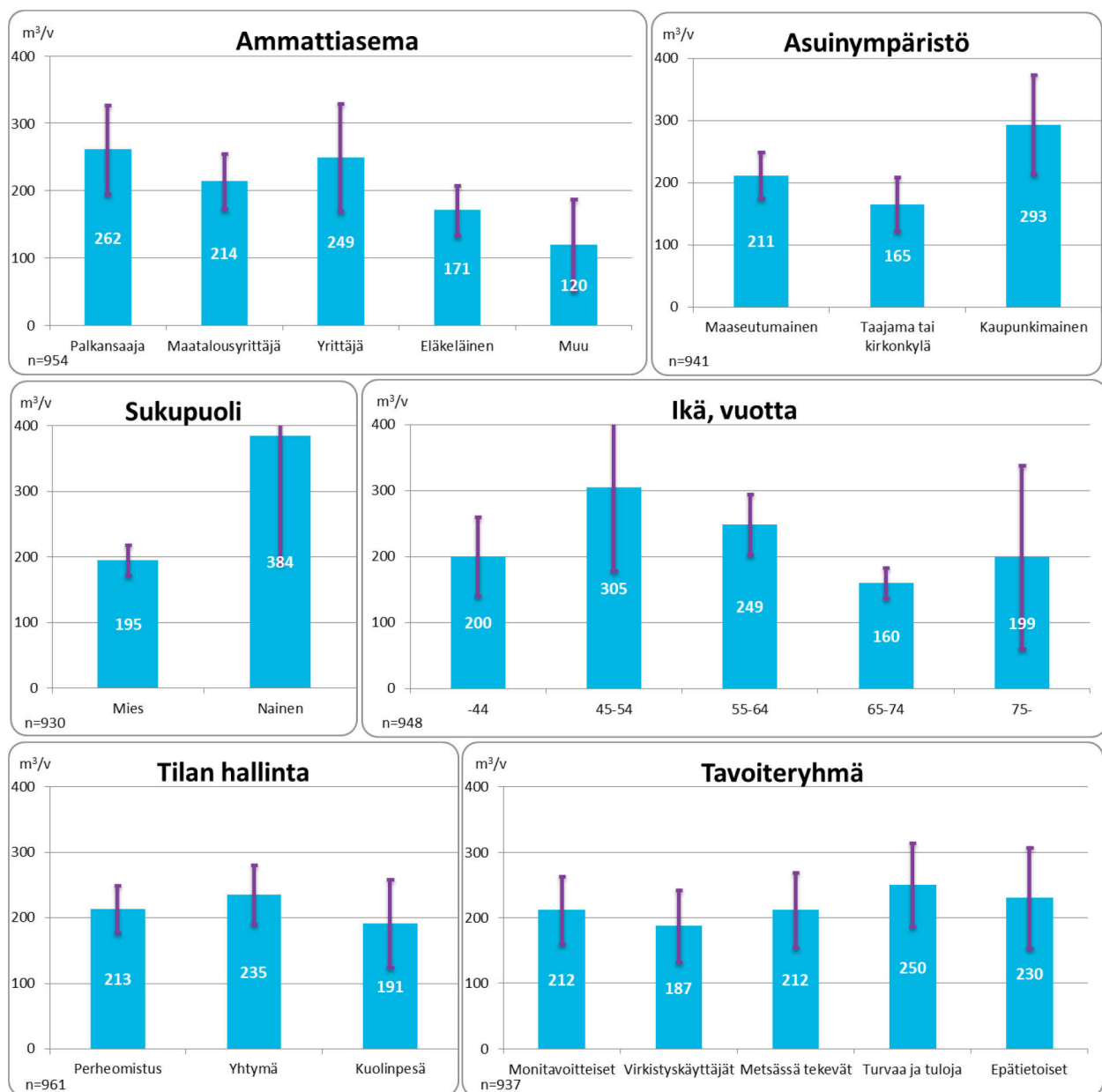

Kuva 14. Vuotuinen hankintapuun myyntimäärä (m³/ha/v) taustatekijöittäin kaikilla metsänomistajilla vuosina 2016–2018.

Monitavoitteisista joka neljäs oli tehnyt hankintakaupan ja metsässä tekevästä joka viides, mutta virkistyskäyttäjistä ja epätietoisista vain 6–7 prosenttia. Turvaa ja tuloja korostavista hankintapuuta oli myynyt joka kuudes.

Hankintapuun määrä oli keskimäärin 0,4 kuutiometriä hehtaaria ja vuotta kohden. Ammattiryhmistä keskimääräistä enemmän hankintapuuta olivat myyneet maatalousyrittäjät, ja vähiten eläkeläiset (kuva 14). Maaseudulla asuvat myyvät enemmän kuin kaupungeissa asuvat, ja miehet naisia enemmän. Ikäryhmien välillä myydyn hankintapuun hehtaariohittaisessa määrässä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja. Perheomisteisilla tiloilla hankintapuuta oli myyty enemmän kuin kuolinpesissä.

Tavoiteryhmittäin hankintakaupassa oli myös eroja. Metsässä tekevät olivat myyneet hankintapuuta eniten, ero oli tilastollisesti merkitsevä kaikkiin muihin tavoiteryhmiin paitsi monitavoitteisiin, jotka olivat myyneet toiseksi eniten. Selvästi vähiten hankintapuuta olivat myyneet virkistyskäyttäjät. Epätietoisilla hankintapuun myyntimäärän vaihteli enemmän kuin muissa tavoiteryhmissä (kuva 14).

Kuva 15. Vuotuinen hankintakaupan koko hankintapuuta vuosina 2016–2018 myyneillä.

Vuotuisen hankintakaupan koko oli keskimäärin 215 kuutiometriä, mutta vaihteli omistajittain niin paljon, että vain harvat omistajaryhmien välisistä eroista olivat tilastollisesti merkitseviä. Vaikka palkansaajat tekivät keskimäärin suurimpia hankintakauppoja, ero oli merkitsevästi suurempi vain suhteessa ryhmään muut (työttömät, opiskelijat ja hoitovapaalla olevat; kuva 15). Metsätilan koon suhteen hankintakaupan koko ei vaihdellut lainkaan yhtä selvästi kuin aineispuun kaupassa kokonaisuudessaan. Ainoastaan yli sadan hehtaarin metsätiloilla hankintakaupan koko oli tilastollisesti merkitsevästi suurempi kuin pienemmällä tiloilla.

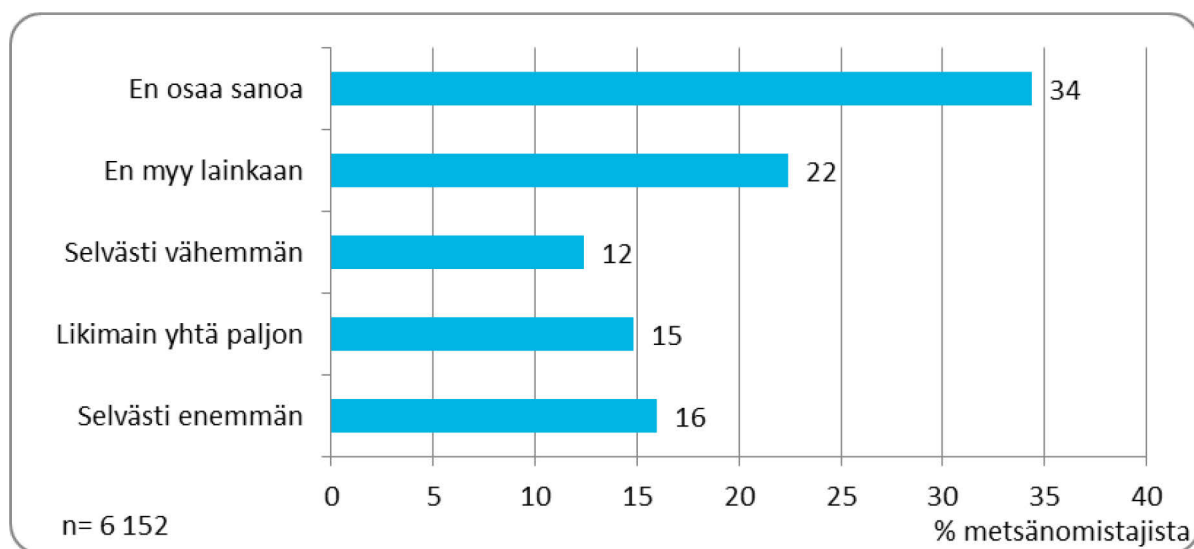
Metsänomistajien asuinympäristön, ikäryhmän, sukupuolen, tilan hallintatavan ja tavoiteryhmien suhteen hankintakaupan koossa ei ollut tilastollisia eroja.

4.4. Puun myyntisuunnitelmat ja arvio puun hintakehityksestä

Puukaupan tulevaisuuden näkymien kartoittamiseksi metsänomistajilta kysyttiin, kuinka paljon he aikovat myydä puuta seuraavien kolmen vuoden (2019–2021) aikana verrattuna edeltäneiden kolmen vuoden (2016–2018) myyntimääriin.

Joka kuudes metsänomistaja aikoi myydä lähivuosina enemmän puuta kuin edellisen kolmen vuoden aikana ja samoin joka kuudes likimain saman verran (kuva 16). Hieman yli kymmenesosa aikoi myydä selvästi vähemmän kuin edellisvuosina ja joka viides aikoi pidättäytyä puukaupoista kokonaan. Puukauppa-aikeistaan epävarmoja oli kolmasosa. Kun otetaan huomioon, että vuonna 2018 tehtiin keskimääräistä selvästi enemmän puukauppaa ja että myös vuodet 2016 ja 2017 olivat keskimääräistä vilkkaampia, puun myyntimäärät näyttäisivät säilyvän varsin korkealla tasolla.

Maatalousyrittäjistä miltei puolet aikoi myydä puuta kolmen tulevan vuoden aikana vähintään yhtä paljon kuin edeltävien kolmen vuoden aikana ja vain kymmenesosa ei aikonut tehdä lainkaan puukauppaa (taulukko 21). Eläkeläisissä oli muita enemmän – 41 prosenttia – niitä, jotka eivät osanneet arvioida tulevaa myyntimäärää ja muutoinkin myyntiaikomukset olivat muita ammattiryhmiä vähäisempiä.

Kuva 16. Puun myyntiaikomukset kolmen vuoden (2019–2021) aikana verrattuna edellisiin kolmeen vuoteen (2016–2018).

Asuinpaikan suhteen erot lähivuosien puun myyntiaikomuksissa olivat vähäisiä. Sen sijaan metsänomistajan iän suhteen eroja oli: nuorimmissa ikäluokissa myyntiaikomukset olivat suurempia ja vanhimmissa pienempiä suhteessa edeltäviin vuosiin. Myös myyntiaikeistaan epävarmojen osuus lisääntyi iän myötä.

Taulukko 21. Kuinka paljon aikoo myydä puuta vuosina 2019–2021 verrattuna vuosina 2016–18 myytyyn määrään.

	Selvästi enemmän	Likimain yhtä paljon	Selvästi vähemmän	Ei myy lainkaan	Ei osaa sanoa	Yhteensä
% metsänomistajista						
Ammattiasema (n=6 105)						
Palkansaaja	19	17	15	21	29	100
Maatalousyrittäjä	16	29	22	9	24	100
Muu yrittäjä	20	15	12	19	34	100
Eläkeläinen	13	11	9	26	41	100
Muu	19	7	8	27	40	100
Asuinympäristö (n=6 007)						
Maaseutumainen	15	18	13	19	35	100
Taajama tai kirkonkylä	16	13	13	24	34	100
Kaupunkimainen	18	10	11	28	34	100
Omistajan ikä, vuotta (n=6 037)						
-44	22	20	18	15	25	100
45–54	19	20	16	20	25	100
55–64	17	18	13	21	31	100
65–74	15	12	11	23	39	100
75–	10	8	7	31	44	100
Omistajan sukupuoli (n=5 949)						
Mies	17	17	14	20	31	100
Nainen	13	7	8	28	43	100
Metsäala, ha (n=6 154)						
5-9,9	13	4	5	38	40	100
10-19,9	17	7	7	30	40	100
20-49,9	17	13	15	21	34	100
50-99,9	16	24	18	11	31	100
100-	15	34	19	9	23	100
Tilan hallinta (n=6 150)						
Perheomistus	16	15	13	24	33	100
Yhtymä	16	19	14	16	35	100
Kuolinpesä	15	9	8	24	43	100
Tavoiteryhmä (n=5 818)						
Monitavoitteiset	15	23	18	12	31	100
Virkistyskäyttäjät	15	6	7	36	36	100
Metsässä tekevät	19	13	12	22	34	100
Tuloja ja turvaa korostavat	17	20	16	15	32	100
Epätietoiset	16	6	7	33	37	100
Kaikki	16	15	12	22	34	100

Erot myyntiaikomuksissa olivat selviä metsätilakoon suhteen. Metsätilakoon kasvaessa yhä useampi metsäomistaja aikoi myydä lähivuosina vähintään yhtä paljon kuin aiemmin. Niiden, jotka aikovat kokonaan pidäytyä puun myynneistä sekä puukauppa-aikeistaan epävarmojen osuudet sen sijaan kasvoivat tilakoon pienentyessä.

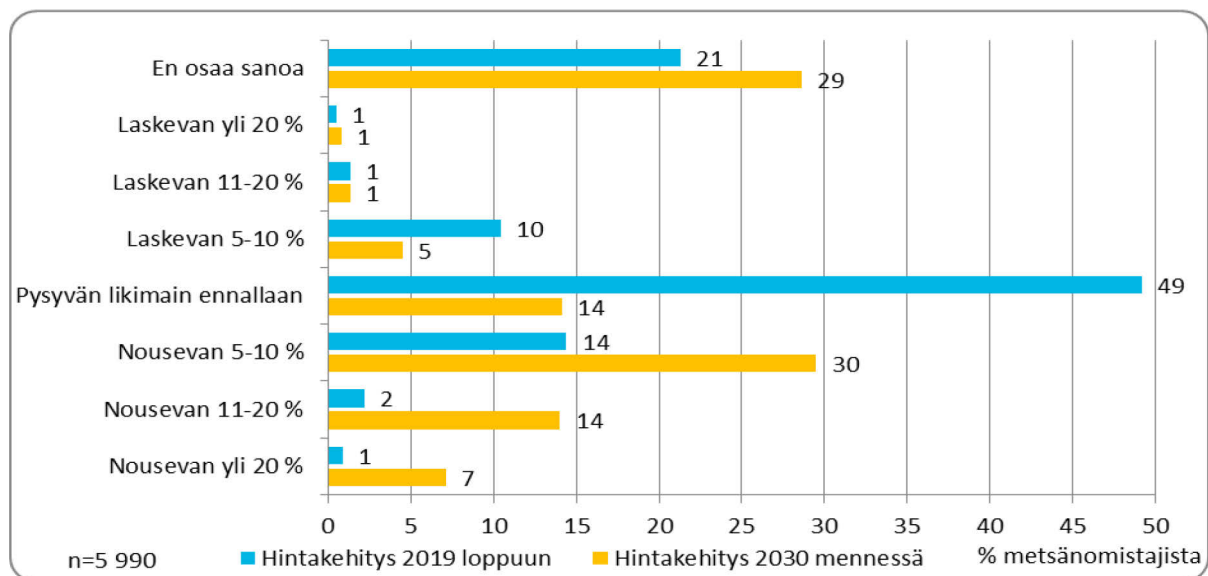
Naiset aikovat myydä puuta vähemmän kuin miehet ja heissä oli myös selvästi enemmän aikeistaan epävarmoja kuin miehissä. Kuolinpesissä oli enemmän myyntiaikeistaan epävarmoja kuin perhe- ja yhtymäomistiesillä tiloilla.

Monitavoitteisissa sekä tuloja ja turvaa korostavissa oli keskimääräistä enemmän – lähes neljäkymmentä prosenttia – niitä, jotka aikovat myydä puuta lähivuosina likimain yhtä paljon kuin edellisten kolmen vuoden aikana. Virkistyskäyttäjissä ja epätietoisissa oli puolestaan keskimääräistä enemmän, kolmasosa, niitä, jotka aikovat pidäytyä puukaupasta kokonaan.

Metsänomistajia pyydettiin myös arvioimaan puun hintakehitystä sekä lyhyellä aikavälillä eli kuluvan vuoden aikana (2019) ja pitkällä aikavälillä vuoteen 2030 mennessä. Metsänomistajien hintaodotukset kuluvalla vuodelle olivat selvästi pessimistisemmät kuin pitkän aikavälin hintaodotukset (kuva 17). Metsänomistajista puolet katsoi, että puun hinta pysyy kuluvana vuonna likimain ennallaan ja reilu kymmenesosa arvioi hintojen laskevan vähintään viisi prosenttia. Joka kuudes arvioi hintojen nousevan. Sen sijaan pitkällä aikavälillä hintojen nousua vuoteen 2030 mennessä ennakoivat puolet metsänomistajista. Hintojen odotti laskevan selvästi vain alle kymmenesosa metsänomistajista. Kuitenkin lähes kolmasosa oli epävarmoja pitkän aikavälin hintakehityksestä, mikä on selvästi suurempi osuus kuin lyhyen aikavälin hintakehityksen arvioinnissa.

Kuluvan vuoden hintanäkemyksissä ei ollut merkittäviä eroja omistajaryhmittäin. Maatalousyrittäjistä ja alle 45-vuotiaista metsänomistajista tosin viidesosa katsoi hintojen laskevan. Naisista sekä pienten alle kymmenen hehtaarin metsätilojen omistajista runsas kolmasosa ei osannut arvioida hintakehitystä.

Pitkän aikavälin nousevaan hintakehitykseen uskovia oli eniten alle 45-vuotiaissa (60 %), turvaa ja tuloja korostavissa (62 %) sekä vähintään sata hehtaaria metsää omistavissa (65 %), kun taas vähiten nousukehitykseen uskovia oli naisissa (38 %), tavoitteiltaan epätietoisissa (41 %) ja alle kymmenen hehtaaria metsää omistavissa (42 %).

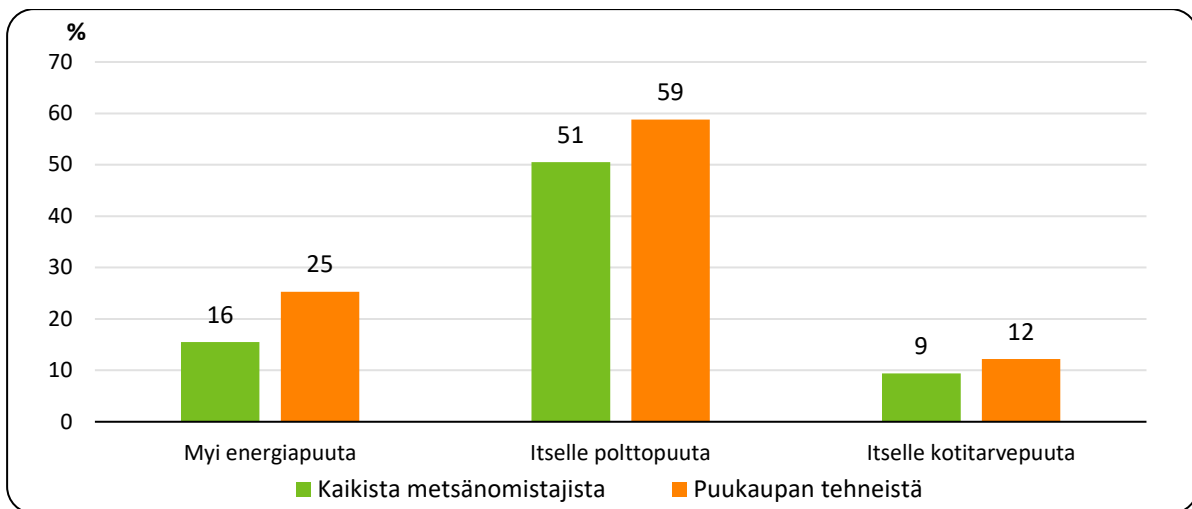
Kuva 17. Metsänomistajien näkemys puun hintakehityksestä kuluvan vuoden aikana (2019) ja pitkällä aikavälillä vuoteen 2030.

4.5. Energia- ja kotitarvepuu

Energiapuuta (kokopuuta, rankaa, hakkuutähteitä, kantoja tai valmista polttopuuta, kuten halkoa, pilkettä ja haketta) oli myynyt joka kuudes metsänomistaja mutta puukaupan tehneistä joka neljäs (kuva 18). Energiapuukauppaa käydään tavallisesti ainespuukaupan osana, mutta metsänomistajista neljä prosenttia oli tehnyt pelkästään energiapuukauppaa. Kysymyksessä ei eritelty asiaa tarkemmin, mutta luultavasti kyse on ollut valmiista polttopuusta.

Omaan käyttöön polttopuuta oli korjannut puolet kaikista metsänomistajista ja liki 60 prosenttia puukaupan tehneistä. Kotitarvepuuta, esimerkiksi rakennuspuuta, oli omista metsistään korjannut joka kymmenes kaikista metsänomistajista ja hieman useampi puuta myyneistä.

Omaan käyttöön polttopuuta korjanneet ja energiapuukauppaa käyneet olivat useimmiten maa- ja metsätalousyrittäjiä, maaseudulla asuvia ja vähintään 50 hehtaaria metsää omistavia. Kotitarvepuuta korjanneet olivat yleisimmin maa- ja metsätalousyrittäjiä sekä vähintään sata hehtaaria metsää omistavia.

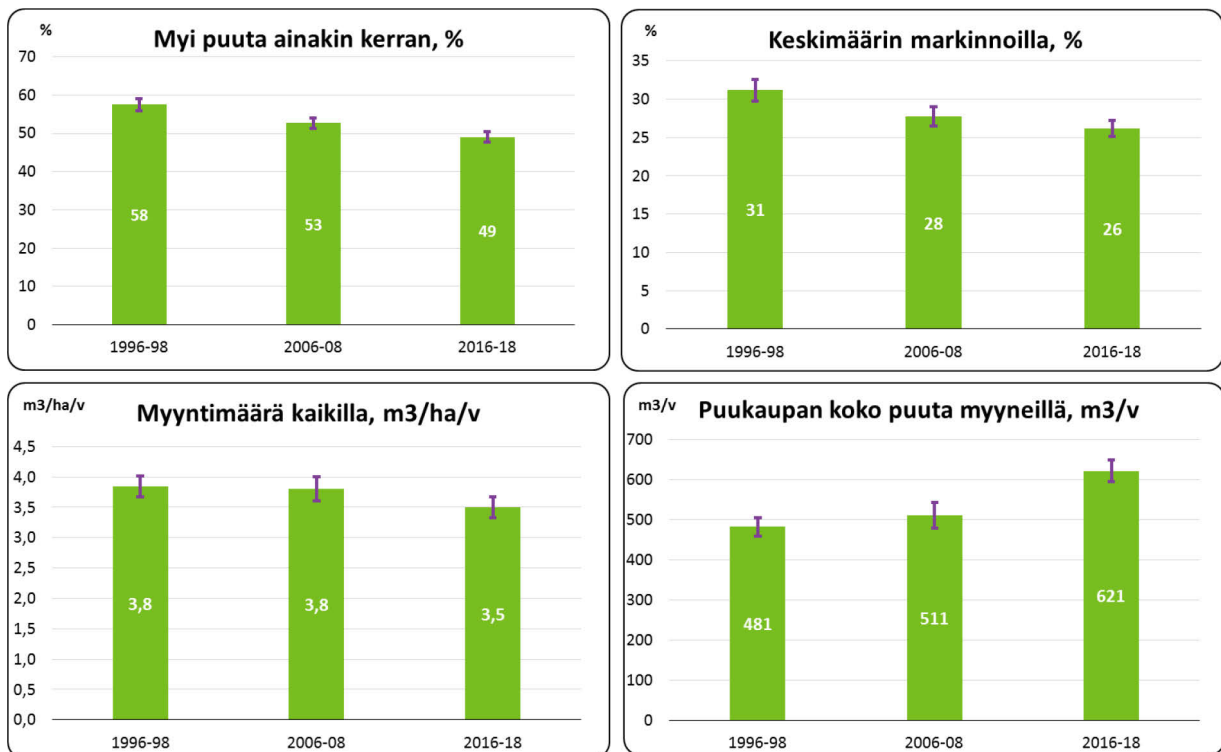
Kuva 18. Vuosina 2016–2018 energiapuuta myyneiden sekä polttopuuta tai kotitarvepuuta omaan tarpeeseen korjanneiden metsänomistajien osuus kaikista metsänomistajista (n=5 626–5 881) ja puukaupan tehneistä (n=3 044–3 045).

4.6. Puukaupan kehitys 1996–2019

Tarkasteltaessa metsäomistajien puukauppaa kahdenkymmenen vuoden aikana, 1990-luvun lopulta 2010-luvun lopulle, havaitaan muutama selkeä muutos. Ensiksi kolmen vuoden jaksolla puukauppaa tehneiden metsänomistajien määrä on vähentynyt, samoin kuin vuodessa keskimäärin markkinoilla olevien metsänomistajien määrä. Kun vuosina 1996–1998 puukaupan teki liki 60 prosenttia metsänomistajista, niin 2010-luvun lopulla markkinoilla oli enää puolet metsänomistajista (kuva 19). Vastavasti vuoden aikana markkinoilla keskimäärin olevien metsänomistajien määrä on supistunut vajaasta kolmasosasta neljäsosaan. Metsien käytön tehokkuudessa (vuotuiset hakkuut metsäalaa kohden) ei ole tapahtunut tilastollisesti merkitsevää muutosta, sen sijaan vuotuisen puukaupan koko on kasvanut selvästi 2010-luvun lopulla.

Markkinoilla on siten yhä harvempi joukko metsänomistajia, mutta heidän myyntimääränsä on merkittävästi aiempaa suurempi. Tuloksissa kannattaa huomata, että sekä 2007 että 2018 olivat poikkeuksellisia puumarkkinoilla: puun hinnat olivat korkealla ja puukaupamäärät suuria.

Kotitarve- ja polttopuuta omaa käyttöön ottaneiden metsänomistajien määrästä ei ole vertailutietoja aiemmilta vuosilta, mutta energiapuukauppaa voidaan verrata kymmenen vuoden takaisin tietoihin. Energiapuukauppaa käyneitä oli tuolloin likimain saman verran, eli 17 prosenttia kaikista metsänomistajista ja hieman enemmän (28 %) ainespuun kauppaa käyneistä.

Kuva 19. Metsänomistajien puukauppaa koskevia tunnuslukuja 1990-luvun lopulta nykyhetkeen. Tulokset on laskettu kolmelle vuodelle, joten ne poikkeavat aiemmin esitetystä (Lähteet: Karppinen ym. 2002, Hänninen ym. 2011).

5. Johtopäätökset

Elinkeinorakenteen muutos on heijastunut selvästi metsänomistajakuntaan. Muutos näkyy etenkin päätoimisten maatalouden harjoittajien osuuden selvänä vähenemisenä ja tilalla asumisen vähentymisenä. Joka kymmenes metsänomistaja on enää päätoiminen maatalousyrittäjä, ja vain runsas kolmasosa asuu vakinaisesti tilallaan. Viime vuosikymmenellä palkansaajien osuus on kasvanut. Muualla tilan sijaintikunnassa asuminen on lisääntynyt maatalouden harjoittajien ja muiden haja-asutusalueilla asuvien muuttaessa eläkevuosiksi lähitaajamiin parempien palveluiden pariin. Tämä on hillinnyt kaupungistumiskehitystä: maaseudun haja-asutusalueella asuukin vielä yli puolet omistajista.

Suomen liittyttyä Euroopan Unioniin 1995 maataloustilojen koko kasvoi monen pienviljelijän lopetessa. Kehitys heijastui metsien käyttöön siten, että päätoimisista maatalousyrittäjistä tuli hyvin aktiivisia puunmyyjiä (esim. Favada ym. 2009, Kuuluvainen ym. 2014). Maatalousyrittäjien puukauppaaktiivisuus näkyy tämänkin tutkimuksen tuloksissa. Vuosina 2016–2018 maa- ja metsätalousyrittäjät ovat myyneet puuta tilastollisesti merkitsevästi enemmän hehtaaria ja vuotta kohden kuin eläkeläiset. Toisaalta palkansaajat, lähes kaksi viidesosaa metsänomistajista, ovat myyneet keskimäärin enemmän kuin mikään muu ammattiryhmä.

Kuolinpesiä on usein pidetty metsätaloudellisesti passiivisena omistusmuotona ja niiden määrän vähentämiseksi on kaivattu politiikkakeinoja. Vaikka mitään julkisen vallan keinoja ei ole ollut käytävissä, kuolinpesien osuus metsätiloista on kuluneen kymmenen vuoden aikana vähentynyt, ja enää vain joka kymmenes tila on kuolinpesän hallinnassa. Kuten aiemminkin on todettu (Karppinen ym. 2002, Hänninen ym. 2011), kuolinpesistä on puumarkkinoilla selvästi pienempi osuus kuin perheiden ja yhtymien omistamista metsätiloista. Myös hehtaarikohtainen myyntimäärä on kuolinpesillä pienempi kuin muussa omistusmuodossa olevilla tiloilla.

Metsänomistajien tavoitteet ovat muuttuneet yllättävään suuntaan 2000-luvulla: aineettomat tavoitteet eivät näyttäisi vahvistuneen. Sekä monitavoitteisten että virkistyskäyttäjien osuudet metsänomistajista ovat vähentyneet ja turvaa ja tuloja korostavien osuus noussut selvästi. Metsässä tekevien eli työtilaisuuksia ja ulkoilua korostavien sekä tavoitteiltaan epätietoisten osuudet ovat pysyneet lähes ennallaan. Suurimmat muutokset metsäalaosuudessa kuluneen kymmenen vuoden kuluessa ovat virkistyskäyttäjien pinta-alaosuuden selvä lasku ja turvaa ja tuloja korostavien metsäalaosuuden nousu.

Metsänomistajien metsänomistukselleen asettamat tavoitteet heijastuvat puukauppaan. Kuten aikaisemminkin (Kuuluvainen ym. 2014), monitavoitteiset ja taloutta ja turvaa korostavat ovat olleet muita tavoiteryhmiä aktiivisempia puukaupassa. He ovat myyneet puuta hehtaaria ja vuotta kohden tilastollisesti merkitsevästi enemmän kuin muihin tavoiteryhmiin kuuluvat metsänomistajat. Puukaupan koossa ainoa ero tavoiteryhmien välillä oli metsässä tekevien muita selvästi pienemmät kaupat.

Metsänomistajakunnan ikärakenteen kehityksen tarkastelu on ollut jatkuvan mielenkiinnon kohteena. On luonnollista, että väestön yleinen ikääntymiskehitys on heijastunut myös metsänomistajakuntaan. Metsänomistajat ovat selvästi muuta väestöä vanhempia, keski-ikä on 62 vuotta. Metsänomistajuudesta ei tarvitse jäädä eläkkeelle. Ikäjakaumaa ja eläkeläisten osuuden kehitystä tarkasteltaessa voidaan kuitenkin päätellä, että ikääntymiskehitys olisi taittumassa lähitulevaisuudessa. Tähän viittaa myös se, että suurten ikäluokkien, vuosina 1945–1950 syntyneiden metsänomistajien osuus on supistunut vajaan viidesosaan (19 %) ja heidän osuutensa metsäalasta on enää 17 prosenttia. Metsänomistajien ikääntymiskehityksen taittuminen on ollut metsäpolitiikan tavoitteena jo pidemmän aikaa.

Metsänomistajan iällä on usein todettu olevan vaikutusta puunmyyntikäyttäytymiseen. Mitä enemmän omistajalla on ikää, sitä vähemmän hän myy. Tämä näkyy sekä keskiarvotarkasteluissa että mallipohjaisissa tarkasteluissa (esim. Karppinen ym. 2002, Favada ym. 2009, Hänninen ym. 2011, Kuuluvainen ym. 2014). Hakkuiden väheneminen ei kuitenkaan välttämättä liity yksinomaan omistajan elämänkaareen, vaan se voi olla myös sukupolvisidonnaista. Poikkileikkausaineistolla tällaista ikäluokkavaikutusta on kuitenkin hankala todentaa. Iän ja puun myyntien välinen negatiivinen yhteys näkyy selvästi myös tämän tutkimuksen tuloksissa. Ikääntyneimmillä metsänomistajilla on lisäksi nuorempia vähemmän aikomuksia myydä puuta lähitulevaisuudessa.

Kyselyssä pyydettiin, että siihen vastaisi omistajista henkilö, joka pääasiassa hoitaa tilan metsäasioita. Tämän vuoksi miehet ovat yliedustettuina aineistossa. Kyselyaineistosta voitiin kuitenkin laskea tarkempi arvio naisten osuudesta. Tämä on 41 prosenttia metsänomistajista, kun mukaan luettiin metsänomistus yksin, yhdessä puolison kanssa, yhtymän jäsenenä tai kuolinpesän jäsenenä. Osuus on hieman pienempi kuin aikaisempi, vuoden 2009 aineistoon perustuva arvio (Karppinen ja Hänninen 2017). Ero selittynee aikaisempaa tarkemmilla lähtötiedoilla naisten ja miesten lukumäärästä. Metsätilan hoidosta vastaavan henkilön sukupuolen mukaan laskettuna naiset ovat tehneet puukauppoja harvemmin kuin miehet mutta puukauppamäärissä ei ole ollut eroja (vrt. Kuuluvainen ym. 2014).

Metsänomistajat ovat entistä koulutetumpia. Koulutustason nousu on ollut erityisen nopeaa kuluksen kymmenen vuoden aikana. Kehityksen myötä myös metsänomistajakotitalouksien tulotaso (bruttotulot ilman puunmyyntituloja) on kohonnut ja se on tällä hetkellä korkeampi kuin kotitalouksilla keskimäärin. Tutkimusten mukaan (Kuuluvainen ym. 2014) kotitalouden tulotason kasvaessa tarve myydä puuta vähenee.

Metsälöiden keskikoon pieneneminen on koettu puun tarjonnan kannalta ongelmalliseksi. On selvää, että puukaupan todennäköisyys ja kaupan keskimääräinen koko kasvavat metsätilakoon kasvaessa. Puun ostajan kannalta leimikon koolla on kuitenkin suuri merkitys. Toisaalta tutkimuksen mukaan hehtaarikohtaiset myyntihakkuut, eli metsien puunkäyttöllinen tehokkuus vähenevät metsäalan lisääntyessä.

Yllä mainitut kehityssuunnat metsänomistajakunnan rakenteessa ja tavoitejakaumassa eivät näyttäisi heikentäneen puun tarjontaa yksityismetsistä. Puumarkkinoilla on tapahtunut kuitenkin selkeä muutos: markkinoilla on yhä harvempi joukko metsänomistajia, mutta puukaupan koko on selvästi aiempaa suurempi. Tämä viittaa leimikkokoon kasvuun, mikä nostaa puunkorjuun tehokkuutta.

Tutkimusaineisto kerättiin keväällä 2019 pääosin posti- ja verkkokyselyllä, mutta sitä täydennettiin Suomen metsäkeskuksen ja Digi- ja viestintäviraston tietojärjestelmistä saaduilla tiedolla. Kyselyyn vastasi 6 542 metsänomistajaa eli 42,4 prosenttia kyselyn saaneista, mikä on varsin hyvä vastausosuus. Katoanalyysien perusteella alle 50-vuotiaat ja yhteisomistustilojen omistajat vastasivat kyselyyn muita huonommin, joten tulosten laskennassa aineistoa korjattiin painokertoimin. Koko maata koskevien prosenttijakaumien keskivirheet (95 % luottamusväli) ovat kaksi prosenttia suuntaansa. Metsänomistajakunnan ja metsätilojen rakenteessa ilmeni vain vähäisessä määrin alueittaisia eroja (liite 2).

Viitteet

- Favada, I.M., Karppinen, H., Kuuluvainen, J., Mikkola, J. & Stavness, C. 2009. Effects of timber prices, ownership objectives, and owner characteristics on timber supply. *Forest Science* 55(6):512-523.
- Hair, J.F., Anderson, R.E., Tatham, R.L. & Black, W.C. 1998. *Multivariate Data Analysis*, fifth ed. Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ.
- Hartigan, J.A. 1975. *Clustering algorithms*. John Wiley & Sons, New York. 351 s.
- Hänninen, H. & Karppinen, H. 2010. Yksityismetsänomistajat puntarissa. Julkaisussa: Sevola, Y. (toim.). *Metsä, talous, yhteiskunta. Katsauksia metsäekonomiseen tutkimukseen. Metlan työraportteja* 145: 55–67.
- Hänninen, H., Karppinen, H. & Leppänen, J. 2011. Suomalainen metsänomistaja 2010. *Metlan työraportteja* 208. 94 s.
- Ihalainen, R. 1992. Yksityismetsänomistuksen rakenne 1990. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 405. 41 s.
- Järveläinen, V-P. 1978. Yksityismetsätalouden seuranta. Metsälöötökseen perustuvan tietojärjestelmän kokeilu. *Folia Forestalia* 354. 55 s.
- Järveläinen, V-P. 1988. Hakkuumahdollisuuksien käyttöön vaikuttavat tilakohtaiset tekijät maan länsi- ja itäosissa. *Folia Forestalia* 707. 64 s.
- Kantorahatulot. SVT: Luonnonvarakeskus. [viitattu: 13.4.2020].
- Karppinen, H. & Berghäll, S. 2015. Forest owners' stand improvement decisions: Applying the Theory of Planned Behavior. *Forest Policy and Economics* 50: 275–284.
- Karppinen, H. & Hänninen, H. 1990. Yksityistilojen hakkuumahdollisuuksien käyttö Etelä-Suomessa. *Folia Forestalia* 747. 117 s.
- Karppinen H. & Hänninen H. 2017. Metsien omistaminen ja käyttö – onko sukupuolella väliä? *Metsätieteen aikakauskirja vuosikerta 2017* artikkeli id 7708. 4 s.
- Karppinen, H., Hänninen, H. & Ripatti, P. 2002. Suomalainen metsänomistaja 2000. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 852. 83 s.
- Karppinen, H. & Korhonen, M. 2013. Do forest owners share the public's values? An application of Schwartz's value theory. *Silva Fennica* 47(1) article id 894.
- Kuuluvainen, J., Karppinen, H., Hänninen, H. & Uusivuori, J. 2014. Effects of gender and length of land tenure on timber supply in Finland. *Journal of Forest Economics* 20(4): 363-379.
- Laaksonen, S. 2013. *Surveymetodiikka. Aineiston kokoamisesta puhdistamisen kautta analyysiin*. (2nd ed.) Ventus Publishing ApS. ISBN 978-87-403-0503-6.
<http://bookboon.com/fi/surveymetodiikka-ebook>
- Laskennallinen maankäyttölajitilasto. 2018. Verohallinto. Tilastotietokanta.
http://vero2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Vero/Vero_kiinteistoverotilasto/ [viitattu: 6.3.2020].
- Lewis-Beck, M.S. (toim.). 1994. *Factor analysis and related techniques*. SAGE Publications, Toppan Publishing, London. 424 s.
- Maatalous- ja puutarhayrityksissä työskennelleiden henkilöiden lukumäärä alueittain. 2016. Luke Tilastotietokanta. <https://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/> [viitattu: 6.3.2020].
- Maatalous- ja puutarhayritysten rakenne [verkkojulkaisu]. SVT: Luonnonvarakeskus [viitattu: 17.2.2020].
- Maatalous- ja puutarhayritysten rakenne. 2020. Luke Tilastotietokanta.
<https://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/> [viitattu: 6.3.2020].
- Metsätalokokonaisuudet omistusmuodoittain. 2019. Luke Tilastotietokanta.
<https://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/> [viitattu: 6.3.2020].
- Nummenmaa, T., Konttinen, R., Kuusinen, J. & Leskinen, E. 1997. *Tutkimusaineiston analyysi*. WSOY, Porvoo–Helsinki. 397 s.
- Ovaskainen, V. & Kuuluvainen, J. (toim.) 1994. Yksityismetsänomistuksen rakennemuutos ja metsien käyttö. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 484. 122 s +liitt.

- Paaja, P. 2015. Naismetsänomistajan muotokuva. Metsäekonomia ja markkinointi, Maatalous- metsätieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto. Pro gradu -työ. 76 s.
- Pienituloisuus 2017, Liitetaulukko 2. Kotitalouksien lukumäärät, rakenne ja tulot tuloluokittain vuonna 2017, keskimäärin kotitaloutta kohden. Tuloluokat muodostettu kotitalouden bruttotulojen perusteella. Tilastokeskus [viitattu: 4.5.2020].
http://www.stat.fi/til/tjt/2017/02/tjt_2017_02_2019-03-08_tau_002_fi.html
- Suomen metsätilastot. 2018. Luonnonvarakeskus.
https://stat.luke.fi/sites/default/files/suomen_metsatilastot_2018_verkko.pdf [viitattu 24.4.2020]
- Suuriniemi, I., Matero, J., Hänninen, H. & Uusivuori, J. 2012. Factors affecting enlargement of family forest holdings. *Silva Fennica* 46(2): 253–266.
- Toivonen, T. 1999. Empiirinen sosiaalitutkimus. Filosofia ja metodologia. WSOY, Porvoo–Helsinki–Juva. 447 s.
- Yksityisten henkilöiden omistamat metsätilakokonaisuudet maakunnittain. 2019. Luke Tilastotietokanta. <https://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/> [viitattu: 6.3.2020].

Liite 1. Kyselylomake

Matti Metsänomistaja
Mäntytie 2019
12345 Metsäkylä

METSÄNOMISTAJA 2020 –tutkimus

Hyvä metsänomistaja

Metsät ovat tärkeä osa kansallisvarallisuuttamme. Suurimman osan metsistämme omistavat tavalliset perheet. Vaikka metsäasiat ovat olleet viime aikoina paljon esillä julkisessa keskustelussa, metsänomistajien näkemyksiä ei ole juurikaan kuultu.

Metsänomistaja 2020 on valtakunnallinen tutkimus perhemetsätaloudesta. Tutkimuksella kerätään tietoja paitsi metsänomistajista ja metsien käytöstä myös omistajien metsiin liittyvistä tavoitteista. Olemme kiinnostuneet myös millaisia palveluja metsänomistajat haluavat, mitä mieltä ovat erilaisista metsän käsittelymenetelmistä tai millaisia yleishyödyllisiä palveluja katsovat metsänsä tuottavan.

Kyselyn avulla muodostamme muutokuvan 2020-luvun metsänomistajasta. Tutkimuksessa on mukana osajia neljästä tutkimusorganisaatiosta: Helsingin yliopistosta, Luonnonvarakeskuksesta, Pellervon taloustutkimuksesta ja Työtehoseurasta.

Te olette mukana siinä joukossa, joka on valittu edustamaan koko maan noin 600 000 metsänomistajaa. Tulosten kattavuuden kannalta on tärkeää, että vastaatte kyselyyn. Näin olette muodostamassa kokonaiskuvaava suomalaisista metsänomistajista. Kerromme tuloksista Metsänomistaja 2020-hankkeen verkkosivuilla (<https://www.helsinki.fi/fi/tutkimusryhmat/metsanomistaja-2020>) ja maa- ja metsätalouseläinlehdissä vuonna 2020.

Vastaajien tietosuojasta pidetään tarkasti huolta. Metsänomistajien tunnistetietoja ei tallenneta, vaan ne hävitetään aineiston keruun jälkeen. Tulokset esitetään siten, etteivät yksittäisten vastaajien tiedot tule esille. Osoitetiedot olemme saaneet Suomen Metsäkeskuksesta.

Pyydämme, että lomakkeen täyttäisi omistajista se, joka pääasiassa hoitaa tilan metsä-asioita. Olkaa hyvä, **täyttäkää ja palauttakaa lomake kahden viikon kuluessa**. Postimaksu on jo maksettu.

Voitte halutessanne täyttää kyselyn myös sähköisesti seuraavassa osoitteessa:

<https://secure.ks-konsultointi.fi/hy>

Käyttäjätunnus:

Salasana:

Lomakkeen täyttäneiden kesken **arvomme useita palkintoja**, jotka on esitelty oheisessa arvontalipukkeessa. Palauttakaa lipuke kyselylomakkeen yhteydessä. Voittajiin otetaan yhteyttä huhtikuussa ja voittajat julkistetaan Metsänomistaja 2020-hankkeen verkkosivuilla sekä metsäalan lehdissä.

Lisätietoja tutkimuksesta antavat projektin johtaja **Heimo Karppinen** (Helsingin yliopisto/ Metsätieteiden osasto, heimo.karppinen@helsinki.fi, puh. 050 3705134) ja tutkija **Harri Hänninen** (Luonnonvarakeskus, harri.hanninen@luke.fi, puh. 029 5322124). *På begäran sänder vi en svenskspråkig blankett.*

Yhteistyöstä kiittäen

Heimo Karppinen
Projektin johtaja, MMT
Helsingin yliopisto

Harri Hänninen
Tutkija
Luonnonvarakeskus

Projekti

METSÄNOMISTAJA 2020 -TUTKIMUS

A TILAA JA OMISTAJAA KOSKEVIA TIETOJA

Tilalla tarkoitamme kaikkia yhden maakunnan alueella omistamianne rekisteritilojanne, joilla oli kiinteistörekisteritietokannan mukaan sama tai samat omistajat tai hallintaoikeuden haltijat vuonna 2018.

Tutkimus koskee niitä tilojanne, mitkä sijaitsevat _____ maakunnassa, jossa niiden metsätalousmaan ala on _____ ha. Korjatkaa pinta-ala, jos tarpeen _____ ha.

Tutkimus koskee vain yllämainittua tilakokonaisuutta. Käytämme kyselyssä yllä mainitusta, mahdollisesti useista rekisteritiloista muodostuvasta tilakokonaisuudestanne yksinkertaisuuden vuoksi nimitystä **TILA**.

Mikäli olette äskettäin luopunut tilasta, eikä teillä enää ole tilaan omistus- tai hallintaoikeutta, palauttakaa lomake tyhjänä. Olen luopunut tilasta. () Kyllä

Omistan metsää lisäksi toisessa maakunnassa samalla omistussuhteella. () Kyllä

Omistan metsää lisäksi muulla omistussuhteella samassa tai toisessa maakunnassa. () Kyllä

Vastausohjeita:

1. Pyydämme, että lomakkeen täyttää omistajista se, joka pääasiassa hoitaa kyseisen tilan metsäasioita.
2. Merkitkää kysymyksissä vain yksi vaihtoehto, ellei erikseen pyydetä merkitsemään useampia.

A1 Omistatteko peltoa yllä mainitussa tilan sijaintimaakunnassa? () 1En () 2Kyllä _____ ha

A2 Mikä on tilan omistusmuoto?

- () 1Tila on yhden henkilön omistuksessa
 () 2Tila omistetaan yhdessä puolison kanssa
 () 3Tila on yhtymä, jossa on _____ miesjäsentä ja _____ naisjäsentä
 () 4Tila on kuolinpesä, jonka henkilöjäsenissä on _____ miestä ja _____ naista ja jossa jäsenenä on _____ kuolinpesää.

A3 Tuliko tila nykyiseen omistukseen? () 1Yhdessä osassa () 2Useammassa osassa

A4 Millä tavoin tila tuli nykyiseen omistukseen? Pääosa tilasta Muut osat (voi olla useita)

1Perintönä	()	()
2Lahjana	()	()
3Ostona vanhemmilta	()	()
4Ostona sukulaisilta	()	()
5Ostona vapailta markkinoilta suoraan myyjältä	()	()
6Ostona vapailta markkinoilta välittäjältä tai tarjouskilpailu	()	()

A5 Minä vuonna tila tai pääosa siitä tuli nykyiseen omistukseen? Vuonna _____

A6 Millainen oli tilanne tai sen pääosan edellinen omistaja?

- () 1Tila oli yhden henkilön omistuksessa ja hän oli tilan siirtyessä nykyiseen omistukseen iältään noin _____ vuotta.
 () 2Tila oli puolisoiden yhteisessä omistuksessa, jotka olivat tilan siirtyessä nykyiseen omistukseen iältään noin _____ ja _____ vuotta.
 () 3Tila oli yhtymän omistuksessa
 () 4Tila oli kuolinpesän omistuksessa
 () 5Tila oli muun kuin luonnollisen henkilön omistuksessa (yhtiö, kunta, valtio tms.)
 () 6En osaa sanoa

A7 Onko tilalla rakennuksia? Voitte valita useita vaihtoehtoja.

- 1Vakituinen asuinrakennus
 2Vapaa-ajan asuinrakennus
 3Ei lainkaan asuinrakennuksia

A8 Asutteko

- 1Vakinaisesti tilalla
 2Muualla tilan sijaintikunnassa, etäisyys tilalle noin _____ kilometriä
 3Tilan sijaintikunnan ulkopuolella, etäisyys tilalle noin _____ kilometriä

A9 Kuinka monena päivänä metsätilalla oltiin vuonna 2018? Noin _____ päivänä

*Kysymys koskee kaikkia tilan omistajia, jotka olivat tilalla.
 Jos tilalla asutaan ympärivuotisesti, merkitkää 365 päivää.*

A10 Kyselyyn vastaaja on

- 1Tilan omistaja
 2Omistajan/haltijan puoliso
 3Muu perheen jäsen
 4Kuolinpesän/yhtymän jäsen
 5Muu henkilö, asema? _____

A11 Vastaajan koulutus

- 1Perus-, keski- tai kansakoulu
 2Ylioppilas
 3Ammattikoulu tai vastaava
 4Opisto tai ammattikorkeakoulu
 5Yliopisto tai korkeakoulu

A12a Vastaajan syntymävuosi _____ ja sukupuoli 1Mies 2Nainen 3Muu

Mikäli vastaaja ei ole omistaja, ilmoittakaa myös omistajan tiedot. Ei koske kuolinpesää ja yhtymää.

A12b Omistajan syntymävuosi _____ ja sukupuoli 1Mies 2Nainen 3Muu**A13 Vastaajan ammattiasema****a) päätoimi eli pääasiallinen toimeentulo (vain yksi)****b) sivutoimi (voi olla useita)**

1Palkansaaja	☐	☐
2Maatalousyrittäjä	☐	☐
3Metsätalousyrittäjä	☐	☐
4Muu itsenäinen yrittäjä	☐	☐
5Eläkeläinen	☐	☐
6Muu (työtön, opiskelija, kotona)	☐	☐
7Ei ole sivutoimea	–	☐

A14 Vastaajan asuinpaikka**a) nykyinen asuin-ympäristö****b) lapsuusajan asuin-ympäristö**

1Maaseutumainen ympäristö (haja-asutusalue)	☐	☐
2Taajama tai kirkonkylä	☐	☐
3Kaupunkimainen ympäristö	☐	☐

A15 Pyytäisimme Teitä arvioimaan kotitaloutenne bruttotulot (koko perheen tulot ennen veroja) vuodelta 2018. Tulot voivat koostua palkoista, palkkioista, eläkkeistä, yrittäjätuloista, maataloustulosta ja -tuista, työmarkkinatuesta sekä pääomatuloista. Jättäkää kuitenkin puun myynnistä saadut tulot pois laskelmasta. **Huom! Mikäli olette kuolinpesän tai yhtymän jäsen siirtykää kysymykseen A16.**

- 1Alle 15 000 € 440 000–70 000 € 7120 000–150 000 €
 215 000–20 000 € 570 000–100 000 € 8Yli 150 000 €
 320 000–40 000 € 6100 000–120 000 € 9En halua tai osaa arvioida

A16 Onko tilanne metsätalousmaan pinta-ala (lomakkeen etusivulla mainitussa maakunnassa) muuttunut viiden vuoden (2014–18) aikana? Mistä syystä?

- 1Ei muutoksia 2014–18 Siirtykää kysymykseen A17.
 2Kyllä Kertokaa alla miten. Voitte valita useita vaihtoehtoja.

a) Metsäala on lisääntynyt _____ ha

- 1Saatu perintö
 2Saatu lahja
 3Ostettu vanhemmilta tai sukulaisilta
 4Ostettu vapailta markkinoilta
 5Avioliiton kautta
 6Peltojen metsittämisen vuoksi
 7Muu syy, mikä? _____

b) Metsäala on vähentynyt _____ ha

- 1Annettu ennakkoperintö
 2Annettu lahja
 3Myyty lapsille tai sukulaisille
 4Myyty vapailta markkinoilla
 5Avioeron vuoksi
 6Maan käyttötapa muuttunut (esim. pellonraivaus, tie, sähkölinja, asuintontti)
 7Muu syy, mikä? _____

A17 Onko Teillä aikomus ostaa metsämaata seuraavien viiden vuoden (2019–23) aikana? Voitte merkitä useampia vaihtoehtoja.

- 1Osto sukulaisilta 2Osto vapailta markkinoilta 3Ei ostoaikomuksia

A18 Miten aiotte luopua metsätilastanne, kun se on ajankohtaista? Valitkaa vain yksi vaihtoehto, joka koskee pääosaa metsätilastanne ilman tonttimaata.

- 1Jätän perintönä ilman testamenttia
 2Jätän testamentilla
 1Yhdelle henkilölle
 2Jaettavaksi usealle henkilölle
 3Yhteisesti usealle henkilölle
 4Säätiölle tai yhteisölle
 3Lahjoitan elinaikanani
 1Yhdelle henkilölle
 2Jaettavaksi usealle henkilölle
 3Yhteisesti usealle henkilölle
 4Säätiölle tai yhteisölle
 4Myy metsätilan
 1Yhdelle perheen tai suvun jäsenelle
 2Useammalle perheen tai suvun jäsenelle
 3Tutulle henkilölle
 4Vapailta markkinoilla
 5Liitän metsät yhteismetsään
 6Muodostan yhtymän tai yhtiön
 7Muulla tavoin, miten? _____
 8En osaa sanoa

A19 Tiedätkö metsälahjavähennyksen? 1En tiedä 2Olen kuullut 3Olen perehtynyt

A20 Voisitko ajatella joskus käyttävänne metsälahjavähennystä? 1En 2Tarvitsen lisätietoja
 3Kyllä 4En osaa sanoa

Seuraava kysymys pyrkii kartoittamaan Teidän metsiinne liittämien muiden kuin taloudellisten arvostusten suhteellista painoarvoa metsien kokonaishyödyistä.

A21 Metsiin liitetään usein myös muita kuin taloudellisia arvoja. Jos omaan arvioonne perustuvaa metsäomaisuutenne taloudellista arvoa (puusto, maapohja, rantatontit ym.) merkitään luvulla 100, niin millä hinnalla olisitte valmis luovuttamaan metsäomaisuutenne perheen ulkopuolisille henkilöille?

- 1100 (odotusten mukainen taloudellinen arvo) 5200–300
 2100–120 6Yli 300
 3120–150 7En myy tilaa mistään hinnasta
 4150–200 8En osaa arvioida

B METSÄTALouden TIETOJEN HANKINTA**B1 Onko käytössänne sähköiset metsävaratiedot (Metsään.fi tai muu aineisto)?** 1Ei ole 2Kyllä, kaikilla rekisteritiloilla 3Kyllä, osalla tiloista 4En tiedä**B2 Entä onko käytössänne metsäammattilaisen laatima metsäsuunnitelma?** 1Ei ole 2Kyllä, tehty vuonna _____ (jos tehty useampana vuotena, merkitkää viimeisin)**B3 Jos Teillä on käytössänne metsäsuunnitelma tai metsävaratiedot, missä asioissa olette hyödyn-
tänyt niitä? Voitte valita useamman vaihtoehdon.**

☐ 1Metsänhoidon suunnittelussa	☐ 5Tilan omistajanvaihdoksen suunnittelussa
☐ 2Puukaupan suunnittelussa	☐ 6Lainaneuvotteluissa
☐ 3Riistanhoidon suunnittelussa	☐ 7Muussa, missä? _____
☐ 4Suojelukohteiden suunnittelussa	☐ 8En ole käyttänyt mitenkään

**B4 Kuinka usein olette olleet metsäalan ammattilaiseen yhteydessä henkilökohtaisesti, puhelime-
lla, sähköpostilla, skypeillä tai chat-palvelussa seuraavissa metsäasioissa kolmen vuoden
(2016–18) aikana?**

	Ei kertaakaan	1-5 kertaa	6-10 kertaa	Yli 10 kertaa
1Puukauppaan liittyvät asiat	☐	☐	☐	☐
2Hakkuutavan valinta (esim. avohakkuu, jatkuva kasvatus)	☐	☐	☐	☐
3Metsänuudistaminen	☐	☐	☐	☐
4Taimikonhoito tai nuoren metsän kunnostus	☐	☐	☐	☐
5Metsäalueen suojeleminen (METSO-ohjelma)	☐	☐	☐	☐
6Arvokkaan luontokohteen käsittely tai korvaus	☐	☐	☐	☐
7Metsäsuunnitelmaan liittyvät asiat	☐	☐	☐	☐
8Metsätien tai metsäojien kunnostus	☐	☐	☐	☐
9Valtion tuet metsätalouteen (Kemera)	☐	☐	☐	☐

**B5 Entä kuinka usein metsäammattilainen on omasta aloitteestaan ottanut Teihin yhteyttä
kolmen vuoden (2016–18) aikana?** **B6 Kuinka usein olette osallistunut seuraaviin metsätaloutta tai luonnonhoitoa käsitteleviin tilai-
suuksiin kolmen vuoden (2016–18) aikana?**

1Metsäretkeily, luento- tai esitelmätilaisuus	☐	☐	☐	☐
2Puoli päivää tai pidempi metsäkurssi	☐	☐	☐	☐

**B7 Mitä seuraavista metsäalaa uutisoivista lehdistä luette? Osa lehdistä (1-7) on maksullisia, osa ilmaisia
(8-13) joko paperi- tai verkkolehtiä. Voitte valita useampia vaihtoehtoja saman lehden kohdalla.**

	Tulee kotiin	Luen muualla	Luen verkossa	Luen satun- naisesti	En lue lainkaan
1Aarre (maksullinen)	☐	☐	☐	☐	☐
2Maaseudun Tulevaisuus (maksullinen)	☐	☐	☐	☐	☐
3Maatilan Pellervo (maksullinen)	☐	☐	☐	☐	☐
4Metsälehti (maksullinen)	☐	☐	☐	☐	☐
5Metsälehti Makasiini (maksullinen)	☐	☐	☐	☐	☐
6Landsbygdens Folk (maksullinen)	☐	☐	☐	☐	☐
7Skogsbruket (maksullinen)	☐	☐	☐	☐	☐
8Maaseudun Tulevaisuuden Metsänomistajalehti	☐	☐	☐	☐	☐
9Metsän henki (UPM:n asiakaslehti)	☐	☐	☐	☐	☐
10Metsänhoitoyhdistyksen asiakaslehti	☐	☐	☐	☐	☐
11Metsään (Metsäkeskuksen asiakaslehti)	☐	☐	☐	☐	☐
12Terve Metsä (Stora Enson asiakaslehti)	☐	☐	☐	☐	☐
13Viesti (Metsä Groupin asiakaslehti)	☐	☐	☐	☐	☐

C PUUKAUPPA JA METSIEN HOITO

Seuraavaksi pyydämme Teitä kertomaan tilanne puukaupoista vuosilta 2016–18. Jos olette omistanut tilanne tätä lyhyemmän aikaa, merkitkää määrät vain omistuksenne kestoajalta. Huom! Merkitkää vain lomakkeen alussa mainitussa maakunnassa olevan metsätilan myynnit.

Puukauppatietojen ilmoittaminen on usein työlästä, mutta tämä on meille ainoa tapa saada tietoja. Merkitkää puumäärät kaupantekovuoden perusteella, vaikka hakkuu ja lopullinen mittausta olisi tehty myöhemmin. Jos hakkuu on tällä hetkellä tekemättä tai kesken, merkitkää leimausselosteen tai hakkuusopimuksen tiedot. Jos puukauppa on tehty 2015 tai aiemmin mutta hakattu myöhemmin, jättäkää puumäärä merkitsemättä.

Samasta puukaupasta tehdään yleensä kolme asiakirjaa, jotka ovat aikajärjestyksessä: 1) leimausseloste, 2) metsänhakkuusopimus pystykaupassa, ja hankintasopimus tai käteiskauppa/valmiseräsopimus hankintakaupassa, ja 3) mittautodistus.

Poimikaa puumäärätiedot erillisinä mittautodistuksista. Arvioikaa myyntimäärät muistinvaraisesti ellei puukaupoista ole käytettävissä asiakirjoja.

Pystykauppa tehdään kantohinnalla ja puun ostaja vastaa puunkorjuusta. Hankintakauppa tehdään hankintahinnalla ja sen puunkorjuu on tehty joko itse hankintatyönä tai teetetty osin tai kokonaan ulkopuolisella.

C1 Kuinka paljon olette myynyt ainespuuta tilaltanne kolmen vuoden (2016–18) aikana?

Merkitkää myyntimäärä puukaupan tekovuodelle. Energiapuuta ei lueta mukaan. Merkitkää myös hankintakauppojen osuus yhteensä vuosien 2016–18 myyntimäärästä.

Jos ette ole myynyt lainkaan, merkitkää yhteensä -riville nolla kunkin vuoden kohdalle.

	2016	2017	2018	Yhteensä	josta hankintakaupalla
Yhteensä	_____	_____	_____	_____ m ³	_____ m ³
<i>Josta oli</i>					
Tukkipuuta	_____	_____	_____	_____ m ³	_____ m ³
Kuitupuuta	_____	_____	_____	_____ m ³	_____ m ³
Runkokauppaa	_____	_____	_____	_____ m ³	_____ m ³

Tukkipuuksi luetaan myös erikoispuut, kuten pylväspuut, vaneripuut, pikkutukit, sorvipölkkyt, parrut ja haapatukit. Jos olette myynyt puuta kaupalla, jossa puutavaralajeja ei ole eritelty, merkitkää ne runkokauppaa -riville. Energiapuu merkitään kohdassa C3.

C2 Mitä puukauppatapoja käytitte yllä mainituissa kaupoissa? Merkitkää rastit niiden kauppatapojen kohdalle, joilla olette myynyt puuta kunakin vuonna. Huom. Energiapuuta ei lueta mukaan.

Pystykauppa	2016	2017	2018
1Suoraan ostajalle	()	()	()
2Sopimusasiakkaana metsäyhtiölle ¹⁾	()	()	()
3Valtakirjakaupalla metsänhoitoyhdistyksen kautta ²⁾	()	()	()
4Muu järjestely (esim. Otso Metsäpalvelut)	()	()	()
Hankintakauppa			
5Suoraan ostajalle	()	()	()
6Sopimusasiakkaana metsäyhtiölle ¹⁾	()	()	()
7Valtakirjakaupalla metsänhoitoyhdistyksen kautta ²⁾	()	()	()
8Metsänhoitoyhdistyksen hankintapalveluna	()	()	()
9Muu järjestely (esim. Otso Metsäpalvelut)	()	()	()

¹⁾ Metsäyhtiön sopimusasiakkuus tarkoittaa jonkin metsäyhtiön kanssa tehtyä pitempiaikaista sopimusta, joka voi olla nimeltään metsäpalvelusopimus, jäsenetusopimus tai yhteistyösopimus.

²⁾ Valtakirjakaupassa metsänhoitoyhdistys hoitaa kaupan tarjouspyynnöt, niiden vertailun ja puukaupan teon.

C3 Oletteko myynyt tilalta energiapuuta 2016–18?

Energiapuu voi olla kokopuuta, rankaa, hakkuutähdettä, kantoja, valmista polttopuuta (halkoa, pilkettä) tai haketta. Ellette ole myynyt, merkitkää yhteensä riville nolla. Merkitkää määrät kiintokuutiometreinä (1 kiinto- m^3 = 1,5 pino- m^3 pinottua pilkettä tai halkoa, 1 kiinto- m^3 = 2,5 irta- m^3 pilkettä tai haketta säkissä, kuormassa tai kasassa). Merkitkää myös hankintakaupalla myyty määräosuus. Jos ostaja on ilmoittanut energiapuun vain euroina, merkitkää myynti rastilla.

	2016	2017	2018	Yhteensä, josta myyty hankintakaupalla
Energiapuuta	_____	_____	_____	_____ m^3 _____ m^3
Tiedot euroina	()	()	()	

C4 Oletteko ottanut tilalta kotitarvepuuta omaan käyttöön vuosina 2016–18 (myös maatalous- ja elinkeinokäyttö)?

Arvioikaa määrät kiintokuutiometreinä (ks. määritelmä edellä), suuruusluokka riittää (esim. 1 m^3 , 5 m^3 , 30 m^3). Merkitkää yhteensä sarakkeelle nolla, jos ette ole käyttänyt oman metsän puuta.

	2016	2017	2018	Yhteensä
Rakennuspuuta tms.	_____	_____	_____	_____ m^3
Energiapuuta	_____	_____	_____	_____ m^3

C5 Onko tilan omalla työpanoksella tehty hakkuuta tai metsäkuljetusta tilaltanne vuosina 2016–18 solmituissa hankintakaupoissa? Merkitkää rastilla ja lisätietoina.

() 1Ei ole tehty vuosina 2016–18 hankintakauppoja → Siirtykää kysymykseen C6

() 2Ei ole tehty itse hakkuutyötä → Siirtykää metsäkuljetusta koskeviin kysymyksiin

() 3On tehty itse hakkuuta moottorisahalla

() 4On tehty itse hakkuuta koneellisesti, millä koneella? _____

5Minkä verran hakkasitte itse yhteensä vuosien 2016–18 kaupoissa?

Tukkipuuta _____ m^3 , kuitupuuta _____ m^3 ja energiapuuta _____ m^3

() 6Ei ole tehty itse metsäkuljetusta → Siirtykää kysymykseen C6

() 7On tehty itse metsäkuljetusta maataloustraktori+metsäkärri+hydraulikuormain -yhdistelmällä

() 8On tehty itse metsäkuljetusta mönkijä+metsäkärri -yhdistelmällä (kuormaus käsin/kuormain)

() 9On tehty itse metsäkuljetusta muulla tavalla, millä? _____

10Minkä verran teitte itse metsäkuljetusta yhteensä vuosien 2016–18 kaupoissa?

Tukkipuuta _____ m^3 , kuitupuuta _____ m^3 ja energiapuuta _____ m^3

C6 Arvioikaa, mihin olette suunnilleen käyttänyt vuosina 2016–18 saamanne puun myyntitulot (veroilmoituksen pystykaupat, hankintakaupat ja poltto- ja joulupuukaupat)? Yrittäkää arvioida myös vähennysten jälkeen maksamanne verot. Arvioikaa osuudet niin, että summaksi tulee 100%. Huom! Mikäli olette kuolinpesän tai yhtymän jäsen tai teillä ei ole ollut lainkaan puunmyyntituloja 2016–18, siirtykää kysymykseen C7.

1Maatalouden ja metsätalouden menot, investoinnit ja lainanhoito	_____ %	} Tilan käyttöön
2Maatalousmaan hankinta.....	_____ %	
3Metsätalouden hankinta.....	_____ %	
4Metsätaloudesta (puunmyyntitulovero) ja tilasta (mm. perintö- ja lahjaverot) maksettavat verot	_____ %	
5Talletukset ja sijoitukset	_____ %	} Omaan käyttöön
6Kotitalouden päivittäiset menot	_____ %	
7Kotitalouden suurehkot hankinnat ja lainanhoito	_____ %	
8Muun yritystoiminnan menot, investoinnit ja lainanhoito	_____ %	
9En halua tai osaa vastata	_____ %	
Yhteensä	100 %	

C7 Jos verrataan vuosiin 2016–18, aiotteko myydä puuta tulevan kolmen vuoden (2019–21) aikana

() 1Selvästi enemmän

() 3Selvästi vähemmän

() 5En osaa sanoa

() 2Likimain yhtä paljon

() 4En aio myydä lainkaan

C8 Miten arvioitte puunhinnan (nimellisarvo) kehittyvän vuonna 2019 ja vuoteen 2030 mennessä?

a) Vuoden 2019 loppuun mennessä

- () 1Nousevan yli 20 %
 () 2Nousevan 11-20 %
 () 3Nousevan 5-10 %
 () 4Pysyvän likimain ennallaan 0-4 %
 () 5Laskevan 5-10 %
 () 6Laskevan 11-20 %
 () 7Laskevan yli 20 %
 () 8En osaa sanoa

b) Vuoteen 2030 mennessä

- () 1Nousevan yli 20 %
 () 2Nousevan 11-20 %
 () 3Nousevan 5-10 %
 () 4Pysyvän likimain ennallaan 0-4 %
 () 5Laskevan 5-10 %
 () 6Laskevan 11-20 %
 () 7Laskevan yli 20 %
 () 8En osaa sanoa

Seuraavaksi pyydämme Teitä arvioimaan tilanne metsienne hoitoa vuosina 2016–18. Jos olette omistanut tilan tätä lyhyemmän aikaa, arvioikaa vain omistuksenne kestoajan tapahtumia.

Ohessa on lyhyesti kuvattu, mitä alla mainituilla työlajeilla tarkoitetaan. **Uudistusalan raivauksessa** poistetaan metsän uudistamista haaittava pienpuusto joko ennen hakkuuta tai sen jälkeen. **Kasvatushakkuiden ennakkoraivauksessa** poistetaan harvennusmetsistä ja ylispuustojen alta risukkoa ja alikasvospuustoa ennen hakkuuta. **Maan muokkauksessa** maan pinta paljastetaan (laikutus, äestys, mätästys ym.). **Varhaisperkauksessa** poistetaan metsästä taimien kanssa kilpailevia puita tai kasvillisuutta noin 3-5 vuotta istutuksen jälkeen. **Taimikon harvennuksessa** harvennetaan noin 2-8 metrin pituisia liian tiheää taimikkoa, poistetaan ei-haluttujen puulajien taimia tai kuusen taimikosta verhopuustoa. **Nuoren metsän kunnostus** on noin 8-12 metrin pituisen puuston perkausta ja harvennusta. **Terveyslannoituksessa** maan ravinnetasapainoa korjataan ja **kasvatyslannoituksen** tarkoituksena on lisätä puuston kasvua. **Kunnostusojituksessa** kunnostetaan vanhoja metsäojoja. **Metsätien rakentaminen** tarkoittaa puutavara-auton kestävän uuden tien rakentamista. **Metsätien perusparannuksessa** vanhaa metsäautotietä korjataan ja kunnostetaan nykyisille puutavara-autoille sopivaksi. Merkittää vain oman tilan osalle tehdyn ojituksen tai rakennetun tien pituus.

C9 Kuinka paljon tilanne metsissä on tehty seuraavia töitä kolmen vuoden (2016–18) aikana? Arvioikaa lisäksi, kuinka paljon näistä töistä on tehty tilanne omalla työpanoksella.

	On tehty kaikkiaan,	josta tilan omalla työpanoksella	Ei ole tehty lainkaan
1Uudistusalan raivaus	n. _____ ha	_____ ha	()
2Kasvatushakkuiden ennakkoraivaus	n. _____ ha	_____ ha	()
3Maan muokkaus	n. _____ ha	_____ ha	()
4Kylvö (käsin tai koneellisesti)	n. _____ ha	_____ ha	()
5Istutus (käsin tai koneellisesti)	n. _____ ha	_____ ha	()
6Pienen taimikon hoito (varhaisperkaus)	n. _____ ha	_____ ha	()
7Taimikon harvennus	n. _____ ha	_____ ha	()
8Nuoren metsän kunnostus	n. _____ ha	_____ ha	()
9Terveyslannoitus	n. _____ ha	_____ ha	()
10Kasvatyslannoitus	n. _____ ha	_____ ha	()
11Kunnostusojitus	n. _____ km	_____ km	()
12Metsätien rakentaminen	n. _____ km	_____ km	()
13Metsätien perusparannus	n. _____ km	_____ km	()

C10 Montako tuntia tilan omaa työpanosta metsäasioihin on suunnilleen käytetty vuosina 2016–18? Merkittää nollat, jos ette ole käyttänyt lainkaan aikaa ja rastit jos ette pysty arvioimaan. Voitte arvioida ensin parhaiten muistissa olevan vuoden 2018 ja sitten, miten vuodet 2017 ja 2016 poikkesivat siitä.

	2016	2017	2018	
1Metsänhoitotöihin (istutus, taimikonhoito jne.)	_____	_____	_____	tuntia
2Hankintatyöhön (hakkuu, metsäkuljetus)	_____	_____	_____	tuntia
3Suunnitteluun, tarkastuksiin ja hallintoon (työmaat, asiakirjat, verotus ym.)	_____	_____	_____	tuntia
4Edellisten matkoihin on kulunut aikaa	_____	_____	_____	tuntia
5En pysty arvioimaan	()	()	()	

D METSÄNOMISTUKSEN TAVOITTEET

D1 Seuraavassa esitämme erilaisia metsänomistuksen tavoitteisiin liittyviä väittämiä. Kuinka tärkeiksi arvioitte ne oman metsänne kohdalla? Merkitkää kunkin väittämän kohdalle yksi rasti.

	Täysin merkityksetön	Melko merkityksetön	Neutraali	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä	En osaa sanoa
1 Metsäni on osa vapaa-ajanvietto- tai asuinpaikkani ympäristöä	()	()	()	()	()	()
2 Metsäni tarjoaa minulle marjastus- ja sienestysmahdollisuuksia	()	()	()	()	()	()
3 Metsänomistus tarjoaa minulle mahdollisuuden metsästykseen	()	()	()	()	()	()
4 Metsäni tarjoaa minulle ulkoilumahdollisuuksia (esim. kävely, lenkkeily, retkeily)	()	()	()	()	()	()
5 Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden metsänhoitotöiden tekemiseen (saan samalla hyötyliikuntaa)	()	()	()	()	()	()
6 Metsäni tarjoaa minulle säännöllisiä tuloja kulutukseen	()	()	()	()	()	()
7 Metsäni on minulle suurten hankintojen rahoituslähde (asunto, auto, maatalousrakennukset ja -koneet)	()	()	()	()	()	()
8 Metsäni tarjoaa minulle työtuloja (hankintalisä on työtuloa)	()	()	()	()	()	()
9 Metsästäni saan kotitarvepuut	()	()	()	()	()	()
10 Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden hoitaa ja vaalia luonnon monimuotoisuutta (monipuolinen kasvi- ja eläinlajisto)	()	()	()	()	()	()
11 Metsäni tarjoaa minulle kauneuselämyksiä	()	()	()	()	()	()
12 Metsäni on minulle luonnonsuojelun kohde	()	()	()	()	()	()
13 Metsäomaisuuteni parantaa luotonsaantimahdollisuuksiani	()	()	()	()	()	()
14 Metsäni tarjoaa taloudellisen turvan vanhuuteni varalle	()	()	()	()	()	()
15 Metsäni tarjoaa turvan poikkeustilanteiden varalle	()	()	()	()	()	()
16 Metsäomaisuuteni on inflaatiolta suojattua varallisuutta	()	()	()	()	()	()
17 Metsäni muodostaa perinnön omaisilleni	()	()	()	()	()	()
18 Metsän omistamisella on minulle itseisarvoa (esim. sukutila)	()	()	()	()	()	()
19 Metsäni on minulle paikka, jossa voin hiljentyä ja mietiskellä	()	()	()	()	()	()
20 Metsäni kautta olen yhteydessä kotiseutuuni	()	()	()	()	()	()
21 Metsäni on minulle rahan sijoituskohde	()	()	()	()	()	()
22 Tonttien ja huvilapalstojen arvonnousu kohottaa metsäomaisuuteni arvoa	()	()	()	()	()	()
23 Metsäni toimii hiilinieluna ja hiilivarastona	()	()	()	()	()	()
24 Metsänomistus tarjoaa mahdollisuuden itsenäisiin päätöksiin	()	()	()	()	()	()
25 Metsänomistus on osa sukuni ja perheeni perinteitä	()	()	()	()	()	()

Liite 2. Puunhinta-alueittaisia tuloksia

Liite 2.1. Metsänomistajia ja metsätiloja koskevia taustatietoja puunhinta-alueittain. Osuudet metsänomistajista ja metsätiloista.

% metsänomistajista	Etelä-Suomi	Keski-Suomi	Savo-Karjala	Kymi-Savo	Etelä-Pohjanmaa	Kainuu-Pohjanmaa	Lappi	Kokoma
Ammattiasema								
Palkansaaja	33	32	38	39	41	41	37	37
Maatalousyrittäjä	13	10	7	7	9	7	3	9
Muu yrittäjä	6	6	5	5	6	5	7	6
Eläkeläinen	46	51	48	47	42	44	50	47
Muu	2	2	2	1	2	2	3	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Asuinympäristö								
Maaseutumainen	59	53	50	50	57	52	46	53
Taajama tai kirkonk.	15	17	17	17	20	19	21	18
Kaupunkimainen	26	30	33	34	23	29	32	29
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Omistajan ikä, vuotta								
-44	12	11	12	14	14	11	11	12
45-54	15	13	15	13	15	15	12	14
55-64	21	21	23	24	24	27	26	23
65-74	33	35	33	32	32	32	34	33
75-	19	20	17	18	15	15	17	17
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Omistajan sukupuoli								
Mies	74	72	75	71	81	76	74	75
Nainen	26	28	25	29	19	24	26	25
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Metsäala, ha								
5-9,9	26	21	16	19	20			16
10-19,9	30	26	22	23	25	22		23
20-49,9	27	34	34	36	32	35	37	33
50-99,9	12	12	18	15	16	25	25	17
100-	5	8	10	8	7	18	38	12
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Tilan hallinta								
Perheomistus	80	72	68	68	77	67	62	72
Yhtymä	10	17	21	20	13	22	22	17
Kuolinpesä	10	11	11	12	10	11	16	11
	100	100	100	100	100	100	100	100
Tavoiteryhmä								
Monitavoitteiset	23	29	30	33	26	29	29	28
Virkistyskäyttäjät	24	22	18	20	18	17	23	20
Metsässä tekevät	20	19	22	18	21	25	21	21
Turvaa ja tuloja kor.	20	20	21	21	23	19	15	20
Epätietoiset	13	11	9	8	14	10	12	11
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
jatkuu...								

...jatkoa								
% metsänomistajista	Etelä-Suomi	Keski-Suomi	Savo-Karjala	Kymi-Savo	Etelä-Pohjanmaa	Kainuu-Pohjanmaa	Lappi	Koko maa
Tilalla asuminen								
Vakinaisesti tilalla	42	36	34	34	39	32	26	35
Muulla tilan sijaintikunnassa	24	25	26	28	30	30	29	27
Tilan sijaintikunnan ulkopuolella	34	39	41	38	31	38	45	37
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Tilan rakennuskanta								
Ei rakennuksia	32	36	33	31	41	37	37	35
Vakituinen asunto	44	38	40	32	41	36	29	38
Loma-asunto	15	18	21	25	12	22	26	19
Asuin- ja lomarakennus	9	8	6	13	7	6	8	8
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Metsänomistajan koulutus								
Ei ammattikoulutusta	25	29	28	28	28	31	29	28
Ammattikoulu	23	28	28	26	27	29	28	27
Opisto- tai ammattikorkeakoulu	30	25	26	28	27	26	27	27
Yliopisto	21	17	18	18	18	14	16	18
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Tilan saantotapa								
Perintö tai lahja	52	54	52	57	48	52	54	53
Osto sukulaisilta	31	30	28	24	33	29	24	29
Osto markkinoilta	12	12	13	12	11	14	14	12
Usea tapa	5	4	7	7	9	5	8	6
	100	100	100	100	100	100	100	100
n	1110–1197	845–926	901–966	865–929	894–954	928–1012	511–559	6054–6543

Liite 2.2. Metsänomistajia ja metsätiloja koskevia taustatietoja puunhinta-alueittain. Osuudet metsäpinta-alasta (metsätalouden maa).

% metsäalasta	Etelä-Suomi	Keski-Suomi	Savo-Karjala	Kymi-Savo	Etelä-Pohjanmaa	Kainuu-Pohjanmaa	Lappi	Koko maa
Ammattiasema								
Palkansaaja	34	30	38	39	44	38	34	37
Maatalousyrittäjä	26	21	15	16	16	12	6	15
Muu yrittäjä	5	6	5	6	4	6	10	6
Eläkeläinen	34	41	41	38	35	42	47	41
Muu	2	2	2	1	1	2	3	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Asuinympäristö								
Maaseutumainen	34	30	38	39	44	38	34	37
Taajama tai kirkonk.	26	21	15	16	16	12	6	15
Kaupunkimainen	5	6	5	6	4	6	10	6
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Omistajan ikä, vuotta								
-44	14	14	17	17	16	14	10	14
45-54	23	15	16	14	19	14	12	16
55-64	22	22	23	25	24	29	31	26
65-74	27	33	30	30	31	33	32	31
75-	14	16	15	15	12	11	16	14
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Omistajan sukupuoli								
Mies	78	76	83	79	85	82	80	81
Nainen	22	24	17	20	15	18	20	19
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Metsäala, ha								
5-9,9	6	4	3	3	4			2
10-19,9	13	10	7	9	10	5		7
20-49,9	27	29	24	29	28	17	11	22
50-99,9	25	23	29	27	30	26	17	25
100-	29	35	37	33	29	52	72	44
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Tilan hallinta								
Perheomistus	80	74	66	68	75	62	59	68
Yhtymä	13	17	27	22	17	27	27	22
Kuolinpesä	7	9	7	10	8	11	15	10
	100	100	100	100	100	100	100	100
Tavoiteryhmä								
Monitavoitteiset	33	43	39	43	35	38	39	38
Virkistyskäyttäjät	15	14	12	11	11	12	16	13
Metsässä tekevät	16	16	17	13	18	21	18	18
Turvaa ja tuloja kor.	29	22	26	29	28	24	18	24
Epätietoiset	8	6	5	4	9	6	9	7
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100

jatkuu...

... jatkoa								
% metsäalasta	Etelä-Suomi	Keski-Suomi	Savo-Karjala	Kymi-Savo	Etelä-Pohjanmaa	Kainuu-Pohjanmaa	Lappi	Kokoma
Tilalla asuminen								
Vakinaisesti tilalla	52	49	45	45	50	38	35	44
Muualla tilan sijaintikunnassa	18	21	20	24	22	25	25	23
Tilan sijaintikunnan ulkopuolella	30	30	35	31	27	37	40	34
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Tilan rakennuskanta								
Ei rakennuksia	22	26	26	21	32	24	29	26
Vakituinen asunto	52	45	49	39	51	44	37	45
Loma-asunto	13	14	14	20	10	22	24	18
Asuin- ja lomarakennus	13	16	11	21	8	9	11	12
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Metsänomistajan koulutus								
Ei ammattikoulutusta	21	26	28	27	31	30	30	28
Ammattikoulu	21	29	26	27	27	30	31	28
Opisto- tai ammattikorkeakoulu	34	28	23	26	25	24	24	26
Yliopisto	24	18	24	21	16	16	15	19
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Tilan saantotapa								
Perintö tai lahja	49	48	51	51	43	47	48	48
Osto sukulaisilta	36	36	31	29	36	34	28	33
Osto markkinoilta	10	12	11	11	10	11	13	11
Usea tapa	5	3	7	10	12	8	10	8
	100	100	100	100	100	100	100	100

Liite 2.3. Ainespuukauppaa vuosina 2016–2018 tehneiden metsänomistajien osuudet taustaryhmittäin puunhinta-alueilla. Osuudet metsänomistajista ja tiloista.

% metsänomistajista	Etelä-Suomi	Keski-Suomi	Savo-Karjala	Kymi-Savo	Etelä-Pohjanmaa	Kainuu-Pohjanmaa	Lappi	Kokoma
Ammattiasema								
Palkansaaja	53	48	52	57	46	44	35	48
Maatalousyrittäjä	67	69	74	87	76	54	71	70
Muu yrittäjä	38	56	54	74	46	47	27	49
Eläkeläinen	41	47	51	56	42	42	31	45
Muu	46	14	62	41	61	51	30	46
n	1139	876	922	881	909	960	534	6 222
Asuinympäristö								
Maaseutumainen	52	52	59	66	50	52	33	53
Taajama tai kirkonk.	37	54	46	56	52	41	36	46
Kaupunkimainen	44	43	49	50	37	33	30	42
n	1121	856	908	866	894	947	533	6 126
Omistajan ikä, vuotta								
-44	51	48	47	63	62	55	33	53
45-54	62	51	64	62	46	45	35	53
55-64	53	55	53	62	45	45	39	51
65-74	43	50	53	63	48	46	32	49
75-	39	42	47	43	40	29	26	39
n	1131	862	908	871	898	950	529	6 151
Omistajan sukupuoli								
Mies	54	55	57	64	53	48	37	53
Nainen	32	35	41	49	26	32	21	35
n	1115	847	900	856	879	941	518	6 066
Metsäala, ha								
5-9,9	26	28	22	34	26			27
10-19,9	39	34	37	41	35	24		35
20-49,9	59	58	59	67	49	35	20	51
50-99,9	78	78	74	79	76	52	31	65
100-	88	84	83	96	87	74	46	72
n	1151	884	931	889	920	971	545	6 291
Tilan hallinta								
Perheomistus	49	51	55	60	47	43	36	49
Yhtymä	53	48	55	60	60	56	34	53
Kuolinpesä	33	40	39	50	34	24	20	35
n	1151	884	931	889	919	971	544	6 289
Tavoiteryhmä								
Monitavoitteiset	60	65	70	77	63	63	47	65
Virkistyskäyttäjät	34	33	38	38	34	22	21	32
Metsässä tekevät	52	53	51	56	49	48	33	50
Turvaa ja tuloja kor.	63	59	60	68	56	51	43	59
Epätietoiset	38	42	33	42	26	25	24	33
n	1072	812	875	831	862	896	498	5 846

Liite 2.4. Tunnuslukuja metsänomistajista ja metsätiloista sekä puukaupasta puunhinta-alueittain.

	Etelä-Suomi	Keski-Suomi	Savo-Karjala	Kymi-Savo	Etelä-Pohjanmaa	Kainuu-Pohjanmaa	Lappi	Kokoma
Metsätilan koko, ha	32	37	44	40	37	68	107	48
Omistajan ikä, v	63	63	63	62	61	62	62	62
Etäisyys asuinpaikasta metsätilalle (vain kotimaassa asuvat), km								
Tilan sijaintikunnassa asuvat	17	22	34	31	26	33	38	28
Sijaintikunnan ulkopuolella asuvat	107	135	231	162	159	260	452	204
Puukaupan tehneiden osuus¹⁾, %	48	50	53	59	47	44	33	48
Puukaupan koko²⁾, m³/v	670	610	770	625	425	590	635	620
Myyntimäärä³⁾, m³/ha/v	5,4	4,5	5,3	5,5	3,1	2,2	1,0	3,5
Hankintahakkuu³⁾, m³/ha/v	0,9	0,4	0,4	0,4	0,3	0,5	0,1	0,4
Arvio puun myyntimäärästä vuosina 2019–2021 verrattuna vuosiin 2016–2018, % omistajista								
Yhtä paljon tai enemmän	27	29	33	32	36	33	26	31
Vähemmän	14	15	14	16	11	8	7	12
Ei myy lainkaan	26	22	23	20	20	21	26	22
Ei osaa sanoa	33	35	31	32	34	39	41	34
Arvio puunhinnan kehityksestä vuoteen 2030 mennessä, % omistajista								
Nousee	48	51	58	50	48	49	52	51
Pysyy ennallaan	15	13	14	15	17	12	12	14
Laskee	6	6	6	9	7	8	6	7
Ei osaa sanoa	31	30	22	26	29	32	31	29

1) Kaikista metsänomistajista.

2) Puuta myyneillä metsänomistajilla.

3) Kaikilla metsänomistajilla.

luke.fi

Luonnonvarakeskus
Latokartanonkaari 9
00790 Helsinki
puh. 029 532 6000